

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY

วารสาร

การวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561) Vol.8 No.2 (July-December 2018)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าและบทความทางวิชาการของคณาจารย์ และนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิเทศศาสตร์ ด้านบริหาร การศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
2. เนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้อง ไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ
3. การส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยนั้น สามารถส่งโดยตรงไปที่กองบรรณาธิการวารสารผ่านระบบ online Submission ที่เว็บไซต์ บทความทั้ง 2 ประเภท ซึ่งบทความที่ส่งมานั้นจะถูกส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิใน สาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินแบบ Double-Blinded Review ก่อนที่จะพิจารณาจัดพิมพ์ในขั้นต่อไป
4. การรับบทความของวารสารการวิจัยการบริหารพัฒนาจะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ ในทางวิชาการที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ฤาเดช	เกติวิชัย	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร. สุดาวรรณ	สมใจ	ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บรรณาธิการ

ดร.ณัฐณิธ	เอกนราจินดาวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
-----------	-----------------	-----------------------------

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.ชาญเดช	เจริญวิริยะกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
-----------	----------------	-----------------------------

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์	สุขสำราญ	ราชบัณฑิตยสภา/ทางรัฐสภา
ศาสตราจารย์ ดร.จิระโชค	วีระสย	ราชบัณฑิตยสภา/ทางรัฐสภา
ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช	จันทร์ศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.ดิน	ปรัชญพฤทธิ	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวิทย์	กุลโรจนภัทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี	วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์	วัฒนวงศ์	สถาบันรัชต์ภาคย์

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (PEER REVIEW COMMITTEE)

ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ	กาญจนกิจ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ทินพันธ์	นาคะตะ	ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ศาสตราจารย์ ดร.ศรีเรือน	แก้วกังวาน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุเทพ	เชาวลิต	กรรมการสภา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ไพบุลย์	ช่างเรียน	ข้าราชการบำนาญ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธาดะ	เกิดวินัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.พงศ์	หรรดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน	แสวงดี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี	พิริยะกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์	ศรีพันธ์วรกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภา	กมลบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี	พิจิตต์นาค	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์พะยอม	วงศ์สารศรี	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร	วิทยอุดม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์	ณ.ตะกั่วทุ่ง	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง	สุทัศน์ ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ	ธีรสรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์	ทับทิมรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา	ชินบุตร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา	อนันตธนาชัย	สถาบันรัชต์ภาคย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา	ชัยรัตนวรรณ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารดา	จารุพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณ	ศิลปอาษา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พร้อมศักดิ์	บึงบัว	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภคพันธ์	ศาลาทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์	ปฏิกิตต์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แม่ชีกฤษณา	รักษาโหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชรสร	สมบุญมาก	สถาบันรัชต์ภาคย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พล.ต.ท.ดร.ณรงค์	กุลนิเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต	ผั่งนิรันดร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา	บัวเวช	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิชา	หาสุนทรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พระมหา ดร.กฤษณ์ธนนต์	เดชจักรบดินทร์	วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร
พระมหา ดร.สรวิชัย	ดวงชัย	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหา ดร.เผื่อน	เฉลิมจาน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาเสรีชน	พันธ์ประโคน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.ญาณกร	ไท้ประยูร	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร.ปรารักษ์ทิพย์	ยุวานนท์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ดร.สาธิต	ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ดร.ถาวร	ทิศทองคำ	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.อ.ดร.จารุพล	พงษ์สุริยา	กองทัพไทย
ดร.สุศักดิ์	จิรวาสต์มงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ดร.วราภรณ์	ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.กรเอก	กาญจนาโกคิน	สถาบันรัชต์ภาคย์
ดร.นารา	กิตติเมธากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
ดร.สนชัย	ใจเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ดร.สุรมน	ไทยเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ดร.ณัฐพัชร	มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.กาญจน์	คุ้มทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ดร.ธีรยุทธ์	อุดมพร	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
ดร.เศรษฐวิสุทธิ์	พรหมสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.สิทธิพงศ์	บุญผดุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ดร.วินัย	ชุ่มชื่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
ดร.ศิริชัย	ศิริกุล	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
ดร.พูลศักดิ์	โกสีย์วัฒน์	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา พิมพ์เผยแพร่ 2 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

การเผยแพร่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่

<http://www.phdindevadmin.com/>

พิมพ์ที่

หจก. มีน เซอร์วิส ซัพพลาย 661/1 ซ.บ้านกลางสวน ถ.ฉลองกรุง1 เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520
โทร 02-3264124, 092-2764177 Email: meancopier@gmail.com

ติดต่อกองบรรณาธิการ

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตการบริหารการพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาคาร 31 ชั้น 3 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทรศัพท์: 0-2243-8066, 097-9359356, 0-2243-2246-7 ต่อ 453-460

โทรสาร: 0-2243-8066, 0-2241-7207

Website: <http://www.phdindevadmin.com>

E-mail: journal.dar@gmail.com, touch_life@outlook.co.th

บทความทุกเรื่องที่ดีพิมพ์ได้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน
ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
ส่วนหน้า	ก-ง
สารบัญ	จ-ฉ
บทบรรณาธิการ	ช
ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย	1-12
FACILITY FACTORS OF HOMESTAY AFFECTING ON THAI TOURISTS AT CHIANGKAN LOEI	
ดร.ชิตวร ลีละพลิน, ภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต3	13-23
THE TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SMALL ADMINISTRATORS FOR PRIMARY SCHOOL UNDER PHITSANULOK EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	
ดร.ณัฐวัฒน์ พระงาม	
สภาพแวดล้อมที่ทำงานและกลยุทธ์ที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน	24-31
TASK ENVIRONMENT AND STRATEGY EFFECT TO AIRLINES BUSINESS SUCCESS	
พ.ต.อ. ดร.นพดล บุรณันท์	
ก้าวต่อไปของกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว	32-42
THE NEXT STEP OF THE LAW ON PROTECTION OF DOMESTIC VIOLENCE VICTIMS	
สุภัทสร ภูเจริญศิลป์	
ความต้องการของคนรุ่นใหม่ในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยในอนาคต	43-49
THE DEMAND OF NEW GENERATIONS TO PURCHASE THEIR FUTURE LIVING SPACES	
วัชรระ บุนนาค, ดร.ชาญเดช เจริญวิริยะกุล	
นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร	50-60
ENVIRONMENTAL POLICY AND USAGE BEHAVIOR ON ENVIRONMENTALLY FRIENDLY PRODUCTS OF PEOPLE IN BANGKOK METROPOLIS	
สุจิตรา จงสวัสดิ์, ดร.ชาญเดช เจริญวิริยะกุล, ดร.ปิยดา วงศ์วิวัฒน์	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เปรียบเทียบการคิดต้นทุนแบบดั้งเดิมและต้นทุนกิจกรรม	61-67
THE EFFECT OF EXTERNAL FORCE OF BUSSINESS ON PERFORMANCE OF ENTREPRENEURS IN ONLINE MEDIA BUSSNESS	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สารพัด	
ความสำเร็จของนักธุรกิจจูเลียน	68-78
THE SUCCESS OF THE ZHULIAN BUSINESSMEN	
มาลินี บ้านรักสุขภาพ, พ.ต.อ. ดร.นพดล บุรณันท์	
การเสริมสร้างคุณธรรมทางการเมืองของสถาบันพลังจิตตานุภาพ	79-92
THE ENHANCEMENT POLITICAL MORALITY OF WILLPOWER INSTITUTE	
จินดา คำวรรณะกุล, ดร.สุรพล ราชภัณฑารักษ์, ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์	
รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการแรงงานสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา	93-100
THE APPROPRIATE MODEL FOR MANAGING LABOUR RELATIONS: THAI-CAMBODIA	
ดร.อภิชา ระยาศรี, ณัฐมน นานโพธิ์ศรี, ดร.หทัยกาญจน์ ทวีทอง, ภาดา วงศ์อุไร	
ประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ	101-110
LOW COST AIRLINES EFFICIENCY	
พ.ต.อ. ดร.นพดล บุรณันท์, ดร.เสาวณีย์ พากเพียร, ดร.เอื้อมอัมพร ทิพย์ทิฆัมพร, ดร.สุมาลี มีพงษ์, ดร.ปัญญารัตน์ ปานทอง	
พัฒนาการของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย: การเปรียบเทียบกระบวนการ กำหนดนโยบายสาธารณะ	111-121
DEVELOPING AN OLD-AGE ALLOWANCE POLICIES IN THAILAND: A COMPARATIVE STUDY OF PUBLIC POLICY MAKING	
พรณิภา อาษาภา, รศ.ดร.ทิพาพร พิมพ์สุทธิ, รศ.ดร.ปิยะนุช เงินคล้าย, ดร.สุรพงษ์ มาลี	
	หน้า
คำแนะนำการส่งบทความ	122-127
ตัวอย่างการเขียนบทความเพื่อลงตีพิมพ์	128-130
แบบประเมิน	131-132

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ 8 เล่ม 2 พ.ศ. 2561 กองบรรณาธิการ มีวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารเพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และจากการที่วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ได้รับการรับรองมาตรฐานจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ดังนั้น ในการจัดทำวารสารดังกล่าวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้กำหนดไว้ทางกองบรรณาธิการมีกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การรับบทความผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาบทความแต่ละบทความ สำหรับวารสารฉบับนี้ มีบทความวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 12 บทความ ดังปรากฏในหน้าสารบัญ

กองบรรณาธิการ วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป และขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ดร.ณัฐณารณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

บรรณาธิการ

ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

Facility Factors of Homestay affecting on Thai Tourists at Chiang Khan LOEI

ชิตวร ลีละผลิน¹

ภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ²

¹อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

²สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย (2) เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และ(3) ศึกษาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลยโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวไทยในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 400 คน) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ค่าทดสอบ t-test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และจำแนกลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณโดยวิเคราะห์ความถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-29 ปี สถานภาพโสด มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิตนักศึกษา ศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท นอกจากนี้ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่นักท่องเที่ยวไทยมีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านที่พักแรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ส่วนผลการศึกษาด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย พบว่า นักท่องเที่ยวไทยมีระดับความต้องการมากที่สุด ได้แก่ มีความอยากรู้อยากเห็นที่จะได้พบสิ่งใหม่ และได้รับคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไทยที่แตกต่างกัน มีความต้องการแตกต่างกัน ในด้านอายุ อาชีพ สถานะภาพ และระดับการศึกษา ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนปัจจัยด้านเพศ และรายได้ต่อเดือน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ จำแนกตาม ด้านที่พักแรม ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัยมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านการคมนาคมไม่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

คำสำคัญ : สิ่งอำนวยความสะดวก, โฮมสเตย์, นักท่องเที่ยวไทย, ความต้องการ

Abstract

The purpose of this research aims for: (1) study facilities level has effect to Thai tourists demand at Chiang khan, LOEI (2) comparison between demography and Thai tourists demand of Chiang khan, LOEI (3) study Homestay facilities factors that influence to Thai tourist requirement at Chiang khan, LOEI. The research was conducted by survey research representative sample of Thai tourists at Chiang khan, Loie around 400 persons. Data were collected using questionnaire therefrom the researcher presented

questionnaires that was statistically processed; descriptive statistics use for explain general information include frequency, percentage, mean, standard deviation. In illustrating, researcher uses Inferential or Inductive Statics for hypothesis testing that is t-test to compare the mean of factors related to homestay facilities at Chiang khan, Loie and to classify demographic by using One-way ANOVA: f-test and Enter Multiple Regression process.

The finding research found that; Thai tourists at Chiang khan, Loie were female more than male average age between 21-29 years old, they marital status are single and they are studying in under graduation, average income 10,000 baht per month. In addition to the factors of homestay facilities that Thai tourists is the most demanding were accommodation average 4.10. The study indicated in Thai tourists demand say that Thai tourists is the most demanding were found new experience and value in traveling average 4.12.

Hypothesis testing found that, the difference of Thai Tourists demography Were differed in terms of age, occupation, status and education at the .05 significance level, gender factors and monthly income there were no difference in demand at significant level .05.

Analysis results of Multiple Regression Analysis found that the factors of homestay facilities classified by accommodation, food, tourist attraction and security had influenced to Thai tourists demand at significant level .05 this is based on assumptions and homestay facilities in transport had not affected to demand of Thai tourists at the 0.05 level, it had not followed the hypothesis.

Keywords: Facilities, Homestay, Thai Tourists, Demand

บทนำ

โฮมสเตย์ (Homestay) นับเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นโดยชุมชนได้รับความนิยมาจากกลุ่มผู้รักธรรมชาติ สังเกตได้จากการเกิดขึ้นของโฮมสเตย์ในสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งที่มีเพิ่มขึ้นตามลำดับ ทำให้รูปแบบมีความหลากหลายขึ้น จากเดิมนักท่องเที่ยวจะต้องเข้าไปพักในบ้านร่วมกับเจ้าของบ้าน ทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลืองานบ้านเพื่อให้เข้าใจวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่น แต่ในปัจจุบันโฮมสเตย์ค่อยๆเปลี่ยนเป็นรูปแบบเหมือนโรงแรมมากขึ้น เนื่องจากเจ้าของบ้านต้องการเอานักท่องเที่ยว เกรงว่าจะไม่ได้รับความสะดวกสบายและไม่คิดจะกลับมาเยือนอีก ในขณะที่เดียวกับที่นักท่องเที่ยวที่คิดอยากจะท่องเที่ยวในรูปแบบดังกล่าวยังยึดติดความสะดวกสบายที่เคยได้รับเมื่อยามอยู่ที่บ้าน ทำให้ในปัจจุบันโฮมสเตย์หลายแห่งจัดที่พักไว้ต่างหากสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเป็นสัดส่วน และกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกันเป็นเพียงการสาธิตจากเจ้าของพื้นที่ให้เห็นวิถี วัฒนธรรมในพื้นที่

นั้น ๆ เท่านั้น ไม่ใช่เป็นการช่วยเหลืองานบ้านอย่างจริงจังเท่าใดนัก อย่างไรก็ตามโฮมสเตย์ยังเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้วิถีท้องถิ่นได้เข้ามาทดลองสัมผัส โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการความแปลกใหม่จากการท่องเที่ยวและพักผ่อน ซึ่งน่าจะมีจำนวนมากขึ้น (วิชญ์ บุญมาร์ตน, 2555)

ปัญหาที่พบในปัจจุบันนั้นก็คืออุปสรรคในการเกิดเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของปัจจัยภายในเครือข่ายเอง กล่าวคือหน่วยงานภาครัฐไม่มีความชัดเจนในเรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงทำให้การสนับสนุนหรือการพัฒนาเครือข่ายทำได้ไม่เต็มที่และไม่ตรงเป้าหมายมากนัก เช่นเดียวกับกระแสของสังคมก็ยังไม่เข้าใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ชัดเจนนัก นอกจากนี้ระบบการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเองก็ขาดการวางแผนที่ดี ในขณะเดียวกันคนส่วนใหญ่ก็มองการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าจะมองในเชิงที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าชุมชนเองก็ไม่เข้มแข็งพอที่จะ

จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยตนเอง ส่วนปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคและปัญหา คือ นโยบายของภาครัฐที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่นมากนักและยังไม่มีกฎหมายที่จะมารองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอีกด้วย (Fennell, 1999 อ้างใน ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์, 2558) หากภาครัฐบาลจะพิจารณานำรูปแบบของโฮมสเตย์เข้ามาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นให้เกิดสำนึกรักบ้านเกิดกับคนในชุมชนได้จะเป็นการดีไม่น้อย

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่ส่งผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย รวมไปถึงแนวคิดและข้อเสนอแนะต่างๆจากนักท่องเที่ยวไทย เพื่อเป็นการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและยังเป็นการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นโดยชุมชน และ โดยนำผลวิจัยที่ได้นั้นไปเป็นแนวทางพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ให้ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไทยแตกต่างกัน มีความต้องการที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์จำแนกตาม ด้านที่พักแรม ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการคมนาคม และด้านความปลอดภัย มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

Collier and Harraway (2001 อ้างถึงใน Teetache Suksam, 2014) กล่าวว่าว่าการท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์นั้นแหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกโดยความสะดวกสบายที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็วปลอดภัยและสะดวกสบายยิ่งขึ้น ดังนั้นการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบขนส่ง ระบบการสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว เช่นเดียวกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2544 อ้างถึงใน Teetache Suksam, 2014) กล่าวว่า การที่จะให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรท่องเที่ยวใดๆก็ตาม ทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร น้ำดื่ม จำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งจะสามารถรองรับการจัดการท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

แนวคิดของความต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต วุฒิภาวะไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างใด เกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นให้เกิดความรู้สึองไว กระฉับกระเฉง มี

ชีวิตชีวาที่จะต้องสนองต่อสิ่งเร้า เกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายนอกและภายใน 2. ความต้องการทางจิตใจและสังคม (Psychological and Social) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างสลับซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล แต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างออกไปด้วย

ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's Modified Need Hierarchy Theory)

แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1972 อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 52) ได้คิดทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่าทฤษฎีอีอาร์จี (ERG: Existence – Relatedness – Growth theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประการ มีดังนี้

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่อง และความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's Manifest Needs Theory) เมอร์เรย์

Murray (1938 อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 52-53) ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน

3. ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่เป็นตัวของตัวเอง

4. ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคลีแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation theory)

แมคคลีแลนด์ (McClelland, 1965 อ้างถึงในปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 53) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา

2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Need for Affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการมีอิทธิพล และครอบงำเหนือผู้อื่น

โดยสรุป ความต้องการของบุคคลมีทั้งความต้องการทางกายภาพ และความต้องการทางจิตใจหรือสังคม ความต้องการที่แตกต่างกันของบุคคลทำให้การตอบสนองแตกต่างกันไปด้วย ความต้องการที่สำคัญของบุคคลหรืออาจไม่ใช่ความต้องการที่สำคัญของอีกคนหนึ่งก็เป็นได้ ดังนั้นองค์การจึงควรพิจารณาคุณลักษณะที่แตกต่างของบุคคล เพื่อจะได้ดำเนินการให้การตอบสนองได้ถูกต้องตรงกับเป้าหมายขององค์การ

มูลเหตุจูงใจของความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว

มนุษย์มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวโดยสัญชาตญาณอยู่แล้ว แต่ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวของมนุษย์แตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และช่วงเวลาว่าง ถ้ายังมีมูลเหตุจูงใจที่สำคัญช่วยกระตุ้น ก็ยังทำให้มนุษย์อยากเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น มูลเหตุจูงใจให้คนอยากเดินทางท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้ (บังอร ฉัตรรุ่งเรือง, 2550)

1. ความต้องการผจญภัย เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่หรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการขนส่ง ที่พัก แรม หรืออื่น ๆ ย่อมมีการประชาสัมพันธ์ ทำให้คนอยากลองผจญภัยกับแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เหล่านั้น เช่น อยากลองนั่งเครื่องบินความเร็วเหนือเสียง (Supersonic Transport) อยากเที่ยวอวกาศ อยากพักที่พักรูปแบบอิกลู (IGLOO) กระโจมน้ำแข็งของชาวเอสกีโม เป็นต้น

2. ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ถ้ามองให้ลึกจะมองเห็นได้ว่า การเดินทางเป็นการทำลายความจำเจในชีวิตประจำวัน โดยออกเดินทางไปค้นหาสิ่งแปลกใหม่ในชีวิต โดยเฉพาะหนุ่มสาวสมัยใหม่มีความอยากรู้อยากเห็นที่จะได้พบสิ่งใหม่ๆ เช่น การเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ จะได้พบเห็นสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็นมาก่อน เป็นต้น

3. ความต้องการคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว เป็นผลที่เกิดขึ้นหลังจากการเดินทางท่องเที่ยว ผู้เดินทางท่องเที่ยวจะรู้สึกถึงความสนุกสนานหรือความประทับใจในขณะที่ท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ทำให้ได้รับคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว หรือมีคุณค่าเป็นกำไรชีวิตในการท่องเที่ยว

4. ความต้องการค้นคว้าทางวัฒนธรรม เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศที่ตนไปเที่ยว เช่น ประเพณี เทศกาล พิธีกรรมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันทำให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาภาษาท้องถิ่นที่ใช้ในประเทศที่เดินทางไปท่องเที่ยวอีกด้วย

5. ความต้องการเห็นการเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมโลก คนทั่วไปมีความต้องการเห็นความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมโลกว่า ผู้ที่อยู่ในประเทศที่ร่ำรวยกับผู้ที่อยู่ในประเทศยากจนมีความเป็นอยู่แตกต่างกันอย่างไร และยังต้องการเที่ยวชมสิ่งก่อสร้างสภาพแวดล้อม และพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นด้วย

6. ความต้องการการยอมรับของสังคม ผู้เดินทางท่องเที่ยวจะเกิดความพอใจมากถ้าคนที่เขากำลังติดต่อหรือคนที่เขาทำความรู้จักยอมรับนิสัยบางอย่างของเขา บ่อยครั้งที่นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกเหมือนคนแปลกหน้า ทำให้เขาต้องเลือกประเทศที่เดินทางไปท่องเที่ยวที่ทำให้เขารู้สึกว่าเป็นที่ชื่นชอบและมีการยอมรับตัวเขา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการจูงใจของ Maslow(1970) อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและยอมรับในสังคม

7. ความต้องการความภาคภูมิใจ การที่คนต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศต่าง ๆ เนื่องจากต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่า ตนได้ไปท่องเที่ยวสถานที่แปลกๆ แตกต่างจากผู้อื่น ยิ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่าเข้าเป็นหนึ่งในที่ไม่มีใครเหมือน ถือเป็นความภาคภูมิใจในเชิงการท่องเที่ยวญาติมิตรอาจจะมาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากตนได้อีก

8. ความต้องการยกฐานะและเกียรติภูมิ การที่ได้มีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด เช่น เพื่อธุรกิจ เข้าร่วมประชุม แข่งขันกีฬา ประกอบศาสนกิจ เยี่ยมญาติ การศึกษา เป็นต้น ล้วนแต่ทำให้ผู้เดินทางไปท่องเที่ยวเป็นคนมีเกียรติในสังคม อันเป็นการยกฐานะและเกียรติภูมิของตนให้สูงขึ้นด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ณัฐพล ตันติวงศ์ตระกูล (2554) ศึกษาการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี สถานภาพโสด เป็นนิสิต นักศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า

10,000 บาทต่อเดือน นักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบรูปแบบการท่องเที่ยววัฒนธรรม และชื่นชอบในกิจกรรมตักบาตรข้าวเหนียวโดยเหตุผลหลักที่เลือกมาเที่ยวเชียงคานก็เพื่อต้องการที่จะศึกษาประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนท้องถิ่น ส่วนใหญ่แล้วจะมาเที่ยวเชียงคานร่วมกันประมาณ 3-5 คน ในช่วงฤดูหนาว โดยศึกษาข้อมูลจากนิตยสาร สิ่งพิมพ์ รวมถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจโดยเฉลี่ยกลุ่มตัวอย่างจะมาเที่ยวเชียงคานประมาณ 1 ครั้งต่อปี และใช้เวลาอยู่ที่เชียงคานประมาณ 2 วัน เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งประมาณ 1,000 – 3,000 บาทจากความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวชื่นชอบในความเป็นเอกลักษณ์ของเชียงคาน ทั้งในด้านบรรยากาศ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งนักท่องเที่ยวอยากให้เชียงคานยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์แบบดั้งเดิม ไม่อยากให้วิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นเกิดการเปลี่ยนแปลง

ชลดา แสนคำเรือง และ กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2556) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว: กรณีศึกษา การท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-30 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท มีสถานภาพสมรส รับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต มีร่วมผู้เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเลยกับเพื่อน มีรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเลยโดยขับไปเอง และเคยเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเลยมาแล้วเพียง 1 ครั้ง โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในภาพรวมให้ความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติมากที่สุด ตามมาด้วยแหล่งการเกษตร โดยในด้านอุทยานแห่งชาติให้ความสำคัญต่ออุทยานแห่งชาติภูกระดึงมากที่สุด ประเภทสายน้ำให้ความสำคัญต่อแม่น้ำโขงเชียงคานมากที่สุดประเภทอ่างเก็บน้ำให้ความสำคัญต่ออ่างเก็บน้ำห้วยกระทิงมากที่สุด ประเภทน้ำตกให้

ความสำคัญต่อน้ำตกตาดเหืองมากที่สุด และประเภทการเกษตรให้ความสำคัญต่อสวนดอกไม้เมืองหนาวมากที่สุด สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในภาพรวมโดยให้ความสำคัญต่ออาหารพื้นบ้านมากที่สุดตามมาด้วยวิธีการดำรงชีวิต โดยประเภทศาสนสถาน/สถาปัตยกรรมให้ความสำคัญต่อวัดนรมิตวิปัสสนา มากที่สุด ประเภทขนบธรรมเนียม/ประเพณีให้ความสำคัญต่อประเพณีผีตาโชนมากที่สุด และประเภทวิธีการดำรงชีวิตให้ความสำคัญต่อเมืองเก่าเชียงคานและหมู่บ้านไททรงดำมากที่สุดทั้งนี้ ในประเภทอาหารพื้นบ้านให้ความสำคัญต่ออาหารความมากที่สุดตามมาด้วยอาหารหวาน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทุกลักษณะประชากรศาสตร์และทุกประสบการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดเลยที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเลยแตกต่างกัน สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ ยกเว้น อ่างเก็บน้ำและพื้นที่การเกษตรแต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมส่วนใหญ่ ยกเว้น อาหารพื้นบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ณ ระดับนัยสำคัญทาสติ 0.05

อิทธิพร แสงพิรุณ และ สุนนตรี นิ่มเนติพันธ์ (2558) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมาพักโฮมสเตย์ คือ จองบ้านพักโฮมสเตย์ทางโทรศัพท์ (ร้อยละ 56.80) เดินทางมาพักโฮมสเตย์โดยรถยนต์ส่วนบุคคล (ร้อยละ 91.40) มาพักโฮมสเตย์กับเพื่อน (ร้อยละ 59.70) มีความประทับใจบรรยากาศธรรมชาติริมน้ำมากที่สุด (ร้อยละ 75.50) จะกลับมาเที่ยวที่นี่เมื่อมีโอกาส ไม่เคยมาเที่ยวที่นี่เลย และต้องการแนะนำให้เพื่อนมาเที่ยวที่นี่ (ร้อยละ 98.60) มีความพึงพอใจต่อการจัดบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านจัดเตรียมที่พัก ด้านการจัดการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการจัดการความปลอดภัย ด้านการ

จัดระบบการจองที่พัก และด้านการต้อนรับและการลงทะเบียนเข้าพัก อยู่ในระดับมาก คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.746

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 61,900 คน (สำนักงานสถิติเชียงคาน)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 397 ตัวอย่าง โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณสูตรของ Yamane (1973) มีค่าความคลาดเคลื่อนของข้อมูล 5% ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น 397 ตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการประเมินผล และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยได้นำไปทดสอบความเชื่อมั่น กับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่นอกกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .952 โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ โดยมีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) ตามที่กำหนดไว้

ส่วนที่ 2 ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ภายใต้กรอบความต้องการด้านที่พักแรม ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการคมนาคม และด้านความปลอดภัย

ส่วนที่ 3 ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

โดย ส่วนที่ 2 และ 3 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert's Scale ซึ่งผู้ตอบจะเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวเพื่อสรุปความคิดเห็นหรือตอบตามที่ปรากฏตามระดับมาตราวัด

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ในวันที่ 12 – 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2560

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสถิติที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statics) จะใช้อธิบายถึงลักษณะข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency), ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2. สถิติเชิงอ้างอิง หรือสถิติเชิงอนุมาน (Inferential or Inductive Statics) จะใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ค่าทดสอบ t-test เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และจำแนกลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova) และการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้วิจัยขอเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็นภาพรวมตามลำดับดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 126 ราย คิดเป็น

ร้อยละ 63 มีอายุ 21-29 ปี เป็นจำนวน 107 ราย คิดเป็นร้อยละ 53.5 สถานภาพโสด จำนวน 164 ราย คิดเป็นร้อยละ 82 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 52 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิตนักศึกษา จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.5 และมีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 34

2. ผลการศึกษาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า นักท่องเที่ยวไทยมีความต้องการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ จะแปรผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านที่พักแรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมา ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 ด้านคมนาคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และด้านอาหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน พบว่า นักท่องเที่ยวไทยมีระดับความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักท่องเที่ยวไทยมีความต้องการในระดับมากที่สุดได้แก่ มีความอยากรู้อยากเห็นที่จะได้พบสิ่งใหม่ และได้รับคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 รองลงมาคือ โฮมสเตย์ที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ได้สัมผัสและเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นอยู่

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ได้เที่ยวชมสิ่งก่อสร้าง สภาพแวดล้อมและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และได้รับประทานอาหารที่บ้านของคนในท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไทยที่แตกต่างกัน มีความต้องการแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวไทยที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปอาชีพ สถานะภาพและระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความต้องการแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยในด้านอายุ พบว่า ผู้ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปมีความต้องการด้านที่พักแรมมากที่สุด ด้านอาชีพ พบว่านักเรียน/นิสิตนักศึกษา มีความต้องการด้านแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด ด้านสถานะภาพ พบว่า ผู้ที่มีสถานะภาพหย่าร้าง มีความต้องการด้านความปลอดภัยมากที่สุด และระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี มีความต้องการด้านแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด

ปัจจัย เพศ และรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์จำแนกตาม ด้านที่พักแรม ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัย มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย ได้ผลการทดสอบดังนี้

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ(Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร (สิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์)	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ด้านที่พักแรม	0.34	0.033	0.311	10.377	.000
ด้านอาหาร	0.10	0.031	0.106	3.286	.001
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	0.36	0.036	0.385	9.886	.000
ด้านการคมนาคม	0.03	0.031	-0.029	0.818	.414
ด้านความปลอดภัย	0.24	0.030	0.275	7.714	.000
ค่าคงที่	.011	.110		.098	.922

Multiple R = .893^a R Square = .797

Adjusted R Square = .794 Std. Error = .23170

จากตารางพบว่า ผลการวิเคราะห์มีค่าประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.893 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ เท่ากับ 0.797 ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว เท่ากับ 0.794 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการตัดสินใจ เท่ากับ 0.23170 แสดงว่า ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านแหล่งท่องเที่ยว (X_3) ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านที่พักแรม (X_1) ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านความปลอดภัย (X_5) และปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านอาหาร (X_2) สามารถทำนายระดับความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย ได้ร้อยละ 79.70

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ได้ดังนี้

ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์จำแนกตาม ด้านที่พักแรม ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว และด้านความปลอดภัยมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านการคมนาคมไม่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอการวิจัยเรื่องปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มี

ผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านที่พักแรมมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยด้านที่พักแรมนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐาน ที่นักท่องเที่ยวใช้ในการพิจารณาเลือกที่พัก ทั้งในด้าน ขนาดที่พัก ทำเลและสถานที่ตั้ง ความสะดวกในการเดินทาง ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานต่าง ๆ รวมไปถึง มีราคาที่เหมาะสม จึงทำให้ปัจจัยด้านที่พักนั้นมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ธิรพร แสงพิรุณและคณะ (2558) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นักท่องเที่ยวชาวไทยความพึงพอใจต่อการจัดบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านจัดเตรียมที่พัก ด้านการจัดการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านการจัดการความปลอดภัย ด้านการจัดระบบการจองที่พัก และด้านการต้อนรับและการลงทะเบียนเข้าพัก

2. ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านอาหารมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการโฮม สเตย์ มักจะมีความต้องการที่จะศึกษาถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิต

ของสังคมหรือสถานที่ ที่ไปพัก ซึ่งปัจจัยด้านอาหารนั้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ ของสังคมนั้นๆ จึงทำให้ปัจจัยด้านอาหารมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ ชลดา แสนคำเรืองและคณะ (2013) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว: กรณีศึกษา การท่องเที่ยวในจังหวัดเลย ในภาพรวมพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่ออาหารพื้นบ้านมากที่สุด

3. ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านแหล่งท่องเที่ยวมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยวนั้นเป็นปัจจัยหลักในการเลือกสถานที่ในการเดินทางเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเช่น สภาพภูมิอากาศ ความสะดวกในการเดินทาง ความสวยงามหรือความเป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึง มีการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่น่าสนใจ สอดคล้องกับ สุรัชย์ จันทร์จรัส และอาร์ม นาคทรัพย์ (2013) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการกลับมาเที่ยวซ้ำเชียงคานของนักท่องเที่ยวพบว่า วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม และความ เป็นมิตรไมตรีของคนในพื้นที่ เป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวพอใจที่สุด

4. ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านการคมนาคมไม่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การเดินทางท่องเที่ยวอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีรถโดยสารหลากหลายประเภทที่รองรับนักท่องเที่ยว ทั้งรถประจำทาง รถสาธารณะ แท็กซี่ รถเช่าส่วนตัว ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับ อรพรรณ จันทร์อินทร์, เพียงพิศ ศรีประเสริฐ และ จิราภา ซาลาธราวัฒน์ (2013) ศึกษาการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหาลาลฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย สำหรับ

นักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศมุสลิม พบว่า การขนส่งเป็นสิ่งสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวมุสลิมไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สะดวกสบายและปลอดภัย การคมนาคม นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศมุสลิมจึงมีความต้องการให้ภาครัฐจัดให้มีบริการรถโดยสารที่สามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และราคาที่เป็นธรรม

5. ปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกของโฮมสเตย์ด้านความปลอดภัยมีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวไทยที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวล้วนต้องการความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของตน จึงทำให้ปัจจัยด้านความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง สอดคล้องกับ ธัญวรัตน์ อัศยานนท์ (2011) ศึกษาการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความสะอาด ความปลอดภัยของโรงแรม และการบริการของพนักงาน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับโฮมสเตย์ให้มีมาตรฐานและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. ด้านที่พักแรม ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีโฮมสเตย์ทั่วไปให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งบางแห่งไม่ได้รับรองมาตรฐานโฮมสเตย์จากกรมการท่องเที่ยว ภาครัฐควรมีการรณรงค์ในการตรวจประเมินและรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวเมื่อมีความต้องการเข้าพักโฮมสเตย์

2. ด้านอาหาร ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีอาหารท้องถิ่นที่หลากหลายและน่ารับประทานอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบการร้านอาหารทั่วไปควรตั้งราคาอาหารที่ไม่เอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว

อีกทั้งเจ้าของบ้านพักโฮมสเตย์ควรมีการสอนนักท่องเที่ยวให้ทดลองปรุงอาหารท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น รวมไปถึงควรคำนึงถึงความสะอาดในการปรุงอาหารให้ถูกสุขลักษณะ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวเมื่อเข้ามาพักโฮมสเตย์

3. ด้านแหล่งท่องเที่ยว ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำป้ายบอกทิศทางให้ชัดเจน จัดทำคู่มือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวอำเภอเชียงคานแจกให้กับนักท่องเที่ยว จัดให้มีจุดให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบว่าเวลาที่เดินทางมาถึงแล้วควรไปเที่ยวที่ไหนอย่างไร

4. ด้านคมนาคม ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีการคมนาคมที่สะดวก มีบริการรถสาธารณะที่ให้บริการไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้ที่เกี่ยวข้องควรกำหนดราคาให้ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวได้

5. ด้านความปลอดภัย ในอำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยในระดับหนึ่ง แต่ถ้าเมื่อใดที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การก่อให้เกิดอาชญากรรมและมีมิจฉาชีพก็จะ

ตามมาเช่นกัน เพราะฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดทำรางวัลท่องเที่ยวหรืออาสาสมัครชุมชนในการดูแลสอดส่องให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวในเรื่องความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องปัจจัยสิ่งแวดล้อมความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการให้บริการโฮมสเตย์

2. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเรื่องปัจจัยสิ่งแวดล้อมความสะดวกของโฮมสเตย์ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการให้บริการให้เหมาะสมต่อไป

3. ควรทำการศึกษาด้านการจัดการภายในโฮมสเตย์ของผู้ประกอบการ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาการจัดการภายในโฮมสเตย์ อีกทั้งเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเข้าพักโฮมสเตย์

เอกสารอ้างอิง

- ชลดา แสนคำเรืองและคณะ. (2556). ปัจจัยที่ผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว: กรณีศึกษา การท่องเที่ยวในจังหวัดเลย. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ณัฐพล ตันติวงศ์ตระกูล. (2554). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- ถิรพร แสงพิรุณและคณะ. (2558). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการจัดบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ในอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ.
- สุรัชย์ จันทร์จรัสและคณะ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการกลับมาเที่ยวซ้ำเชียงคาน ของนักท่องเที่ยว. วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธเนศ ศรีวิชัยลำพันธ์. (2558). เศรษฐศาสตร์แรงงาน. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธัญวรัตน์ อัสยานนท์. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเลือกใช้บริการที่พักแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ดีไซน์
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- วิชณุ บุญมาร์ตัน. (2012). *การท่องเที่ยวโฮมสเตย์*. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
http://www.wiszanu.com/index.php?option=com_content&task=view&id=854&Itemid=50. วันที่ค้น ข้อมูล : 18 กันยายน 2560.
- อรพรรณ จันทน์อินทร์และคณะ. (2556). *โครงการ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวฮาลาลฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- Collier, Alan and Harraway, sue. (1997). *The New Zealand Tourism Industry*. Auckland: Longman,
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3

The Transformational Leadership of Small Administrators for
Primary School under PHITSANULOK Educational Service Area office 3

ดร. ณัฐวัฒน์ พระงาม
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 205 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.857 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา 2) การรับรู้ของครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Abstract

The aim of this research was to study the transformational leadership style of small Primary school administrators under the office of PHITSANULOK educational service area 3, and to compare the level of their opinions in term of education level and work experiences. The samples in the study were 205 teachers, by stratified random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire which had a reliability of 0.857. The statistics used in this research comprised of frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test (independent samples). Research results were as following: 1) the transformational leadership of school administrators of small Primary school administrators under the office of PHITSANULOK educational service area 3 was at a high level in every aspect from the most to the least were inspirational motivation, idealized influence, individualized consideration and intellectual stimulation. 2) education level and work experiences had influence on their perception concerning transformational leadership style of small Primary school administrators under the office of PHITSANULOK educational service area 3, in every aspect.

Keywords: Transformational Leadership

บทนำ

สังคมโลกยุคใหม่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทุกด้าน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่อาศัยความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นฐานในการเสริมสร้างสมรรถนะขององค์กร เนื่องจากผู้บริหารต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ส่งผลให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ก้าวทันต่อสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย โกเมธ พิมพ์เป้าธรรม (2547 : 4) ได้กล่าวว่า ในยุคของการเปลี่ยนแปลงนี้ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่ที่เป็นที่ยอมรับกันมากคือ แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการกระจายอำนาจหรือการเสริมสร้างพลังใจและเป็นผู้มีคุณธรรม โดยพิจารณาที่ลักษณะของผู้นำ พฤติกรรม อำนาจรวมทั้งตัวแปรสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแนวทางที่กว้างกว่าแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำอื่น ๆ ซึ่งมีผลจากงานวิจัยมากมายที่ยืนยันว่า ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์การสูงขึ้นได้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับทุกองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การทางการศึกษาที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ นโยบายการปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหาร มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางการบริหาร จะต้องมีความรู้สูง เป็นผู้นำการศึกษา เพื่อผลักดันให้การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับ ฌ็อลลาวัลย์ สารสุข (2553 : 1) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง

บริหารจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด พัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงและก้าวสู่ทิศทางการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ ดังนั้นการบริหารการศึกษาในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ โดยมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ กล้าเผชิญต่อปัญหา และสร้างความตระหนักแก่บุคลากรในเป้าหมาย เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ทิศทางใหม่ที่ดีกว่าเดิม

จากสภาพการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังขาดความสนใจในการถ่ายทอดแผนกลยุทธ์และเป้าหมายให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ งานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ส่งผลให้การดำเนินงานยังขาดประสิทธิภาพและไม่บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นแบบของผู้นำที่มีความเหมาะสม ในอันที่จะขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์การ จึงต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นแบบอย่างที่ดี ให้มีความสำคัญกับบุคลากรในสถานศึกษา กระตุ้นให้มีการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ และพัฒนาภาวะผู้นำในทุกระดับของสถานศึกษา ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร ให้สามารถบริหารงานตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน

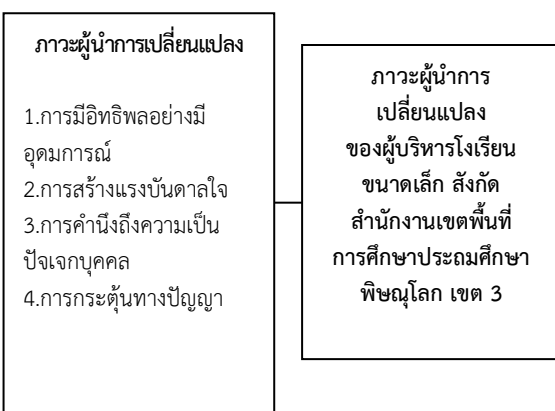
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

สมมติฐานในการวิจัย

ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการหรือความสามารถในการกระตุ้นใจให้ผู้ตามกระทำหรือดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งผู้นำที่ดีจะใช้เลือกใช้ภาวะผู้นำทั้งแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนควบคู่กันไป แต่จะเลือกใช้ภาวะผู้นำแบบใดมากน้อยกว่ากันขึ้นอยู่กับตัวแปร 2 ประการคือ 1) ระดับความสลับซับซ้อนขององค์กร 2) ระดับความจำเป็นที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นความสามารถของผู้นำในการเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร เนื่องจากการใช้อิทธิพลเพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติและพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กร และสร้างความผูกพันของสมาชิกต่อวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ขององค์กร โดยผู้นำจะเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์เพื่อกำกับทิศทางในอนาคต และจัดสรรทรัพยากรมนุษย์พร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจในวิสัยทัศน์ รวมถึงสร้างแรงดลใจแก่บุคคลเหล่านั้นให้สามารถเอาชนะอุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กรในที่สุด

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการยกระดับให้สมาชิกมีแรงจูงใจที่จะทำงานมากขึ้น เพื่อให้สามารถที่จะปฏิบัติงานได้มากกว่าที่คาดหวังไว้ ซึ่งคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหาร ลักษณะสถานการณ์ และบรรยากาศองค์กร เป็นตัวแปรที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence of Charisma Leadership) 2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) 3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจก

บุคคล (Individualized Consideration) ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบส่งผลต่อความสำเร็จและประสิทธิผลขององค์กร

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น จำนวน 440 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 205 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607 – 610) ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ตามการรับรู้ของครูผู้สอน โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของฮอยและมิสเกล (Hoy; & Miskel, 1991) แบบสส์และอวอลิโอ (Bass; & Avolio, 1994) เลทวูดและแจนซี้ (Leithwood; & Jantzi, 1996) เดสเลอร์ (Dessler, 1997) คอตเตอร์ (Kotter, 1999) และเฮาส์ (House, 1996) โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale questionnaire) โดยได้นำหลักการแนวคิดต่าง ๆ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างแบบสอบถาม โดยมี

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงมาทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (Tryout) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทำการทดสอบความเชื่อถือได้และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.857 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน โดยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 4 ด้านคือ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2) การสร้างแรงบันดาลใจ 3) การกระตุ้นทางปัญญา และ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert Scale)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม จำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2. ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพิษณุโลก โดยแนบไปพร้อมกับแบบสอบถาม ส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามให้กับครูผู้สอน เพื่อทำการรวบรวมข้อมูล

3. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งกำหนดวันเวลา รับแบบสอบถามกลับคืน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาแล้วจำนวน 205 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ในรูปการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบการบรรยาย

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยใช้เกณฑ์ของ เบสท์ (Best, 1981: 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติวิเคราะห์ F-test แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA (One-way Analysis of Variance) หรือ Brown Forsyth ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และถ้าผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแล้วต้องทำการทดสอบเป็นรายคู่ต่อไป เพื่อดูว่ามีคู่ใดที่แตกต่างกันโดยใช้วิธี Fisher's Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.75 มีอายุ 30-40 ปี ร้อยละ 64.75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 53.75 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ร้อยละ 52.50 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่เคารพนับถือของผู้ร่วมงาน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการปฏิบัติ

ภารกิจ ส่วนผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด อยู่ในระดับต่ำสุด

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อผู้บริหารแสดงถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการบรรลุเป้าหมาย อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารอุทิศตนต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ส่วนผู้บริหารกระตุ้นการทำงานร่วมกันแบบเป็นทีมอยู่เสมอ อยู่ในระดับต่ำสุด

ด้านการกระตุ้นทางปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือร่วมใจเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยกัน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารให้กำลังใจครูในการคิดหาทางแก้ไขปัญหาการทำงาน ส่วนผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับต่ำสุด

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้บริหารชี้แจงแนวทางและเป็นพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานแก่ครู อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารมุ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ด้วยการพบปะพูดคุยเป็นรายบุคคล ส่วนผู้บริหารเคารพสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้ร่วมงาน อยู่ในระดับต่ำสุด

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

4. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของบุคลากรครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ

เปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันในทุกด้านเช่นกัน

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เห็นว่าผู้บริหารมีทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุได้ตามเป้าหมาย กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามภารกิจ รวมถึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน ทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2549: 7) ที่เสนอว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำคือ ผู้ที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับและยกย่องจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำให้บุคคลอื่น ๆ ไว้วางใจ และให้ความร่วมมือ ความเป็นผู้นำมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชาโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ เพื่อให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ และสอดคล้องกับแนวคิดของ แบส (Bass, 1985 : 19) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ซึ่งทำให้ผู้ตามเกิดความเลื่อมใส ศรัทธาและจงรักภักดี เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ยินดีทุ่มเทในการ

ปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัยวรรณ ฝอยหิรัญ (2551: 66) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการสร้างบารมีอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารกระทำตนเป็นแบบอย่างในการอุทิศเวลา เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความเชื่อมั่นในตนเอง แน่วแน่ในอุดมคติ ความเชื่อและค่านิยมของตน ให้ความสำคัญกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน ให้กำลังใจและความไว้วางใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน แสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้น ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่เคารพนับถือของผู้ร่วมงาน มีความมุ่งมั่นทุ่มเท และกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น การโน้มน้าวให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ที่เป็นเป้าประสงค์ในอนาคต ซึ่งครูผู้สอนสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ แกลพิน และเฮอร์ดอน (Galpin; & Herndon. 2007: 83) ที่เสนอว่าการที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างหรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่องเคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำ และต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2544: 10) ที่เสนอว่า

ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และสมาชิกในองค์กรมีความเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถมากกว่าองค์กรที่ผู้บริหารไม่มีภาวะผู้นำ ดังนั้นการที่จะบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานของตนเอง และสอดคล้องกับแนวคิดของ ขวัญชัย จะเกรง (2551: 25) ที่กล่าวว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เป็นพฤติกรรมตามความคาดหวังขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้บริหารแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่าง สามารถกระตุ้นอารมณ์ของผู้ร่วมงาน ให้สูงขึ้นก่อให้เกิดการเลียนแบบและผูกพันต่อผู้บริหาร เห็นว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีคุณสมบัติพิเศษ ทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับ ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจและภาคภูมิใจ เมื่อได้ร่วมงานกัน มีความเชื่อมั่นว่าผู้บริหารสามารถนำพาพวกเขาเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้ ผู้บริหารต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร ตลอดจนแสดงวิสัยทัศน์และถ่ายทอดเป้าหมายไปสู่บุคลากรภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันในจุดประสงค์และการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผู้บริหารต้องสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์โดยเฉพาะในภาวะการณ์ที่วิกฤต เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่บุคลากรในการฝ่าฟันอุปสรรคร่วมกัน เนื่องจากผู้ใต้บังคับบัญชาจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้บริหารจากการสร้างความมั่นใจในตนเอง ซึ่งความเฉลียวฉลาด ความตั้งใจ และความแน่วแน่ในอุดมการณ์ของผู้บริหารจะช่วยสร้างความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดี และความมั่นใจให้กับบุคลากร ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างให้กับบุคลากรโดยประพฤติตนอยู่ในหลักศีลธรรมและมีคุณธรรมจริยธรรมในการ

ทำงาน ไม่ใช่อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตนแต่ควร
จะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและ
เพื่อประโยชน์ของกลุ่ม ผู้บริหารต้องสร้างแรง
บันดาลใจ ตลอดจนขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร
ในการทำงาน เพื่อจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานโดย
เห็นแก่ประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก รวมถึง
แสดงความมั่นใจว่าพนักงานสามารถแก้ไขปัญหา
และเอาชนะอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า
บุคลากรครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
โดยภาพรวมเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเชื่อใจ
มั่นใจ ว่าครูจะสามารถทำงานได้สำเร็จตาม
เป้าหมาย สร้างความคาดหวังให้เป็นครูมืออาชีพ
และโน้มน้าวจิตใจครูในการเปลี่ยนแปลงการ
กระทำเพื่อตนเอง ไปสู่การกระทำเพื่อประโยชน์
ของนักเรียน รวมถึงแสวงหาวิธีการกระตุ้นใจครู
ให้ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการ
ความสำเร็จ ความต้องการอำนาจ และความ
ต้องการมิตรสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร
สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงผลงาน
ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยกระตุ้นให้
ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้บรรลุ
เป้าหมาย เพื่อไปให้ถึงเป้าหมายโดยมีผู้บริหารเป็น
ตัวอย่างที่ดี ทำให้ครูผู้สอนมีกำลังใจในการทำงาน
และพร้อมจะทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจให้กับงาน
ที่ผู้บริหารมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ
สอดคล้องกับแนวคิดของ อันโตนาคิส และเฮาส์
(Antonakis; & House. 2002: 10) ที่เสนอว่า
ผู้นำจะแสดงบทบาทของตนกับผู้ตาม ที่เน้นการ
บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน โดย
กำหนดโครงสร้างงาน กระบวนการ และวิธีการ
ทำงานอย่างละเอียด มีความคาดหวังให้ผู้ตาม
รักษามาตรฐาน การปฏิบัติงานให้ลุล่วงตาม
ระยะเวลา รวมถึงควบคุมการทำงาน เพื่อ
ประสิทธิผล หรือความสำเร็จในงาน พฤติกรรม
ของผู้นำจึงมีมุ่งใช้วิธีการทำงานแบบเดิม แต่จะเข้าไป
ควบคุมและจัดสิ่งต่าง ๆ ที่อาจเป็นอุปสรรคต่อ

การทำงาน รวมถึงค้นหาข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่อาจ
เกิดขึ้น เพื่อมิให้ผู้ตามมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจาก
เป้าหมาย ที่วางไว้และให้แน่ใจว่างานที่ทำนั้นเกิด
ประสิทธิผลดังนั้นผู้บริหารจึงควรสร้างแรงจูงใจแก่
บุคลากร โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจภายใน
ผู้บริหารต้องสร้างเจตคติที่ดีในการทำงานแก่
ผู้ร่วมงาน สร้างความคาดหวังในเป้าหมายร่วมกัน
พัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายในระยะ
ยาว กระตุ้นจิตวิญญาณความเป็นครู เพื่ออุทิศตน
ต่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร สนับสนุนการ
ทำงานร่วมกันแบบเป็นทีม และสร้างทีมงานโดย
ระดมความคิดเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อันนำไปสู่
การปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม รวมถึงให้คำแนะนำและ
สนับสนุนผู้ร่วมงานให้ใช้ความรู้ความสามารถ
จัดการกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างสร้างสรรค์

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า
บุคลากรครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3
โดยภาพรวมเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม
สนับสนุนให้ครูเกิดมุมมองใหม่ ๆ และเลือกใช้
วิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอน
ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญห สนับสนุนครูพัฒนา
ตนเองในวิชาชีพให้ก้าวหน้า รวมถึงประเมินผลการ
ปฏิบัติงานด้วยตนเอง กระตุ้นให้เกิดการอภิปราย
ประเด็นความคิดใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตาม
ทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการ
อำนวยความสะดวกบุคลากรในการเรียนรู้ซึ่งกัน
และกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ เบส (Bass.
1985: 99) ที่เสนอว่า การกระตุ้นการใช้ปัญญา คือ
การที่ผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดการเปลี่ยนแปลงใน
การตระหนักถึงปัญหาและวิธีแก้ไขโดยใช้ความคิด
จินตนาการ ความเชื่อ ค่านิยม มากกว่าการทำให้ผู้
ตามเกิดการเปลี่ยนแปลงในทันทีการกระตุ้นการใช้
ปัญญาของ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะทำให้ผู้ตาม
เกิดความรอบคอบ เกิดมโนทัศน์ เกิดความเข้าใจ
และมองปัญหาที่ประสบอยู่และแนวทางแก้ไข
ปัญหารวมถึงการใช้ความคิดและการใช้ดุลยพินิจ
ก่อนที่จะลงมือปฏิบัติด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็น

รายคน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถ แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา มีการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ ทำให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ควินน์ และคณะ (Quinn; & et al. 1991: 222-252) ที่ได้เสนอวิธีการที่ผู้นำใช้ในการกระตุ้นปัญญาโดยการใช้เหตุผล ซึ่งผู้นำจะโน้มน้าวใจให้สมาชิกใช้ความคิดอย่างอิสระ การใช้ความสัมพันธ์โดยพยายามกระตุ้นให้ผู้ตามใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ผู้นำจะสนับสนุนให้ผู้ตามแสวงหาข้อมูลข่าวสารอย่างรอบด้านในการวิเคราะห์ทางเลือกที่ดี และสนับสนุนให้ผู้ตามใช้ปัญญาและความต้องการที่มีอยู่ในจิตใต้สำนึกผนวกกับข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อวิเคราะห์และหาข้อสรุป ดังนั้นผู้บริหารควรมีการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาวิธีการใหม่เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดริเริ่มใหม่ ๆ สร้างกำลังใจและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น เพื่อหาข้อสรุปที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร สร้างความร่วมมือในการพยายามเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาาร่วมกัน

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า บุคลากรครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยภาพรวมเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนให้ความสนใจครูแต่ละคน และทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงพัฒนาส่งเสริมครูให้ได้พัฒนาความสามารถเป็นรายบุคคล ยกย่องคุณภาพของครูแต่ละคนให้สูงขึ้น โดยทำหน้าที่จัดเตรียมทรัพยากรที่สนับสนุนช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด สนับสนุนครูปฏิบัติงานด้วยวิธีการใหม่ ๆ รวมถึงปฏิบัติต่อครูแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ครูเกิดความรู้สึกที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2550: 10) ที่เสนอการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลว่า ผู้นำจะมี

ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคล ในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ผู้นำจะเป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคน เพื่อการพัฒนาผู้ตาม ผู้นำจะเอาใจใส่เป็นพิเศษในความต้องการของปัจเจกบุคคล เพื่อความสัมพันธ์และเติบโตของแต่ละคน ผู้นำจะพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น นอกจากนี้ผู้นำจะมีการปฏิบัติต่อผู้ตามโดยการให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศของการให้การสนับสนุน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความจำเป็นและความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลอร์ด บราวน์ และไฟร์เบิร์ค (Lord; Brown; & Feiberg. 1999) ที่เสนอว่า วิธีการหรือพฤติกรรมที่ผู้นำใช้จัดความสัมพันธ์กับผู้ตามรายบุคคล ก็เพื่อมุ่งหวังให้ความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับผู้ตาม สร้างความใกล้ชิดและความผูกพันทางอารมณ์ที่แนบแน่น ผลความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น ผู้นำจะสามารถพัฒนาผู้ตามแต่ละคนที่มีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองไปสู่มุมมองใหม่ อันเป็นแนวคิดที่มุ่งผลประโยชน์ของกลุ่มและองค์การได้ ดังนั้น ผู้นำจึงไวต่อการรับรู้ที่มีต่อผู้ตามด้านความคิด ความรู้สึก และแสดงออกอย่างลึกซึ้งถึงความห่วงใยต่อความต้องการของผู้ตาม มีพฤติกรรมเป็นมิตรซึ่งสามารถเข้าถึงได้ง่าย และปฏิบัติต่อผู้ตามด้วยความเคารพในศักดิ์ศรี รวมถึงการสร้างบรรยากาศการทำงานให้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ตาม ด้วยการเป็นผู้ฝึกสอน ผู้ให้คำแนะนำ และที่ปรึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับทุกคนในองค์การ ทำให้บุคลากรรู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญกับองค์การ โดยผู้บริหารมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแก่บุคลากรแต่ละคน ส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน ยึดหลักความโปร่งใส มีเหตุผล ให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสัมพันธ์ที่ดีโดยการ

สื่อสารแบบปฏิสัมพันธ์ สนับสนุนและมอบหมายงานแก่บุคลากรให้ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารโรงเรียน ควรเป็นต้นแบบการเปลี่ยนแปลง โดยอุทิศตนในการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ขององค์กรเป็นหลัก โดยกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจน ถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติ และใช้กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหา

2. ผู้บริหารโรงเรียน ควรสร้างบรรยากาศการทำงานแบบเป็นทีม โดยเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างบุคลากร เพื่อพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจให้ครูผู้สอนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และเปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นของครูผู้สอน เพื่อการ

บริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงต่อไป

2. ควรมีการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจะศึกษาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหาร เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น เพื่อให้สามารถนำผลของการวิจัยมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

3. ควรมีการศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- โกเมธ พิมพ์บำรุงธรรม. (2547). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). เลย: สถาบันราชภัฏเลย.
- ขวัญชัย จะเกรง. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฏฐาวัลย์ สารสุข. (2553). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2544). *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-9*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- อุทัยวรรณ ฝอยหิรัญ. (2551). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- Antonakis, J., & House, R.J. (2002). *The full-range leadership theory: the way forward.* In B. J. Avolio, & F. J. Yammarino (Eds.), *Transformational and Charismatic Leadership: The Road Ahead.* (3-33). Amsterdam: JAI.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations.* New York: Free Press.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1994). *Improving organization effectiveness through transformation leadership.* Thousand Oak, CA: Sage.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education 4th ed.* Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Dessler, G. (1998). *Management: Leading people and organizations in the 21st century.* Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.
- Galpin, Timothy J. and Herndon, Mark. (2007). *The Complete Guide to Mergers and Acquisitions.* San Francisco: Jossey –Bass.
- House, R. J. (1977). *A 1976 Theory of Charismatic Leadership.* In Hunt, J. G.; & Larson, L. L. (Eds), *Leadership: The Cutting Edge.* Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.
- Hoy, W. K. & Miskel C. G. (1991). *Educational administration: Theory, research, and practice 4th ed.* New York: McGraw-Hill.
- Kotter, John P. (1999). *John P. Kotter on What Leaders Really Do.* Boston: Harvard Business School Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities.* Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.
- Leithwood, K. & Jantzi, D. (1996). *Toward an explanation of variation in teacher's perceptions of transformational school leadership.* Educational Administration Quarterly. 32(4), 512-538.
- Lord, R. G., Brown, D. J., & Feiberg, S. J. (1999). *Understanding the dynamics of leadership: The role of follower self-concepts in the leader/follower relationship.* Organizational Behavior and Human Decision Processes, 78(3), 167-203.
- Quinn, R.E.; Spreitzer, G.M. & Hart, S. L. (1991). *Challenging the assumptions of bipolarity: Interpenetration and managerial effectiveness.* In S. Srivastva; R E. Fry, (Eds.) *Executive and organizational continuity: Managing the paradoxes of stability and change.* San Francisco: Jossey-Bass.

สภาพแวดล้อมที่ทำงานและกลยุทธ์ที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน Task Environment and Strategy Effect to Airlines Success

พ.ต.อ. ดร. นพดล บุรณัญญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมที่ทำงาน กลยุทธ์ และความพึงพอใจที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสายการบินที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจำนวน 400 รายตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า ความทันสมัย ความปลอดภัย การวางแผน การปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์ ความสุจริต และความกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อม, กลยุทธ์, ความพึงพอใจ, ความสำเร็จ

Abstract

The purpose of this research were to study the relationship between environment, strategy, satisfaction and success. The population and sample size for 400 specific sampling were selected from the passenger at SUVANNABHUMI airport. The findings revealed success depended on modernization, safety, planning, operation, public relation, honesty and activist.

Keywords: Environment, Strategy, Satisfaction, Success

บทนำ

กิจการการบินของประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อปี 2454 โดยระหว่างวันที่ 2-8 กุมภาพันธ์ 2454 นักบินชาวเบลเยียมชื่อ ฟัน เดน บอร์น (Van den Born) ได้นำเครื่องบินออร์วิลล์ ไรท์ (Orville Wright) มาบินแสดงเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่ สนามม้าราชกรีฑาสโมสร ปทุมวัน (ท่าอากาศยานไทยจำกัด มหาชน, 2561) หลังจากนั้น ประเทศไทยก็ได้มีพัฒนาการด้านการบิน เช่น การส่งนายทหารไปศึกษาด้านการบิน ณ ประเทศฝรั่งเศส ในปี 2454 การส่งเครื่องบินชุดแรกของประเทศไทย ในปี 2456 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาธุรกิจการบินก็ได้มีการพัฒนามาโดยตลอด ทำให้เกิดธุรกิจการบินภายในประเทศและธุรกิจการบินระหว่างประเทศ โดยมีสนามบินดอนเมืองเป็นสนามบินแห่งแรก

สนามบินดอนเมืองได้ถูกกระจัดการใช้งานระยะหนึ่งและถูกเปลี่ยนเป็นสถานที่ซ่อมเครื่องบิน ฝึกบิน และสำหรับจอดเครื่องบินส่วนตัวของบุคคลสำคัญ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา ท่าอากาศยานดอนเมืองได้กลับมาให้บริการเที่ยวบินแบบประจำ (scheduled flight) เที่ยวบินในประเทศอีก (สารานุกรมเสรี, 2561) สำหรับท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็นสนามบินนานาชาติแห่งใหม่ของกรุงเทพฯ ๖ สร้างขึ้นเพื่อทดแทนสนามบินดอนเมืองที่แออัด ด้วยเป้าหมายที่ต้องการให้สนามบินแห่งนี้เป็นจุดศูนย์กลางด้านคมนาคมของทวีปเอเชีย พร้อมความทันสมัย สวยงาม และมีความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าสู่ตัวเมือง ในปัจจุบันนี้ สนามบินนานาชาติท่าอากาศยานสุวรรณภูมิมีฐานะเป็นสนามบิน

บินหลักของประเทศไทย เปิดให้บริการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 และกลายเป็นหนึ่งในสนามบินที่มีผู้โดยสารมากที่สุดในโลกอย่างรวดเร็ว (สนามบินสุวรรณภูมิ, 2561)

ในปัจจุบันธุรกิจสายการบินระหว่างประเทศเป็นธุรกิจที่มีสภาวะการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำมีการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเป็นอย่างมาก เห็นได้จากความสามารถในการช่วงชิงส่วนแบ่งการตลาดจากสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบเป็นอย่างมาก ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีปัจจัยดึงดูดการลงทุนจากอุปสงค์ในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มเติบโตสูง และมีภูมิประเทศที่เป็นศูนย์กลางการขนส่งทางอากาศ (Hub) ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ยังส่งผลให้สายการบินในอาเซียนและสายการบินต่าง ๆ นอกเหนือจากอาเซียนต้องการเข้ามาช่วงชิงและแข่งขันในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ดังนั้นสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบจึงต้องปรับกลยุทธ์และการรองรับธุรกิจการบินเพื่อให้สอดคล้องกับการแข่งขันที่เข้มข้นมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องการศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรที่มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจของสายการบิน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาด้านสภาพแวดล้อมที่ทำงาน กลยุทธ์ และ ความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน

สมมติฐานการวิจัย

สภาพแวดล้อมที่ทำงานประกอบด้วย ความทันสมัยความเชื่อมั่นและความร่วมมือ กลยุทธ์ประกอบด้วย นโยบาย การวางแผนและการปฏิบัติงาน และ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย

การประชาสัมพันธ์ ความสุจริต และ ความกระตือรือร้นของพนักงาน มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วยหัวข้อ ทฤษฎี และ แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของธุรกิจการบิน สภาพแวดล้อม กลยุทธ์และความพึงพอใจ
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ประชาชนที่มาใช้บริการสายการบินท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 400 ราย
3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จของธุรกิจการบิน ตัวแปรอิสระได้แก่ สภาพแวดล้อม กลยุทธ์ และความพึงพอใจ
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ระหว่าง 1 ตุลาคม 2560- 30 กันยายน 2561

การทบทวนวรรณกรรม

ความสำเร็จ

ความสำเร็จ หมายถึงความบรรลุเป้าหมายทางธุรกิจที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์ การสร้างความสำเร็จทางธุรกิจไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะปัจจุบันนี้การแข่งขันในด้านต่าง ๆ มีมากขึ้นพร้อมกับการสื่อสารและเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจะต้องทำการสร้างแรงบันดาลใจให้กับตัวเอง และหน่วยงาน เพื่อหาแนวทางนำไปสู่ความสำเร็จได้อย่างถูกต้อง ซึ่งจะประกอบด้วยแนวคิดต่าง ๆ ที่สำคัญดังนี้ (1) ต้องมีความรักในธุรกิจตัวเอง (2) ต้องหาคำนิยามธุรกิจตัวเองให้ได้ (3) ต้องรู้จักกลุ่มลูกค้า (4) ต้องคำนึงถึงคุณค่าไม่ใช่ราคา (5) ต้องมีการเรียนรู้ และ มีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (6) อย่าไปกลัวความล้มเหลว (7) พยายามให้เร็วหากเกิดความผิดพลาด (8) มีความเชื่อมั่น (9) ต้องรับฟังคำแนะนำ (10) ต้องมีการตัดสินใจที่รวดเร็ว

(11) ให้ความสำคัญกับตัวเอง (12) มีคุณธรรมและ (13) ลองเสี่ยงเพื่อผลตอบแทนที่ดีกว่า (มันนี่ ฮับ, 2561) และ สำหรับของ Vefy (2018) ให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า ปัจจัยสำคัญในการทำธุรกิจระหว่างประเทศ ให้ประสบความสำเร็จนั้นประกอบด้วย (1) การค้นหา พิสัย วิเคราะห์และวิจัย (2) สร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า (3) ดำเนิน กลยุทธ์ให้มีประสิทธิภาพมากกว่าคู่แข่ง (4) มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ (5) เรียนรู้และ สร้างความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจระหว่างประเทศ

สรุป ความสำเร็จในการทำธุรกิจ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัย ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานได้แล้วแต่โอกาส สถานะ และสถานที่ แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงงบประมาณในการดำเนินงานให้เหมาะสม นอกจากนั้นแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีก เช่น สภาพแวดล้อมที่ทำการ

สภาพแวดล้อมที่ทำการ

สภาพแวดล้อมที่ทำการหมายถึง สถานที่และอาณาบริเวณที่ให้บริการ สภาพแวดล้อมที่ทำการมีความเกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางธุรกิจเกี่ยวกับเรื่องนี้ สายการบินแอร์เอเชียได้วางภารกิจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ทำการไว้ดังนี้ (1) เป็นบริษัทที่มีสภาพแวดล้อมการทำงานยอดเยี่ยม โดยมีพนักงานทุกคน เป็นเสมือนสมาชิกในครอบครัว (2) สร้างชื่อเสียงให้เอเชียเป็นที่ยอมรับในระดับโลก ด้วยตราสินค้า ASEAN (3) มุ่งมั่นให้บริการในราคาประหยัด เพื่อให้ทุกคนสามารถบินได้กับแอร์เอเชีย และ (4) รักษามาตรฐานสินค้าให้เปี่ยมด้วยคุณภาพ อยู่เสมอ พร้อมใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อลดต้นทุน และยกระดับการบริการให้ดียิ่งขึ้นไป (แอร์เอเชีย, 2561) ปัจจุบันนี้สายการบินต่าง ๆ ได้ใช้สื่อออนไลน์ในการประกอบธุรกิจการบินอย่างเต็มที่ การที่บริษัทให้ความสำคัญกับ แคมเปญออนไลน์อย่าง

มากเพราะที่ผ่านมา 85-90%ของการจองตั๋วเครื่องบินมาจากช่องทางออนไลน์ มีเพียง 10-15% ที่มาจากตัวแทนจำหน่าย โดยนับว่าช่องทางออนไลน์คือช่องทางที่สำคัญของสายการบิน (ผู้จัดการรายสัปดาห์, 2561) และจากการศึกษาของ Lynes & Dredge (2018) โดยพบว่า ทักษะคิด คำนิยม และความเชื่อมั่น มีผลกระทบกับสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและ ภายในในการประกอบธุรกิจการบิน

สรุปสภาพแวดล้อมที่ทำการ ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่สามารถทำให้การประกอบธุรกิจการบิน สามารถดำเนินการเป็นไปด้วยดี ซึ่งส่งผลไปถึงความสำเร็จของการดำเนินการให้ประสบผลกำไร ซึ่งนอกจากปัจจัยดังที่กล่าวมาแล้ว มีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกเช่นกลยุทธ์และความทันสมัยของอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในองค์กร

กลยุทธ์

กลยุทธ์หมายถึง การมีแผนการ หรือวิธีการในการดำเนินการกลยุทธ์คืออาวุธที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งในการทำธุรกิจ ซึ่งในปัจจุบันก็มีวิธีการหลากหลายกลยุทธ์ ให้เลือกที่จะนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมกับธุรกิจ

กลยุทธ์ 4 P ประกอบด้วย (1) product strategy (กลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์) คือต้องระบุจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เพื่อที่ความต้องการจะสื่อสารให้ลูกค้าได้รับรู้จุดเด่น ซึ่งการที่สามารถบอกได้ถึงจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ของตนเอง ว่าส่งผลดีต่อผู้บริโภคได้มากกว่าคู่แข่งมากเท่าไร ก็ยิ่งจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค (2) pricing strategy (กลยุทธ์ด้านราคา) โดยจะต้องรู้ว่าราคาเท่าไรจึงจะเหมาะสมกับตัวสินค้า และลูกค้ายินดี และสามารถจ่ายได้ (3) place strategy (กลยุทธ์ด้านสถานที่จัดจำหน่าย) หมายถึงสถานที่จำหน่ายสินค้า โดยในจุดนี้เราจะต้องรู้ก่อนว่ากลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือใคร และสามารถพบเจอพวกเขาได้ที่ไหน เพื่อการจะนำสินค้าไปวางจำหน่าย ได้อย่าง

ตรงจุด และส่งผลดีต่อยอดขายในอนาคต และ (4) promotion strategy (กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการขาย) เนื่องจากการทำโปรโมชั่นจะช่วยดึงดูดให้ลูกค้ารู้สึกอยากซื้อสินค้าของเรามากขึ้น อีกทั้งวิธีการนี้ยังช่วยให้สินค้าของเรา ได้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากยิ่งขึ้นจากปากต่อปาก (Am 26, 2018) กลยุทธ์แบบ 4 P ต่อมาได้มีการพัฒนาเพิ่มเติมเป็น 8 P โดยเพิ่มองค์ประกอบต่าง เข้ามาอีกเช่น (5) packaging strategy (กลยุทธ์ด้านบรรจุภัณฑ์) เนื่องจากเปรียบเทียบเป็นหน้าตาของสินค้า เป็นด่านแรกที่จะดึงดูดให้ลูกค้าตัดสินใจที่จะซื้อหรือไม่ซื้อสินค้าของคุณ ซึ่งการที่มีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามและโดดเด่นกว่าคู่แข่ง ก็จะทำให้สินค้าของเราได้เปรียบทางการตลาดมากขึ้น (6) personal strategy (กลยุทธ์การใช้พนักงานขาย) นั่นก็เพราะว่ายอดขายสินค้าจะดีหรือไม่ ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับพนักงานขายด้วยเช่นกัน เช่นว่าจะมีศิลปะในการพูดแบบไหน ที่จะสามารถจูงใจลูกค้าให้สนใจในตัวผลิตภัณฑ์ และ ตัดสินใจซื้อได้ในที่สุด (7) public relation strategy (กลยุทธ์การให้ข่าวสาร) เพราะโลกในยุคไร้พรมแดนดังเช่นปัจจุบันนี้ การสื่อสารที่ดีย่อมนำไปสู่ความสำเร็จได้ไม่ยาก นอกจากนั้น การใช้กลยุทธ์ทางด้านข่าวสาร ยังสามารถจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับผลิตภัณฑ์และองค์กรอีกด้วย และ (8) power strategy (กลยุทธ์การใช้พลัง) โดยกลยุทธ์ข้อนี้ หมายถึงพลังอำนาจในการต่อรอง และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ทางด้านการค้า เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่ดีที่สุดสำหรับการทำธุรกิจ (Pro Soft, CRM, 2018)

สรุป กลยุทธ์ที่ดีและถูกต้องกับจังหวะและเวลาในการดำเนินการทางธุรกิจ ย่อมส่งผลที่ดีต่อบริษัทให้สามารถดำเนินการทางธุรกิจเป็นไปด้วยดี แต่กลยุทธ์ที่ดีนั้น ก็ย่อมขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้มีอำนาจขององค์กรในขณะนั้น ซึ่งนอกจากกลยุทธ์ในการดำเนินการทางธุรกิจแล้ว ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่

เกี่ยวข้องอีก ที่ต้องกล่าวถึง เช่นนโยบายและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หมายถึงความชอบพอ หรือความพอใจในการใช้บริการ การบริการที่ดีสามารถที่ทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจได้ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญดังต่อไปนี้ (1) ผู้รับบริการต้องมาก่อนเสมอ หมายถึงต้องคำนึงถึงผู้รับบริการก่อนสิ่งอื่นใด (2) ผู้รับบริการถูกเสมอไม่ว่าผู้รับบริการจะพูดหรือจะทำอะไรต้องไม่ได้แย้งเพื่อยืนยันว่าผู้รับบริการผิดและ (3) การให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อให้ผู้รับบริการรู้สึกอบอุ่นสบายใจ (การจัดการความรู้, 2561)

จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมของผู้โดยสารไทย ที่มีต่อการให้บริการภายในห้องรับรองชั้นธุรกิจของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ อยู่ในระดับปานกลาง และ ผู้โดยสารชาวไทย ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา มีระดับความพึงพอใจ ต่อการบริการภายในห้องรับรองชั้นธุรกิจ ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยได้ขอเสนอแนะว่า ผู้บริหารฝ่ายบริการลูกค้าภาคพื้น ของ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) แผนกห้องรับรอง ควรหามาตรการต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการให้บริการอย่างครอบคลุมทุกด้าน ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และกลยุทธ์ของบริษัทฯ ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการบริการลูกค้าเป็นหลักมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านบุคลากร ด้านพนักงาน และ ด้านสถานที่ สำหรับสภาพแวดล้อม ที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เพราะเมื่อมีการพิจารณาเป็นรายข้อ ได้พบว่า ความพึงพอใจต่อจำนวนของพนักงาน มีความเหมาะสมต่อจำนวนผู้โดยสารที่เข้ามาใช้บริการ อยู่ในระดับปานกลาง

(ภรณ์พักตรา คักดา, 2561) และจากการศึกษา ของ ญัฐนุช วนิชย์กุล (2558) ได้ศึกษาความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการชาวไทย ที่มีต่อบริษัทการบินไทย พบว่า ในระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อ บริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) จำแนกตามส่วน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยที่ในด้านการ บริการมีค่าเฉลี่ยด้านความรวดเร็วในการช่วยเหลือ และให้บริการแก่ลูกค้าสูงสุด ด้านราคา มีค่าเฉลี่ย ด้านราคา เป็นไปตามข้อเท็จจริงตามที่ได้โฆษณาไว้ สูงสุด ในด้านการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยด้านความ สะดวกสบาย ในการซื้อบัตรโดยสารผ่านทาง call center สูงสุด ด้านการส่งเสริมการตลาดมีค่าเฉลี่ย ในด้านสิทธิพิเศษ ที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกบัตร รอยัล ออร์คิต พลัส (บัตรสะสมไมล์) เช่น แลกของ รางวัล การอัพเกรดชั้นโดยสาร การใช้ห้องรับรอง รางวัลห้องพักโรงแรม ฯลฯ สูงสุด ด้านพนักงานสาย การบิน มีค่าเฉลี่ย ด้านพนักงานมีความรู้เป็นมือ อาชีพ แก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด ด้านรูปลักษณ์ภายนอกของสายการบิน มีค่าเฉลี่ยด้านความสะอาดใน ห้องโดยสารเครื่องบินสูงสุด และด้านกระบวนการ จัดการ มีค่าเฉลี่ยด้านการให้บริการช่วยเหลือ ตลอดการเดินทาง (assistant service) สูงสุด

สรุป ความพึงพอใจของประชาชนในการใช้ บริการมีส่วนสำคัญกับการให้บริการ ในการดำเนิน การธุรกิจสายการบินในปัจจุบันนี้ มีการแข่งขันกัน สูงมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้บริการ ด้านการ สื่อสารที่รวดเร็ว ด้านราคาที่ถูกกว่าคู่แข่ง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้ บริษัทสามารถอยู่รอดและ สามารถดำเนินการทาง ธุรกิจได้ประสบผลสำเร็จ แต่อย่างไรก็ตามในการ สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ซึ่งมีปัจจัยที่ สำคัญ อีกประการหนึ่งที่เป็นเช่นกัน ได้แก่การ ประชาสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ประชาชนชาวไทยที่มาใช้บริการสายการบินที่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เหตุผลที่เลือกพื้นที่ ดังกล่าวเนื่องจากว่าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเป็น ท่าอากาศยานที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจาก ประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนมาก เกินกว่าที่ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลได้ครบ ผู้วิจัย จึงต้องทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (simple random sampling) เหตุผล ที่ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบนี้เพราะมีความ สะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ได้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 400 ราย โดยการคำนวณ ตาม สูตร ทาโรยามาเน โดยให้ประชาชนที่มาใช้บริการ ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Yamane, 1967)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไป ด้วย แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative approach) ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยวิธีการ แจกแบบสอบถามในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับ ความสำเร็จของธุรกิจการบิน สภาพแวดล้อม กล ยุทธ์ และความพึงพอใจ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ผู้ช่วยภาคสนามเป็นผู้ดำเนินการ คำถามแต่ ละชุด จะเป็นคำถามชนิดปลายปิด ผู้ตอบคำถาม เพียงแต่เขียนคะแนนลงในช่องคะแนนที่ต้องการ เท่านั้น แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบ เชิงชั้น (hierarchical regression analysis) สำหรับการ สร้างมาตรวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อทัศนคติ ผู้วิจัย ได้ใช้การให้คะแนน ตั้งแต่ 0 ถึง 10 แทนที่จะมี เพียง 1 ถึง 5 และจะมีการกลับคะแนนสำหรับข้อ คำถามในเชิงลบ (negative)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลโดยนักศึกษาและอาสาสมัครจากประชาชนที่เดินทางมาใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ แต่ก่อนที่จะออกไปเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือก่อนเพื่อให้เกิดความถูกต้อง โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริงจำนวน 30 ราย ที่ทำอากาศยานดอนเมือง ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .786

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มตัวแปรอิสระว่ามีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด

ผลการการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ครั้งแรกแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมที่ทำงานที่ประกอบด้วยความทันสมัย ความปลอดภัย และความร่วมมือ มีเฉพาะความความทันสมัย และความปลอดภัยมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยกลยุทธ์เพิ่มเติมพบว่าความทันสมัย ความปลอดภัย การวางแผน และการปฏิบัติงานมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน และเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเพิ่มเติมพบว่า ความทันสมัย ความปลอดภัย การวางแผน การปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์ ความสุจริต และความกระตือรือร้นมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ (N= 400)

Independent variable	Standard regression co-efficiency		
	กลยุทธ์	ระบบงาน	การจัดการ
ความทันสมัย	.671***	.502***	.356***
ความปลอดภัย	.171***	.014**	.072***
ความร่วมมือ	.118	.217	.060
นโยบาย		-.125	-.124
การวางแผน		.412***	.350***
การปฏิบัติงาน		.087*	.129***
การประชาสัมพันธ์			.137*
ความสุจริต			.156***
ความกระตือรือร้น			.030***
R ²	.608	.721	.815
SEE	1.024	.937	.916
F	201.515	153.524	115.579

หมายเหตุ * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความทันสมัย ความปลอดภัย การวางแผน การปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์ ความสุจริต และความกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน ยกเว้น ความร่วมมือและนโยบาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้ใช้บริการสายการบินทั่วไปต้องการได้รับการบริการ เพื่อให้การเดินทางเป็นอย่างสะดวก รวดเร็วและปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เนื่องจากว่า ความทันสมัย ความปลอดภัย การวางแผน การปฏิบัติงาน การประชาสัมพันธ์ ความสุจริต และความกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบิน ดังนั้นในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการให้บริการสาย

การบิน บริษัทต้องเน้นถึงปัจจัยต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้ว

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 เนื่องจากตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวความคิดที่ตั้งไว้มีเพียง ความทันสมัย ความปลอดภัย การวางแผน การปฏิบัติงานการประชาสัมพันธ์ ความสุจริต และความกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการบินเท่านั้น ดังนั้นจึงควรศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านราคา และภาพพจน์ของบริษัท

2.2 ควรมีการเพิ่มเทคนิควิธี สำหรับการวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้เกิดความหลากหลาย โดยใช้โปรแกรม LISREL AMOS และ EQS มาร่วมวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง เพื่อเพิ่มเนื้อหาสาระเชิงวิชาการในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างในด้านการวิเคราะห์ และการประมวลผล เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อวงการวิจัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- การจัดการความรู้. (2561). *ลักษณะของการบริการที่ดี*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 10, 2561 จาก <http://sites.google.com>
- ณัฐช วนิชกุล. (2558). *ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการชาวไทยที่มีต่อสายการบินไทย*. รวมงาน วิช า ก ร . สืบค้นเมื่อ พฤษภาคม 27, 2561 จาก <http://dspace.bu.ac.th>
- ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน). (2561). *ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับ AOT*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2561 จาก <http://www.airportthai.co.th>
- ผู้จัดการรายสัปดาห์. (2561). *สายการบินแห่งเดือด จัดกลยุทธ์ออนไลน์สู้*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 4, 2561 จาก <http://moneyhub.in.th>
- ภรณ์พัชตรา ศักดา. (2561). *ความพึงพอใจของผู้โดยสารชาวไทยที่มีต่อการให้บริการภายในห้องรับรองของบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 10, 2561 จาก <http://www.tci-thaijo.org>

- สนามบินสุวรรณภูมิ. (2561). ข้อมูลท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2561 จาก
<http://www.skycanner.co.th>
- สารานุกรมเสรี. (2561). ท่าอากาศยานดอนเมือง. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2561 จาก
<http://www.airportthai.co.th>
- แอร์เอเชีย. (2561). คำนิยม วิสัยทัศน์ และภารกิจของแอร์เอเชีย. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2561 จาก
<http://www.airasia.com>
- Am 26. (2018). *Marketing Strategy*. Retrieved Mar 10, 2018, from
<http://www.am2bmarketing.co.th>
- Lynes, J. K., & Dredge, D. (2018). *Going green: Motivations for environmental commitment in the airline industry. A case study of Scandinavian airlines*. Journal of Sustainable Tourism. Retrieved Mar 5, 2018, from
- Pro Soft. (2018). *Marketing Strategy 8P*. Retrieved Mar 10, 2018, from
<http://www.prosoftcrm.in.th>

ก้าวต่อไปของกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว The Next Step of the Law on Protection of Domestic Violence Victims

สุภัทสร ภูเจริญศิลป์
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

บทคัดย่อ

ภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ระยะเวลาหนึ่ง ได้พบปัญหาหลายประการ นำไปสู่การเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวพบหลายประเด็นที่น่าพิจารณา ซึ่งในที่นี้จะยกขึ้นมาพิจารณาสามประเด็น คือ การให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่อยู่อาศัย หรือให้ย้ายออกจากที่พักอาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือที่พักอาศัยนั้นเป็นของผู้กระทำหรือผู้กระทำมีสิทธิตามกฎหมายในสถานที่นั้นก็ตาม การให้อำนาจนี้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเกินสมควรหรือไม่ เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าไม่เกินสมควร เนื่องจากกระทำไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ แม้จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำ แต่ประโยชน์สาธารณะย่อมเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคล ประเด็นต่อมากรณีผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุ ควรพิจารณาการอื่น ๆ ในการคุ้มครองเพิ่มเติมหรือไม่ พบว่าควรพิจารณาการอื่นเพิ่มเติม เช่น ให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนคืนการให้ ด้วยเหตุที่ผู้รับการให้ได้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้ให้ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ และประเด็นสุดท้าย การกำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่ไม่แจ้ง บทบัญญัติที่ให้แจ้งนี้เพียงพอแล้วหรือไม่ที่จะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว พบว่ายังไม่เพียงพอ รัฐควรร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการให้ความรู้และจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านการกระทำความรุนแรงในครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความรุนแรงในครอบครัว, ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรง, การคุ้มครองสวัสดิภาพ

Abstract

After enforcement of the Protection of Domestic Violence Victims Act B.E. 2550 for a period, there have been several problems found. Therefore, public sector strives to solve them by proposing of the Drafting Welfare Protection of Person in the Family Act B.E. There are considerable issues uncovered from studying such drafting act. In this paper, it is going to raise three significant issues to study. First, according to the drafting act, the court shall have the power to prescribe for prohibiting person who commits domestic violence entering or moving out of the dwelling or residence, even though that person is the owner or has the legal right on it. This empowerment should be considered whether it is unreasonable affecting to the right and liberty of such person as the owner or not? This study finds out that it is reasonable because this drafting act was done for the sake of public benefit which has an advantage over individual benefit. Next issue, when victim of domestic violence is an elderly person, should there be any other additional protection measures to the drafting act? It recommends that the following measure should be added, i.e., the court shall have the power to order to revoke the gift because the donee commits domestic violence against the elderly donor. Finally, any person who witnesses or knows the act of domestic violence shall notify the competent officers, but there is no provision of any punishment or measure for the person who does not act as prescribed by this drafting act. Is the provision regarding to the notification sufficient for raising awareness of everyone to take parts of this solution together? It shows that this issue is not

fulfilled. Public sector should continually co- operate with all sectors nationwide to provide knowledge and raise the campaign, “anti-domestic violence”.

Keywords: domestic violence, victims of violence, welfare protection

บทนำ

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคม แต่มีความสำคัญที่สุด เป็นจุดเริ่มต้นในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป หากสถาบันครอบครัวเข้มแข็งย่อมนำไปสู่สังคมที่สงบสุข ก้าวหน้า และมั่นคง แต่หากสถาบันครอบครัวอ่อนแอ ย่อมส่งผลกระทบในทางลบไปถึงสังคมและประเทศชาติด้วยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอคือปัญหาความรุนแรงในครอบครัว รัฐได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าว วิธีหนึ่งในการแก้ไขคือการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ออกบังคับใช้ เมื่อบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ไประยะหนึ่งได้พบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, อัครวัฒน์ เลาว์ณยศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สาวตรี สุขศรี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ์, 2557, หน้า (1)) จนนำไปสู่การแก้ไขโดยการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. บทความนี้ขอเสนอข้อนำพิจารณาบางประเด็นจากร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว

ความหมายของ “ความรุนแรงในครอบครัว”

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ดังนี้

“ความรุนแรงในครอบครัว” หมายความว่า การกระทำใด ๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะ ที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่

ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัว หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการ ไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีขอบ แต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท”

ศ.นพ.รณชัย คงสกนธ์ ได้ให้ความหมายของความรุนแรงในครอบครัวไว้ดังนี้ “เป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลใช้กำลังทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ การทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น หรือการข่มขู่ว่าจะทำร้ายให้ผู้อื่นบาดเจ็บ หรือข่มขู่จะทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น การใช้กำลังบังคับ กักขัง หน่วงเหนี่ยว และการรุกรานสิทธิหรือเสรีภาพส่วนบุคคล รวมทั้งการปล่อยปละละเลยไม่ให้การดูแลเอาใจใส่ในด้านปัจจัยสี่และการดูแลสุขภาพเจ็บป่วย เป็นต้น” (รณชัย คงสกนธ์ และสมพร โชติวิทย์ธารากร, 2561, หน้า 10)

รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว

ความรุนแรงในครอบครัวนั้นอาจเกิดขึ้นได้ทั้งความรุนแรงต่อคู่สมรส ความรุนแรงต่อเด็กหรือการทารุณกรรมเด็ก และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ โดยรูปแบบของความรุนแรงอาจจำแนกได้ดังนี้ (สุดสงวน สุธีสร, 2551)

- ความรุนแรงต่อคู่สมรส คือ การทำร้ายจิตใจ การมุ่งจะทำร้ายร่างกาย การทำร้ายร่างกาย
- ความรุนแรงต่อเด็กหรือการทารุณกรรมเด็ก คือ การทารุณทางร่างกาย การทารุณทางจิตใจ การปล่อยปละละเลยทางร่างกายไม่เลี้ยงดูอย่างพอเพียง การทารุณทางเพศ
- ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ คือ ทางร่างกาย ทางเพศ ทางจิตใจหรืออารมณ์ ทางการเงิน การทอดทิ้ง

การแก้ไขปัญหโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอาจเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทั้งในฐานะที่เป็นผู้กระทำหรือผู้ที่ถูกระทำไม่ว่าจะเป็นเพศ วัย ชนชาติ ศาสนาใด มีการศึกษา มีสถานะอยู่ในชนชั้นใดของสังคมก็ตาม ปัจจุบันปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของการใช้ความรุนแรง ทั้งด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการว่างงาน ความยากจน ด้านสังคมแวดล้อม เช่น การติดสารเสพติด การเผยแพร่สื่อลามกต่าง ๆ ล้วนทวีความรุนแรงขึ้นต่อเนื่องมาโดยตลอด

เนื่องจากการแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อน เกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิด มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญา เพราะสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการ และขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ ประกอบกับเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ได้กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว เช่น กำหนดให้

- การกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดทางอาญา แต่เป็นความผิดอันยอมความได้ อีกทั้งหากการกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 ด้วย ให้ความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นความผิดอันยอมความได้

- ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

- ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและศาล ที่จะกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามที่จำเป็นและสมควร

ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 นั้นปรากฏว่ายังมีปัญหาทั้งในด้านการใช้การตีความข้อกฎหมายและปัญหาการปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, อัครวัฒน์ เลาว์ณศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สวตริ สุขศรี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ, 2557, หน้า (1)) จนได้นำไปสู่การจัดทำเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ.

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ.

เมื่อพบว่าเกิดปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 หลายประการจึงเกิดความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (เดิม)) ได้จัดให้มีการสัมมนารับฟังความคิดเห็นและประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่การปรับปรุงด้านกฎหมายด้วยการเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ตามข้อเสนอแนะของหน่วยงาน โดยมีหลักการและเหตุผลดังปรากฏในร่างพระราชบัญญัตินี้

หลักการ ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

เหตุผล เนื่องจากกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้หลายประการ ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย อีกทั้งยังไม่มีกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การให้ความคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ การบำบัดฟื้นฟู และวิธีปฏิบัติต่อบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นปัญหาละเอียดอ่อนและซับซ้อนเกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิดที่มีโอกาสในการกระทำ ความรุนแรงหรือกระทำความผิดซ้ำได้ ประกอบกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องคำนึงถึงความสงบสุข การรักษาความสัมพันธ์อันดีของบุคคลในครอบครัว และการให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีของครอบครัวและสังคม จึงสมควรนำมาตรการทางสังคมเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว การคุ้มครองป้องกัน และการเยียวยาบำบัดฟื้นฟู มาใช้ในการแก้ไขปัญหามองบุคคลในครอบครัว แยกต่างหากจากการใช้มาตรการทางอาญา ซึ่งจะนำไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม อันสอดคล้องกับหลักการคุ้มครองสิทธิบุคคลในครอบครัวจากรัฐให้ปราศจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ทั้งมีสิทธิได้รับการบำบัดฟื้นฟูในกรณีที่มีเหตุดังกล่าว (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2561)

ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้ยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 จึงมีผลเป็นการยกเลิกความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว จัดให้มีคณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ ให้มีศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว ให้มีการรับรองศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน อีกทั้งยังกำหนดให้มีการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวในเรื่องต่าง ๆ เช่น

1. ให้งานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวของบุคลากรในสังกัดอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

2. ให้กรมประสานงานและส่งเสริมให้องค์กรภาคเอกชน นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวของบุคลากรในสังกัด

นอกจากจะมีการกำหนดการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพไว้หลายประการ เช่น

1. กรณีเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์กระทำความรุนแรงในครอบครัว ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ควบคู่ไปกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ และไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

2. ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ เช่น

- (1) ห้ามเสพสุรา สิ่งเสพติดให้โทษ
- (2) ห้ามเข้าใกล้หรือเข้าไปอยู่ในที่อาศัยหรือครัวเรือนของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวอยู่อาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือครัวเรือนนั้นจะเป็นของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวภายในกำหนดเวลาตามที่เห็นควร

(3) ห้ามติดตามรังควาญยังสถานที่ทำงาน หรือประกอบอาชีพ หรือการใช้ชีวิตส่วนตัวของผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว และให้รวมถึงการคุกคามติดตาม การสะกดรอย การถ่ายภาพ การโทรศัพท์ การส่งข้อความ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ภายในกำหนดเวลาตามที่เห็นสมควร

(4) ให้ย้ายออกไปจากที่พักอาศัย อาคาร หรือสถานที่ใด ๆ ซึ่งผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวหรือผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้ครอบครองหรือพักอาศัยอยู่ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้นั้นจะมีสิทธิตามกฎหมายหรือได้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากอาคารหรือสถานที่นั้นหรือไม่ก็ตาม

(5) กรณีที่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้กระทำต่อเด็กที่ตนมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู ศาลอาจมีคำสั่งถอนอำนาจปกครองผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเสียทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือห้ามติดต่อเด็กนั้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ตามระยะเวลาที่เห็นสมควรกำหนด

3. เมื่อผู้กระทำได้ปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพของศาลครบถ้วนแล้ว และผู้กระทำถูกดำเนินคดีอาญา ให้ความผิดนั้นมีผลดังนี้

(1) ให้ถือว่าเป็นความผิดอันยอมความได้ ถ้าการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอาญาที่มีอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดให้จำคุกไม่เกินสองปี

(2) ในความผิดที่มีโทษทางอาญาอื่นนอกจากที่กำหนดใน (1) ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญารับฟังผลการปฏิบัติตามคำสั่งคุ้มครองสวัสดิภาพดังกล่าว เพื่อรอการลงอาญาหรือรอการกำหนดโทษตามมาตรา 56 หรือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

(3) ในคดีอาญาที่มีลักษณะเป็นความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งผู้กระทำได้กระทำความผิดอันเนื่องมาจากตนเองถูกระทำซ้ำเป็นระยะเวลาอันนานจนเป็นเหตุกระทบกระเทือนต่อจิตใจ

อย่างรุนแรง ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาจะลงโทษผู้กระทำนั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้ หรือจะรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษตามมาตรา 56 หรือเป็นเหตุบรรเทาโทษตามมาตรา 78 แห่งประมวลกฎหมายอาญาก็ได้

จากมาตรการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีได้มุ่งหมายลงโทษผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว หากแต่มุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงเป็นสำคัญ ด้วยมาตรการคุ้มครองที่หลากหลาย บางมาตรการจะพบได้ในกฎหมายต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เป็นต้น (มาตาลักษณ์ ออรุณโรจน์, อัครวัฒน์ เลาว์ณยศศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สวตริ สุขศรี และอุมาภรณ์ ศรีสุทธิ, 2557)

ข้อนำพิจารณา (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ.

อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังมีความประเด็นที่น่าพิจารณาเพิ่มเติมหลายประเด็น ในที่นี้จะหยิบยกขึ้นมาเพียงสามประเด็น

ประเด็นแรก การให้ศาลที่มีอำนาจสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่อยู่อาศัย หรือให้ย้ายออกจากที่พักอาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือที่พักอาศัยนั้นจะเป็นของผู้กระทำหรือผู้กระทำมีสิทธิตามกฎหมายในสถานที่นั้นก็ตาม การให้อำนาจนี้จะกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินเกินสมควรหรือไม่

แม้ว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รับรองให้เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอยทรัพย์สินของตนได้ แต่เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 32 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และครอบครัว อีกทั้งห้าม

กระทำการอันเป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิดังกล่าว แต่ก็มีข้อยกเว้นคืออาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ มาตรา 37 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในทรัพย์สิน ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม ให้ความช่วยเหลือ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟู และเยียวยา ผู้ถูกระทำดังกล่าว

การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวโดยให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามดังกล่าวข้างต้น เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว คุ้มครองป้องกันมิให้เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ถูกใช้ความรุนแรง ทั้งยังเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ เนื่องจากความรุนแรงใน

ครอบครัวก่อให้เกิดปัญหาสังคมและส่งผลเสียต่อประเทศชาติ ดังนั้นเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สาธารณะกับสิทธิส่วนบุคคลแล้วประโยชน์สาธารณะย่อมเหนือกว่า

ประเด็นที่สอง กรณีผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุ ควรมีมาตรการคุ้มครองอื่นใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่

ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ในปี พ.ศ. 2559 มีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 16.5 ของประชากรทั้งหมด มีการคาดประมาณว่าในปี พ.ศ. 2562 จะมีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าประชากรในวัยเด็ก (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2560, หน้า 23-24) นับเป็นสถานการณ์ที่น่ากังวล หากเราไม่มีมาตรการในการคุ้มครองผู้สูงอายุอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว เมื่อพิจารณาช่วงอายุของผู้สูงอายุที่ได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากปัญหาของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวตามแบบ ค.ร. 6 (ดูข้อมูลตัวเลขจากตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ตารางแสดงช่วงอายุของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากความรุนแรงในครอบครัว ตามแบบ ค.ร. 6 ปี 2556 - 2559

ช่วงอายุ	2556		2557		2558		2559	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 18 ปี (เด็ก)	168	18.80	156	20.10	174	19.60	116	16.20
18 - 30 ปี (เยาวชน)	180	20.10	175	22.50	183	20.60	142	19.83
31- 40 ปี (วัยทำงาน)	187	20.90	178	22.90	170	19.14	168	23.46
41- 50 ปี (วัยทำงาน)	140	15.70	123	15.80	153	17.22	133	18.58
51- 60 ปี (วัยทำงาน)	59	6.60	46	5.90	61	6.87	71	9.92
61 ปีขึ้นไป (ผู้สูงอายุ)	49	5.50	46	5.90	93	10.48	86	12.01
ไม่ระบุอายุ	111	12.40	53	6.90	54	6.09	-	-
รวม	894	100	777	100	888	100	716	100

ที่มา : รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2556 – 2559

จะเห็นได้ว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2559 ช่วงอายุของผู้สูงอายุที่ได้รับความช่วยเหลือเบื้องต้นจากความรุนแรงในครอบครัว ตามแบบ คร. 6 ปี พ.ศ. 2556 มีร้อยละ 5.50 (สำนักงาน กิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2557, หน้า 37) ปี พ.ศ. 2557 มีร้อยละ 5.90 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2558, หน้า 37) ปี พ.ศ. 2558 มีร้อยละ 10.48 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2559, หน้า 42) ขณะที่ปี พ.ศ. 2559 มีมากถึงร้อยละ 12.01 (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2560, หน้า 44) แสดงให้เห็น แนวโน้มการกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อ ผู้สูงอายุน่าจะมีปรากฏมากขึ้น ประกอบกับการ เพิ่มของจำนวนประชากรผู้สูงอายุ เราจึงควรให้ ความสำคัญต่อการคุ้มครองบุคคลในครอบครัวที่ เป็นผู้สูงอายุให้มากกว่าที่เป็นอยู่

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพ บุคคลในครอบครัว พ.ศ. ได้คำนึงถึง ผู้ถูกระทำที่เป็นเด็กและสตรี เช่น กล่าวถึงกรณีที่ ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้กระทำต่อเด็ก ที่ตนมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู ว่าศาลอาจมีคำสั่ง ถอนอำนาจปกครองผู้กระทำความรุนแรงใน ครอบครัวเสียทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือห้าม ติดต่อกับเด็กนั้นไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ตาม ระยะเวลาที่เห็นสมควรกำหนด การนำเรื่องการ คุ้มครองภรรยาที่สามีทำร้ายและได้ฆ่าสามี โดย ภรรยาอยู่ในกลุ่มอาการของภรรยาที่ถูกทำร้าย (Battered Wife Syndrome) คือ กรณีที่ผู้กระทำ ได้กระทำความผิดอันเนื่องจากตนเองถูกระทำซึ่ง เป็นระยะเวลาจนจนเป็นเหตุกระทบกระเทือนต่อ จิตใจอย่างรุนแรง (Sureeshine Phollawan, 2015, P. 4) มาพิจารณาปรับใช้ เป็นต้น แต่ไม่ได้ กำหนดถึงกรณีผู้ถูกระทำเป็นผู้สูงอายุไว้ โดยเฉพาะ ซึ่งการกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ เป็นปัญหาสำคัญเช่นเดียวกับการกระทำความ รุนแรงต่อเด็กและสตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ

มาตรา 71 กำหนดให้รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของครอบครัว ให้ความช่วยเหลือ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และ คุ้มครอง ป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความ รุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้ง ให้การบำบัด พ้นฟู และเยียวยา ผู้ถูกระทำ ดังกล่าว

แม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 แต่การคุ้มครองผู้สูงอายุตาม พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจำกัดในลักษณะสังคม สงเคราะห์ (คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.), 2557, หน้า 23) ส่วนกฎหมายฉบับอื่น ๆ มิได้ให้ ความสำคัญต่อผู้สูงอายุ แม้บทบัญญัติในประมวล กฎหมายอาญาบางมาตราจะกล่าวถึงผู้สูงอายุ เช่น มาตรา 398 กระทำทารุณต่อเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือ คนชรา เป็นต้น แต่บทบัญญัติดังกล่าวมุ่งลงโทษ ผู้กระทำความผิดเป็นหลัก

การกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อ ผู้สูงอายุนั้น นอกจากกระทำด้วยการละเลย ทอดทิ้ง กระทำความรุนแรงทางร่างกายหรือจิตใจ แล้ว ยังมีการกระทำโดยการเอาเปรียบด้าน ทรัพย์สิน เช่น การที่บุตรหลานยืมสิ่งของผู้สูงอายุ ไปแล้วไม่คืนให้ หรือกรณีพ่อแม่สูงอายุได้แบ่งและ มอบทรัพย์สินแก่ลูกหมดเรียบร้อยแล้ว และลูกไม่ พึงประสงค์ให้อยู่ในบ้าน ผู้สูงอายุจึงต้องมาอยู่ ณ สถานสงเคราะห์คนชรา (จิราพร เกศพิชญวัฒนา และ สุวิณี วิวัฒนวานิช, 2552, หน้า 4-24)

ในกรณีที่ผู้สูงอายุได้โอนกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินของตนด้วยการให้โดยเสน่หาแก่บุคคลใน ครอบครัว แล้วในเวลาต่อมาผู้รับการให้ได้กระทำ ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุที่เป็นผู้ให้ หากผู้ให้ ประสงค์จะเรียกทรัพย์สินนั้นคืน ในบางกรณีผู้ให้ อาจไม่สามารถถอนคืนการให้ได้ เนื่องจากประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 ได้กำหนด เหตุแห่งการถอนคืนการให้เพราะเหตุผู้รับประพฤติ เนรคุณไว้เพียง 3 กรณีเท่านั้น คือ

1. ผู้รับได้ประทุษร้ายต่อผู้ให้เป็นความผิดฐานอาญาอย่างร้ายแรง ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือ

2. ผู้รับได้ทำให้ผู้ให้เสียชื่อเสียง หรือหมิ่นประมาทผู้ให้อย่างร้ายแรง หรือ

3. ผู้รับได้บอกปิดไม่ยอมให้สิ่งของจำเป็นเลี้ยงชีวิตแก่ผู้ให้ ในเวลาที่ผู้ให้ยากไร้ และผู้รับยังสามารถที่จะให้ได้

ถ้าไม่เข้ากรณีใดกรณีหนึ่งใน 3 กรณีดังกล่าว ผู้ให้จะไม่สามารถเรียกทรัพย์สินที่ให้คืนจากผู้รับได้ การกระทำความรุนแรงในครอบครัวบางกรณีอาจไม่เข้าเหตุแห่งการถอนคืนการให้ เช่น บิดาซึ่งเป็นผู้สูงอายุยกที่ดินหรือทรัพย์สินอื่นใดให้แก่บุตรโดยเสน่หา ต่อมาบุตรกระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อบิดาโดยประทุษร้ายบิดา หากเป็นความผิดฐานอาญาที่ไม่ร้ายแรง การกระทำของบุตรนั้นก็ไม่เข้าเหตุประพฤติเนรคุณตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 531 บิดาจึงถอนคืนการให้ไม่ได้

ดังนั้นจึงขอเสนอให้กำหนดมาตรการคุ้มครองเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัตินี้ กล่าวคือ หากผู้ให้ที่เป็นผู้สูงอายุถูกผู้รับกระทำความรุนแรงในครอบครัวแล้ว ผู้ให้สามารถถอนคืนการให้นั้นได้ อันจะเป็นการคุ้มครองสิทธิและอำนวยความสะดวกให้แก่วัยสูงอายุที่ถูกรังแก อีกทั้งเป็นหลักประกันในชีวิตของผู้สูงอายุที่ถูกรังแกให้ได้อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากนั้นยังอาจช่วยยับยั้งไม่ให้มีกระทำความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ เนื่องจากเกรงว่าอาจถูกถอนคืนการให้

ประเด็นที่สาม การกำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่มีได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่ไม่กระทำตาม บทบัญญัติที่ให้แจ้งนี้เพียงพอแล้วหรือไม่ที่จะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

(ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. กำหนดว่า ผู้ใดพบ

เห็นหรือทราบการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม หรือศูนย์ส่งเสริมและคุ้มครองครอบครัว เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

จะเห็นว่าในร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แต่เพียงเท่านั้น หากผู้พบเห็นหรือทราบนั้นไม่แจ้ง ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่ไม่แจ้งนั้น การที่มีได้กำหนดโทษหรือมาตรการใด ๆ แก่ผู้ที่มีได้กระทำตามนั้นเป็นการเหมาะสมแล้ว เนื่องจากหากมีการกำหนดโทษจะเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ประชาชนจนเกินควร ประกอบกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ในมาตรา 5 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยมีได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่กระทำ การตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ต้องแจ้ง แม้จะมีได้มีบทลงโทษว่าหากผู้ที่มีหน้าที่นี้ไม่กระทำตามที่กฎหมายกำหนดแล้วจะต้องรับโทษอย่างไร แต่ก็ไม่แสดงความหมายโดยนัยให้เข้าใจได้ว่า ปัญหาเรื่องการกระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หากแต่เป็นหน้าที่ของทุกคนในสังคมที่จะต้องรับรู้และเข้ามาช่วยกันแก้ไข

ภายหลังจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวจนปัจจุบัน ซึ่งเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้วนั้น แต่จากการศึกษาวิจัยเรื่องความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัวไทยพบว่า วิธีการแก้ไขปัญหานี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้ความอดทน ร้อยละ 74.3 กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ไปขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ร้อยละ 82.6 โดยเหตุผลอันดับแรกคือรู้สึกเป็นเรื่องส่วนตัว สูงถึงร้อยละ 87.1 (พวงทอง เครือมังกร, อุไร บุรณพิเชษฐ และอุมาภรณ์ อุดมทรัพย์กุล

, 2561, หน้า 115)

ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ยังมีคนเป็นจำนวนมากที่มีทัศนคติว่าเรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว เมื่อเป็นเรื่องส่วนตัวผู้ถูกระงับจึงปกปิดเรื่อง ไม่ขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ขณะที่บุคคลอื่นมักไม่ต้องการเกี่ยวข้องด้วย แสดงให้เห็นว่าความพยายามกว่า 10 ปี ยังไม่บรรลุเจตนารมณ์ ดังนั้น (ร่าง)พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ที่กำหนดให้ผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ น่าจะยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนในสังคมไทยที่เชื่อว่าความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวนี้ไม่สามารถบรรลุผลได้ด้วยวิถีทางของกฎหมายเพียงอย่างเดียว

บทสรุปและเสนอแนะ

ปัญหาการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสำคัญที่ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อครอบครัวเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อสังคมด้วย มีความพยายามใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาและคุ้มครองผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงในครอบครัวมาเป็นเวลานาน ล่าสุดมีการเสนอ (ร่าง)พระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีประเด็นที่น่าพิจารณาบางประการ ดังนี้

ประเด็นแรก การให้ศาลมีอำนาจสั่งห้ามผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเข้าไปในที่อยู่อาศัย หรือให้ย้ายออกจากที่พักอาศัย แม้ที่อยู่อาศัยหรือที่พักอาศัยนั้นจะเป็นของผู้กระทำหรือผู้กระทำมีสิทธิตามกฎหมายในสถานที่นั้นก็ตาม การให้อำนาจนี้แม้จะเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่ประโยชน์สาธารณะย่อมเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคล

ประเด็นที่สอง หากผู้ถูกระงับด้วยความรุนแรงเป็นผู้สูงอายุควรมีมาตรการอื่นในการคุ้มครองเพิ่มเติม จึงขอเสนอให้เพิ่มมาตรการที่ให้ศาลมีอำนาจสั่งถอนคืนการให้ ด้วยเหตุที่ผู้รับได้กระทำความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้ให้ซึ่งเป็นผู้สูงอายุ

ประเด็นที่สาม การจะทำให้ทุกคนในสังคมตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหความรุนแรงในครอบครัว ไม่สามารถทำได้โดยวิถีทางของกฎหมายเพียงอย่างเดียว การออกกฎหมายที่ไม่มีบทลงโทษแก่ผู้ที่มีได้ปฏิบัติตามควรต้องมีการดำเนินการทางสังคมประการอื่นควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ รัฐควรเร่งร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง ในทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรปลูกฝังและปรับทัศนคติตั้งแต่วัยเด็ก ควรจัดกิจกรรมรณรงค์การไม่เห็นด้วย ไม่เพิกเฉย และไม่กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อให้ประชาชนทั่วไปตระหนักว่า ความรุนแรงในครอบครัวมิใช่เป็นเรื่องส่วนตัวของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาสังคมที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันแก้ไข เพื่อความสงบสุขของครอบครัวและสังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2558). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2557. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561, จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d012859-01.pdf
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2559). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2558. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561, จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d120859-06.pdf
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2559. ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2561, จาก http://library.senate.go.th/document/mSubject/Ext78/78479_0001.PDF
- กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2560). ขอเชิญร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสวัสดิภาพบุคคลในครอบครัว พ.ศ. ระหว่างวันที่ 24 พฤษภาคม – 8 มิถุนายน 2560. ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.dwf.go.th/content/view/1336>
- คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปก.). (2557). ปฏิรูปกฎหมายสิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ : ร่าง พ.ร.บ. คุ้มครองส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พ.ศ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย.
- จิราพร เกศพิชญพัฒนา และ สุวิณี วิวัฒนาวณิช. (2552). รายงานฉบับสมบูรณ์ความรุนแรงต่อผู้สูงอายุไทย: การทบทวนองค์ความรู้และสถานการณ์ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: เสนอต่อมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). ค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2561, จาก <http://thaitgri.org/?p=37285>
- พวงทอง เครือมังกร, อุไร บุรณพิเชษฐ และ อุมารณ์ อุดมทรัพย์ากุล. (2561). การศึกษาวิจัยความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัวไทย. ใน สมพร โชติวิทยธารากร และ รณชัย คงสกนธ์ (บรรณาธิการ), องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. (91-118). กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการความรุนแรงในครอบครัว.
- มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์, อัครวัฒน์ เลาว์ณย์ศิริ, จารุประภา รักพงษ์, สวตริ สุขศรี และ อุมารณ์ ศรีสุทธิ. (2557). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: เสนอต่อสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2560). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). ค้นเมื่อ 18 พฤษภาคม 2561, จาก <http://thaitgri.org/?p=38427>
- รณชัย คงสกนธ์ และ สมพร โชติวิทยธารากร. (2561). ความจำเป็นของข้อมูลในสถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. ใน สมพร โชติวิทยธารากร และ รณชัย คงสกนธ์ (บรรณาธิการ), องค์ความรู้สถานการณ์ความรุนแรงต่อผู้หญิงและบุคคลในครอบครัว. 7-33. กรุงเทพฯ: ศูนย์จัดการความรู้ความรุนแรงในครอบครัว.

- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2557). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงของประเทศไทย และตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจําปี 2556. ค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561 , จาก http://library2.parliament.go.th/giventake/content_nla2557/d032658-03.pdf
- สุดสงวน สุธีสร. (2551). รูปแบบของความรุนแรงในครอบครัว. ใน รณชัย คงสกนธ์ และ นฤมล โพธิ์แจ่ม (บรรณาธิการ), ความรุนแรงในครอบครัว. (74-95). กรุงเทพฯ: หสน. สหประชาพาณิชนัย.
- Sureeshine Phollawan. (2015). *Battered Wife Syndrome: Legal Proceedings in Thailand*. Ph.D. (Criminology, Justice Administration and Society) Mahidol University, Bangkok.

ความต้องการของคนรุ่นใหม่ในการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยในอนาคต

The Demand of New Generations to Purchase Their Future Living Spaces

วัชร บุนนาค¹ชาญเดช เจริญวิริยะกุล²¹หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา²อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยในอนาคตของคนรุ่นใหม่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุระหว่าง 19-30 ปี อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และ ปริมณฑล จำนวน 400 คน ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการบ้านเดี่ยวหรือบ้านแฝด ในโซนกรุงเทพฯชั้นใน และโซนกรุงเทพฯด้านตะวันตก มีการก่อสร้างที่มีคุณภาพ มีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี และมีพื้นที่ใช้สอยลงตัว ราคาไม่เกิน 2 ล้านบาท และใกล้ที่ทำงาน

คำสำคัญ: คนรุ่นใหม่, ความต้องการที่อยู่อาศัย, ที่อยู่อาศัยในอนาคต

Abstract

The demand for living space or housing is growing demand and it is an important factor for new generations to purchase houses. The objectives of this research were to study the demand for future living space for new generations in Bangkok areas and its nearby areas. The data collection was focused on people with the age of 19-30 years old who were living in Bangkok areas and its nearby areas. A total of 400 people was obtained sample group for this study. The findings revealed that the majority of the respondents need single house or twin house in the inner zone of Bangkok and the west zone of Bangkok. The majority of the respondents needed high quality of construction, with the good security system, with the proper space. The price range of the house was in the range of 2 million baht. The preferred location was the house near their working place.

Keywords: New generation, Demand living spaces, Future living spaces

บทนำ

ที่อยู่อาศัยนับเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคม นอกจากจะเป็น ที่พักอาศัยแล้ว ยังเป็นสถานที่ที่แสดงฐานะทางสังคมทางหนึ่งด้วย ในแต่ละครอบครัว การมีบ้านหนึ่งหลังสำหรับการอยู่อาศัยไม่สำคัญว่าเป็นเจ้าของหรือเช่าพักอาศัยก็ยิ่งผลให้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเหมาะสมได้ แต่เป้าหมายของ ครอบครัวที่ยังขาด ภูมิสิทธิ์ในที่พักของตนเอง อาจต้องการเพียงบ้านสักหลัง ไว้เป็นทรัพย์สินของตนและเพิ่มความภาคภูมิใจ ในขณะที่บางครอบครัวอาจมีที่พักอาศัยเกินพอหรือ เรียกได้ว่า มีเกินกว่า

ความต้องการที่แท้จริงของตน ทำให้เกิดอุปสงค์ในการซื้อบ้านหลังที่สอง และหลังที่สาม ตามมานอกจากนี้ ยังเกิดจากอุปสงค์บางกลุ่มที่มีการย้ายถิ่นฐาน จากต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ในเมืองหลวง และกลุ่มนักลงทุนในตลาดอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะคอนโดมิเนียมบริเวณเส้นทางรถไฟฟ้า BTS MRTและบริเวณส่วนต่อขยายสายต่างๆ เข้ามาเพิ่มความต้องการที่อยู่อาศัยให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา จำนวนอุปทานเสนอขายเติบโต เป็นเท่าทวีคูณ “จากข้อมูลฝ่ายวิจัยและพัฒนา ของบริษัท พลัส พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด ได้ลงภาคสนามสำรวจตลาด

อสังหาริมทรัพย์ในพื้นที่ กรุงเทพฯและปริมณฑล ช่วงครึ่งปีแรก 2553 พบคอนโดมิเนียมเปิดใหม่มีจำนวนสูงขึ้นจาก ช่วงเดียวกันในปี 2552 ถึงร้อยละ 173 (หรือ 16,035 ยูนิต) จาก 74 โครงการ 25,301 ยูนิต และพบอัตราการเติบโตของอุปสงค์ในตลาดปัจจุบันตอบรับสูงขึ้นถึงร้อยละ 176 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันในปี 2552 มาอยู่ที่ 22,907 ยูนิต ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นวิวัฒนาการที่อยู่อาศัยใหม่ในอนาคตที่ผู้บริโภคเริ่มให้ความสนใจกับที่อยู่อาศัยขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงของสังคม และปัจจัยแวดล้อมในปัจจุบันทำให้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า แม้รูปแบบที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว จะยังเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ตามข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (กุมภาพันธ์ 2553) แต่ในความเป็นจริงและการใช้ชีวิตในสังคม ปัจจุบันบ้านเดี่ยวอาจไม่สามารถตอบโจทย์การใช้ชีวิตได้ทั้งหมด และ ไม่สามารถซื้อเป็นทรัพย์สินได้ในทุกครัวเรือน เพราะปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ Magatrend (2010) ได้คาดการณ์แนวโน้มช่วง 10-20 ปีข้างหน้า ได้กล่าวไว้ส่วนหนึ่งถึง “รูปแบบครัวเรือนจะเริ่มมีแนวโน้มเล็กลง รูปแบบการใช้ชีวิต (life style) ของคนจะเปลี่ยนไปสู่ความสะดวกสบายมากขึ้น เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการที่อยู่อาศัย โดยเน้นศึกษากับกลุ่มคน รุ่นใหม่ ซึ่งอยู่ในกลุ่ม Generation Y ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนมาก เป็นกลุ่มคนที่มีความคิด แตกต่างและมีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยในอนาคตคาดว่า ประชากรกลุ่มนี้จะเติบโตขึ้น เป็นที่มีความต้องการที่แท้จริง (real demand) ในตลาดที่อยู่อาศัย เพื่อสามารถมองเห็นแนวโน้มในอนาคตเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยได้ชัดเจนขึ้น และสามารถนำ ผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้เป็น แนวทางวางแผนด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และ การพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยในเขตเมือง ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการ ซื้อที่อยู่อาศัยในอนาคตของคนรุ่นใหม่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ขอบเขตของการวิจัย: ศึกษาเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

การทบทวนวรรณกรรม

Generation Y นิเวศน์ ธรรมะ (2552) ได้กล่าวถึงประชากร หรือผู้บริโภคในกลุ่มนี้ว่า จัดเป็นกลุ่มที่มีอายุโตขึ้นมา อยู่ในกลุ่มวัยรุ่นเข้าสู่วัยทำงาน เป็นคนที่สามารถกระโดดเข้าไปสู่วัยทำงานได้ อาจจะมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งพ่อแม่จะอยู่ในรุ่น Generation X คนกลุ่มนี้เกิดมาพร้อมกับความสับสน เนื่องจากครอบครัวยุคนี้ประกอบด้วยคน 3 รุ่น คือ Generation B, Generation X และ Generation Y ซึ่งมีความคาบเกี่ยวระหว่างการใช้ เทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นคนในกลุ่มนี้จึงเกิดมาพร้อมกับความสงสัย อย่างไรก็ตาม คนกลุ่ม Generation Y มีความเชี่ยวชาญการท่องโลกอินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวี และโทรศัพท์มือถือ ซึ่งทำให้เข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว คนในกลุ่มนี้มีการเลือกรับสื่อเป็นของตนเอง

คนในกลุ่ม Generation Y มักจะมีความมั่นใจในตัวเองสูงมาก ต้องการเงินเดือนสูงๆ และ ไม่ต้องการได้แต่การทำงาน จากข้างล่างคนกลุ่มนี้คาดหวัง เงินเดือนมากกว่าคนที่ม่ประสบการณ์การทำงานมาก่อน ชอบทำงานในอาชีพอิสระ เป็นเจ้าของธุรกิจ มีการศึกษาสูง มองว่าผู้ใหญ่มีความคิดล้าหลัง

ความต้องการที่อยู่อาศัย (housing demand)

Alonso (1964: 170-171) ได้แบ่งประเภทของความต้องการที่อยู่อาศัย (housing demand) ออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. ความจำเป็นในการมีที่อยู่อาศัย (housing need) มนุษย์ทุกคนมีความจำเป็น ที่จะต้องมีที่อยู่

อาศัยเนื่องจากที่อยู่อาศัยถือเป็น ปัจจัยสี่ของชีวิต มนุษย์ทุกคนเกิดมาแล้วต้องแสวงหาที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะที่อยู่ออาศัยนั้นจะมีคุณภาพต่ำเพียงใด หรือตนจะเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยนั้นหรือไม่ก็ตาม

2. ความอยากได้หรือความต้องการมีที่อยู่อาศัย (housing want) มนุษย์ทุกคนต่างก็มีความจำเป็นในการ ได้รับการสนองตอบในการมีที่อยู่อาศัย ดังนั้นจึงอยากได้หรือต้องการมีที่อยู่อาศัย อย่างไม่มีที่สิ้นสุด แม้บุคคลที่มีที่อยู่อาศัยแล้ว แต่ไม่ได้เป็น เจ้าของกรรมสิทธิ์ ก็จะต้องดิ้นรนเพื่อให้ได้ที่อยู่อาศัยเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ส่วนผู้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแล้ว ก็ยังมีความใฝ่ฝันที่จะมีที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพดีขึ้นไปอีกตามลำดับ

3. ความต้องการ ชื่อหาที่อยู่อาศัยที่มีอำนาจซื้อ (housing demand) ความอยากได้บ้าน หรือความใฝ่ฝันที่จะมี ที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองนั้น จะเป็นจริงได้ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีเงินพอที่จะสามารถซื้อได้ (affordability) หากไม่มีเงินเพียงพอความฝันนั้น ก็เป็นเพียงความต้องการไม่ใช่ ความต้องการที่มีอำนาจซื้อ ดังนั้นความต้องการซื้อหาที่อยู่อาศัย จะหมายถึงความต้องการที่อยู่อาศัยที่มีอำนาจซื้อ หรือความต้องการซื้อหาบ้าน หรือ เป็นความต้องการซื้อหาที่อยู่อาศัย ซึ่งเท่ากับ ความอยากได้บ้านบวกกำลังซื้อนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกที่อยู่อาศัย

Alonso (1964: 168) กล่าวถึงการเลือกที่อยู่อาศัยว่าการเลือกบริเวณพักอาศัย ในเมืองมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับราคาที่ดินคือในบริเวณใจกลางเมือง ที่ดินจะมีราคาสูงกว่าบริเวณอื่น ๆ ดังนั้นกรณีการมีที่อยู่ในเมืองต้องยอมลงทุนสูง ในขณะเดียวกัน ที่ดินจะมีราคาลดลงตามระยะทางที่ห่างใจกลางเมืองออกไป ซึ่งจะมีผลทำให้ราคาที่พักอาศัยลดลงตามไปด้วย นอกจากราคาที่ดินยังแปรผัน กับค่าขนส่งอีกด้วย กล่าวคือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตชานเมืองที่ดินราคาถูก แต่จะต้องเสีย

ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือการขนส่งสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ในใจกลางเมือง โดยมีการเลือกบริเวณพักอาศัยมีปัจจัยหลัก 3 ประการ ที่ต้องพิจารณาคือ

1. ราคาของที่อยู่อาศัย ซึ่งสัมพันธ์กับรายได้และความสามารถในการจ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย

2. รูปแบบของที่อยู่อาศัย ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้อยู่อาศัย ซึ่งจะสัมพันธ์กับขนาดของครอบครัว และสถานภาพสมรส

3. ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และระยะห่างจากที่ทำงาน รวมไปถึง ลักษณะทางกายภาพและ สิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุระหว่าง 19-30 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล จำนวน 1,372,852 คน (กรมการปกครอง, 2554)

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่มีอายุระหว่าง 19-30 ปี ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 1,372,852 คน โดยการนำมาคำนวณหาขนาดกลุ่ม ตัวอย่างที่เหมาะสมตามสูตรของ Yamane (1973) ประเมินค่าพารามิเตอร์ด้วยความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

คือแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล: สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ประเภทที่อยู่ที่ต้องการในอนาคต

ที่อยู่อาศัยใหม่ที่ต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
คอนโดมิเนียม	101	25.0
ทาวน์เฮาส์/ทาวน์โฮม	31	8.0
บ้านเดี่ยว/บ้านแฝด	267	66.7
อาคารพาณิชย์	1	0.3

ผลการวิเคราะห์ความต้องการที่อยู่อาศัยในอนาคตของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการบ้านเดี่ยวหรือบ้านแฝด (ร้อยละ 66.7) รองลงมา

ได้แก่ คอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์หรือทาวน์โฮม และอาคารพาณิชย์ ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 2 จำนวนห้องนอนและห้องน้ำที่ต้องการ จำแนกตามประเภทที่อยู่อาศัย (ร้อยละ)

ประเภทที่อยู่อาศัย	จำนวนห้องนอน				
	1 ห้อง	2 ห้อง	3 ห้อง	4 ห้อง	5 ห้องขึ้นไป
คอนโดมิเนียม	36.6	48.5	12.9	2.0	0.0
ทาวน์เฮาส์/ทาวน์โฮม	3.2	29.0	58.1	6.5	3.2
บ้านเดี่ยว /บ้านแฝด	1.5	18.4	44.6	27.3	8.2
อาคารพาณิชย์	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0
ประเภทที่อยู่อาศัย	จำนวนห้องน้ำ				
	1 ห้อง	2 ห้อง	3 ห้อง	4 ห้อง	5 ห้องขึ้นไป
คอนโดมิเนียม	42.0	52.0	4.0	1.0	1.0
ทาวน์เฮาส์/ทาวน์โฮม	0.0	54.8	25.8	19.4	0.0
บ้านเดี่ยว /บ้านแฝด	1.9	36.0	31.8	18.7	11.6
อาคารพาณิชย์	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0

ด้านจำนวนห้องนอนในที่อยู่อาศัยของแต่ละประเภท พบว่าที่อยู่อาศัยประเภทคอนโดมิเนียม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบ 2 ห้องนอน (ร้อยละ 48.5) รองลงมาคือ รูปแบบ 1 ห้องนอน รูปแบบ 3 ห้องนอน และรูปแบบ 4 ห้องนอน ที่อยู่อาศัยประเภททาวน์เฮาส์หรือทาวน์โฮม บ้านเดี่ยวหรือบ้านแฝด และอาคารพาณิชย์ พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบ 3 ห้องนอน (ร้อยละ

ละ 58.1, 44.6 และ 100 ตามลำดับ)

ด้านจำนวนห้องน้ำในที่อยู่อาศัยของแต่ละประเภท พบว่า ที่อยู่อาศัยประเภทคอนโดมิเนียม ทาวน์เฮาส์หรือทาวน์โฮม และบ้านเดี่ยวหรือบ้านแฝด พบว่า ส่วนใหญ่ต้องการรูปแบบ 2 ห้องน้ำ (ร้อยละ 52.0, 54.8 และ 36.0 ตามลำดับ) ส่วนที่อยู่อาศัยประเภทอาคารพาณิชย์ พบว่า ต้องการรูปแบบ 3 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 3 ทำเลที่สนใจซื้อ

ทำเลที่สนใจซื้อ	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพฯชั้นใน	94	23.5
กรุงเทพฯด้านตะวันตก	94	23.5
กรุงเทพฯตอนบน	85	21.3
กรุงเทพฯด้านตะวันออก	50	12.5
กรุงเทพฯด้านตะวันออกเฉียงเหนือ	48	12.0
กรุงเทพฯตอนใต้	29	7.2

ด้านทำเลที่สนใจซื้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจในโซนกรุงเทพฯชั้นใน และโซนกรุงเทพฯด้านตะวันตกเท่ากัน (ร้อยละ23.5) รองลงมาได้แก่ โซนกรุงเทพฯ

ตอนบน โซนกรุงเทพฯด้านตะวันออก โซนกรุงเทพฯด้านตะวันออกเฉียงเหนือ และ โซนกรุงเทพฯ ตอนใต้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 4 ความต้องการซื้อที่อยู่อาศัยจำแนกรายด้าน

ความต้องการ	Mean	SD.	ระดับ
ด้านราคา			
ไม่เกิน 2 ล้านบาท	3.553	1.213	มาก
ระหว่าง 3-5 ล้านบาท	3.270	1.192	ปานกลาง
ระหว่าง 6-8 ล้านบาท	2.238	1.133	น้อย
เกิน 8 ล้านบาทขึ้นไป	1.698	1.055	น้อยที่สุด
ด้านทำเล			
ใกล้ที่ทำงาน	4.103	0.938	มากที่สุด
ใกล้ครอบครัว	3.730	1.156	มาก
ใกล้รถไฟฟ้า	3.648	1.094	มาก
ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก	4.030	0.872	มาก
ใกล้สถานที่สำคัญ	3.798	0.961	มาก
ใกล้ทางด่วน	3.848	1.026	มาก
ด้านประเภทผลิตภัณฑ์			
คอนโดมิเนียม	3.158	1.301	ปานกลาง
บ้านเดี่ยว หรือ บ้านแฝด	3.988	1.125	มาก
ทาวน์เฮาส์หรือ ทาวน์โฮม	2.973	1.100	ปานกลาง
อาคารพาณิชย์ หรือ ตึกแถว	2.340	1.026	น้อย
ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์			
รูปทรงทันสมัย	3.985	0.788	มาก
พื้นที่ใช้สอยลงตัว	4.343	0.736	มากที่สุด
เน้นนวัตกรรมใหม่ๆ	3.933	0.860	มาก
เน้นพื้นที่สีเขียว	4.195	0.857	มาก
พื้นที่จอดรถเพียงพอ	3.970	0.872	มาก
สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน (สระว่ายน้ำ ฟิตเนส)	3.810	1.030	มาก
ระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี	4.485	0.736	มากที่สุด

จำนวนบ้านหรือห้องชุดในโครงการ ไม่หนาแน่นเกินไป	4.108	0.856	มาก
งานก่อสร้างมีคุณภาพคุณภาพ	4.625	0.671	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการขาย			
ส่วนลดเงินสด	4.240	0.857	มากที่สุด
บัตรกำนัลหรือของแถม เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า	3.823	1.022	มาก
ตกแต่งพร้อมเฟอร์นิเจอร์ครบชุด	4.115	0.990	มาก
มีสิทธิพิเศษต่าง ๆ มอบให้ เช่น Fix ที่จอดรถ	4.143	0.935	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านความต้องการที่จะมีการซื้อที่อยู่อาศัย จำแนกรายด้านของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ด้านราคา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการซื้อไม่เกิน 2 ล้านบาทในระดับมาก รองลงมาคือ ราคาระหว่าง 3-5 ล้านบาท มีความต้องการซื้อในระดับปานกลาง และราคาระหว่าง 6-8 ล้านบาท มีความต้องการซื้อในระดับน้อย ส่วนที่มีความต้องการน้อยที่สุดในด้านนี้คือ ราคาสูงกว่า 8 ล้านบาทขึ้นไป มีความต้องการซื้อในระดับน้อยที่สุด

ด้านทำเล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการซื้อใน ทำเลใกล้ที่ทำงาน ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือทำเลที่ต้องการระดับมาก คือ ใกล้สิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ตลาดมินิมาร์ท ห้างสรรพสินค้าโรงพยาบาล ฯลฯ ใกล้ทางด่วน ใกล้สถานที่สำคัญ ใกล้ครอบครัว และใกล้รถไฟฟ้า

ด้านประเภทผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการซื้อ บ้านเดี่ยวหรือบ้านแฝด อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ คอนโดมิเนียม และ ทาวน์เฮาส์ หรือทาวน์โฮม มีความต้องการซื้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนที่มีความต้องการน้อยในด้านนี้ คือ อาคารพาณิชย์ หรือตึกแถว

ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความต้องการงานก่อสร้างมีคุณภาพ ระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี และพื้นที่ใช้สอยลงตัว อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนที่มีคะแนนเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันเช่น สระว่ายน้ำ ฟิสน์เตอร์เน็ต ฯลฯ

ด้านการส่งเสริมการขาย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการส่วนลด เงินสดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการสิทธิพิเศษต่างๆ (เช่น Fix ที่จอดรถ หรือ ใช้บริการอินเทอร์เน็ตฟรี ฯลฯ) ตกแต่งพร้อม เฟอร์นิเจอร์ครบชุด และบัตรกำนัลหรือของแถม (เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า)

ข้อเสนอแนะ

ความต้องการของคนทุกยุคทุกสมัย ยังมีความต้องการบ้านเดี่ยว หรือบ้านแฝด เพราะมีความคาดหวังความมั่นคงในชีวิต ด้วยการมีบ้านเป็นของตนเอง เป็นส่วนตัวและมีขนาดใหญ่ขึ้น ดังนั้นจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้เห็นแนวทางการเติบโตในตลาดที่อยู่อาศัยใหม่ในอนาคตได้ว่า ตลาดแนวราบยังอยู่ในความสนใจของผู้บริโภคเป็นหลัก แม้กระทั่งกลุ่มคน Generation ใหม่ที่คิดว่ามีความแตกต่างทางค่านิยมและการใช้ชีวิต แต่กลับพบว่ายังคงความเป็นอนุรักษ์นิยมเช่นเดียวกับในอดีต การพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยแนวสูง (คอนโดมิเนียม อาคารชุด) มากจนเกินพอดี จึงอาจมีสนองตอบความต้องการได้เพียงระยะสั้นเท่านั้น แต่สุดท้ายแล้ว ผู้บริโภคยังต้องการบ้านเดี่ยวสูงสุด หากเป็นเช่นนั้นตลาด คอนโดมิเนียมอาจเป็นเพียงตลาดของนักเก็งกำไรเท่านั้น เพราะ real demand ที่แท้จริงยังมุ่งหวังไปที่ตลาดแนวราบเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2554). ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร. สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 26, 2560, จาก <http://203.113.86.149/hpstat9/people2.htm>
- นิเวศน์ ธรรมะ. (2552). *การจัดการการตลาด*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Alonso, W. (1964). *Location and land use: Toward a general theory of land rent*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York: New York Harper and Row.

นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

Environmental Policy and Usage Behavior on Environmentally Friendly Products of People in Bangkok Metropolis

สุจิตรา จงสวัสดิ์

ดร.ชาญเดช เจริญวิริยะกุล

ดร.ปิยดา วงศ์วิวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทศนคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ความใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 420 ราย และวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับ การสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม, พฤติกรรมประชาชน, ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

Abstract

The purposes of this research were to study factors affecting on usage behavior on environmentally friendly products included environmental problem knowledge, environmental problem attitude, environmental problem concern, and quality of environmentally products. This research employed a quantitative research method. Data was collected from 420 people in Bangkok metropolitan. Multiple regression analysis was used to analyze the data. The findings of the study revealed that people usage behavior of environmentally friendly products depended on communication for public policy, environmental problem knowledge, and quality of environmentally products.

Keywords: environmental policy, people behavior, environmentally friendly products

บทนำ

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2560-2564 โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ทั้งหมด 4 ด้านได้แก่ 1. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและเป็นธรรม 2.การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้รับการป้องกัน บำบัด และฟื้นฟู 3. เพิ่มประสิทธิภาพ

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและยั่งยืน และ 4. สร้างศักยภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ และส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศ ซึ่งเป้าหมายหลัก ๆ ทั้ง 4 ประการนี้ เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป็นส่วนหนึ่งของ “ไทยแลนด์ 4.0” ที่นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มุ่งหวังไปให้ถึง (ทีมข่าวสิ่งแวดล้อม, 2561)

ทั้งนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) มีแนวทางต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่มุ่งเน้นให้ประเทศมีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยไม่ล้มที่จะสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรมจากสิ่งแวดล้อม โดยเร่งรัดพัฒนาและแก้ไขวิกฤตปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งปัญหาขยะ และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงร้อยละ 20 ตามเป้าหมายระยะยาวภายในปี พ.ศ. 2573 โดยผลักดันให้ผู้ประกอบการพัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ลดการใช้พลังงาน เพื่อปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคคาร์บอนต่ำ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ความตั้งใจอย่างจริงจังของรัฐบาลส่งผลให้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เกิดกระแสอนุรักษ์พลังงาน น้ำ อากาศ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ โดยได้แรงสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ในเชิงของนโยบายสาธารณะ เช่น ภาษีสิ่งแวดล้อม (2552) ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างปัญหาให้กับสิ่งแวดล้อมต้องเสียภาษีในการนำเข้าครอบครอง หรือกำจัดผลิตภัณฑ์ที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าว (ยุวดี คาดการณ์ไกล , 2553) หรือการจัดตั้งร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และซากผลิตภัณฑ์อื่น ที่นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2558 ที่ผ่านมา โดยคาดหวังที่จะให้ผู้ประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อการจัดการขยะหรือซากผลิตภัณฑ์ภายหลังการบริโภค รวมถึงกลไกการเรียกคืนซากผลิตภัณฑ์เพื่อนำไปจัดการอย่างถูกต้อง

ด้วยเหตุนี้เอง ภาคเอกชนจึงได้ตอบรับนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐ โดยได้นำเสนอประเด็นดังกล่าวผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เพื่อจูงใจให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก สินค้า

สีเขียว (Green Product) เช่น พลังงานเขียว (Green Energy) พลาสติกเขียว (Green Plastic) กระเป๋าเขียว (Green Bag) อาคารเขียว (Green Building) เป็นต้น

ผลจากการสื่อสารนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐ จากการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ของภาคเอกชน ส่งผลให้ประชาชนบางส่วนเกิดการตระหนักถึงปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อม (environmental consciousness) ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจิตสำนึกในการกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้บริโภค โดยบุคคลเหล่านี้จะมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากกว่าบุคคลทั่วไป และเริ่มเปลี่ยนแปลงมาใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น (ชุตินันท์ จีระวรพงศ์, 2556)

กรุงเทพมหานครได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556 – 2575) (สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร, 2557) ที่ต้องการพัฒนาเมืองให้เป็นมหานครที่มีความปลอดภัย สะดวกสบาย และศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจและการเรียนรู้ของประเทศ โดยให้ความสำคัญส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาฉบับนี้คือการเป็นมหานครที่ปลอดภัย ไร้ขยะตามแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero waste management) โดยที่มุ่งเน้นการกลับมาใช้ใหม่ (recycle) และทำให้ขยะเหลือน้อยที่สุดและกำจัดส่วนเหลือ (residue) ด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่ต้องสร้างผลกระทบให้กับธรรมชาติน้อยที่สุด

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อ

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาทั้งที่มาของนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม เนื้อหาและเป้าหมายของนโยบาย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทักษะคดีเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ความใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. การสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
2. ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทักษะคดีเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ความใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษานโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคล และ ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่

เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เก็บข้อมูลอยู่ระหว่าง เดือน มีนาคม – พฤษภาคม 2560

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (green product) คือ ผลิตภัณฑ์ หรือบริการ หรือ กระบวนการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากกว่า ผู้ประกอบการรายอื่น โดยใช้แนวทางนี้เพื่อสร้าง จุดเด่น และความแตกต่างให้กับตราสินค้า เพื่อดึงดูดให้ประชาชนเกิดการใช้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต่อไป

ทั้งนี้ มีนักวิชาการในอดีตได้ให้นิยามของผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไว้ในหลายรูปแบบ เช่น เซน และ ไช (Chen & Chai, 2010) กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะที่ ดุริฟ บอยวิน และ จูเลียน (Durif, Boivin, & Julien, 2010) ได้เพิ่มเติมว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้ต้องสามารถรีไซเคิลได้ ลดมลพิษ รวมถึงประหยัดพลังงาน เพื่อประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจากนิยามข้างต้นนี้อาจพอสรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และ ตลอดช่วงอายุของผลิตภัณฑ์นั้นต้องส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้หมายรวมถึง การใช้น้ำหรือพลังงานที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นต้องดีต่อสุขภาพ มีสารพิษน้อยกว่า สามารถช่วยประหยัดเงินและเวลา อนุรักษ์โลก ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เหลือไปจนถึงลูกหลาน (วีระมานะรวยสมบัติ, 2554)

ด้วยเหตุนี้ ผลิตรภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ปกป้องหรือส่งเสริมสภาพแวดล้อมในธรรมชาติด้วยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งลดหรือกำจัดการใช้สารพิษหรือสารที่ก่อให้เกิดมลพิษ และของเสียที่ไม่ใช้ประโยชน์ โดย วิเชียร วงศ์นิชชากุล ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว และโชติรส กมลสวัสดิ์ (2553) เสนอว่า ผลิตรภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นสินค้าที่ออกแบบหรือผลิตมาพอดีกับความต้องการ ไม่ฟุ่มเฟือย ประหยัดพลังงาน และทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต และการจัดการ ไม่ปล่อยสารพิษ หรือสารเคมีออกสู่สภาพแวดล้อมระหว่างการผลิต สามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ได้อีก ย่อยสลายได้โดยวิธีการทางชีวภาพที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และใช้บรรจุภัณฑ์น้อยที่สุด เพื่อให้เป็นภาระต่อการกำจัด

จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบว่า มีหลายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม (environmental problem knowledge)

1. ความรู้ความเข้าใจ (knowledge) หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นถึงการจำและการระลึกได้ถึงความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งพื้นฐานไม่ซับซ้อนและอิสระแยกกันไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยังยากซับซ้อน และมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทั้งนี้จึงอาจสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปริมาณการรับรู้ จดจำ และระลึกถึงได้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของบุคคล ทั้งนี้ ความรู้ความเข้าใจถือเป็นแนวคิดสำคัญที่มีผลต่อวิธีการที่ผู้บริโภครวบรวม จัดระเบียบข้อมูล และกำหนดวิธีการที่จะประเมินผลิตภัณฑ์และบริการ รวมถึงการตัดสินใจใช้สินค้าหรือบริการใด ๆ ของผู้บริโภค ซึ่งจากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี (Paco, & Raposo, 2008)

ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม (environmental problem attitude)

ทัศนคติ หมายถึง การประเมินความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ ความรู้สึกในด้านอารมณ์ และแนวโน้มของการปฏิบัติของแต่ละบุคคลที่ต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Kotler, & Armstrong, 2013) ทัศนคติอาจเป็นได้ทั้งความรู้สึก ความเชื่อ หรือความคิดภายใต้การเรียนรู้ที่มีต่อสินค้าบริการหรือบางสิ่งบางอย่าง (Sahu, 2012)

ดังนั้น ทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจึงหมายถึง ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล โดยงานวิจัยในอดีตชี้ให้เห็นว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและความตั้งใจที่จะใช้และพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Iravani et al., 2012) ซึ่งทัศนคติดังกล่าวอาจสะท้อนผ่านพฤติกรรมหรือไม่ก็อาจเป็นเพียงความคิดส่วนหนึ่งของประชาชนที่ไม่ได้รับการแสดงออกมา (Chen, & Chai, 2010)

ด้วยเหตุนี้ ทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคลที่ได้เรียนรู้ และพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยทัศนคติในทางบวกจะสนับสนุนการรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งการบังคับใช้กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ที่เห็นว่า สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อตนเอง ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในทางบวก (Chen, & Chai, 2010) ดังนั้น ประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในทางบวกมีแนวโน้มที่จะใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ความใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม (environmental problem concern)

ความใส่ใจหรือความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นคุณลักษณะทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (emotional) ของบุคคลที่แสดงออกถึงความกังวล ห่วงใย ชอบหรือไม่ชอบ ในประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจุบัน มีประชาชนจำนวนมากหันมา

ให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากความกลัวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมจะมาถึงตนเอง และครอบครัว โดยปัญหาที่ประชาชนกังวลมากที่สุด คือ ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำ และขยะเป็นพิษ ขยะกำจัดยาก และกากนิวเคลียร์ รองลงมาคือ ปัญหามลภาวะจากรถยนต์ การอนุรักษ์น้ำ การทำลายป่า ภาวะโลกร้อน และประชากรล้นโลก ขณะที่ปัญหาการร่อยหรอของน้ำมัน และการขยายตัวของเขตเมือง เป็นปัญหาที่ประชาชนกังวลน้อยที่สุด (วีระ มานะรวยสมบัติ, 2554)

ประชาชนที่มีความกังวลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม (environmentally concerned people) เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม โดยทราบว่า ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีการผลิต กระจายสินค้า การใช้ และการกำจัดซากของผลิตภัณฑ์ด้วยวิธีการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สามารถช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ และรับรู้ว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองในการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ซึ่งความกังวลด้านสิ่งแวดล้อมมักเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อพฤติกรรมการใช้ และเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Siringi, 2012)

คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แรงผลักดันนโยบายสาธารณะส่งผลให้ผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินการอย่างยั่งยืนผ่านนโยบายอุตสาหกรรมสีเขียว (green industry) พร้อม ๆ กับพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพหรือคุณสมบัติที่ตรงกับความต้องการของประชาชน ปลอดภัยในการใช้งาน และสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นได้เป็นอย่างดี (Kotler, & Keller, 2012) การศึกษาของ ดุริฟและคณะ (Durif, et al., 2010) เสนอว่า ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คือ ผลิตภัณฑ์ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คุณภาพ

ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมขั้นพื้นฐานคือ ผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่ไม่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างไม่บกพร่อง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่นั้น ให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตของผลิตภัณฑ์ที่ให้ความสำคัญกับการปกป้องสิ่งแวดล้อม (Gopalakrishnan, & Muruganandam, 2013) ทั้งนี้ ผลการศึกษายังพบอีกว่า ประชาชนจะใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบ่อยขึ้น หากผู้ประกอบการสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพดีกว่าเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม (Ali, & Ahmad, 2012) หรืออีกนัยหนึ่งคือ หากผู้ประกอบการสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยคุณภาพและราคาที่เท่ากับผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม ก็เพียงพอที่จะจูงใจให้ประชาชนเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควรคือ การที่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไม่สามารถหาซื้อได้ทั่วไป หรือ หาได้ยากในท้องตลาด (Kawitkar, 2013)

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ใด ๆ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ หรืออีกนัยหนึ่ง พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมนั้นเป็นผลมาจากความตั้งใจของบุคคลที่มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป (Rashid, 2009) ผลการศึกษาในอดีตพบว่า ประชาชนส่วนหนึ่งจะมีการเปรียบเทียบระหว่างผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมกับผลิตภัณฑ์ทั่วไปก่อนการตัดสินใจซื้อ หรือใช้ผลิตภัณฑ์นั้น (Sahu, 2012) ทั้งนี้ ความตั้งใจซื้อดังกล่าวนั้นอาจเป็นผลมาจากทัศนคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลให้ประชาชน

บางส่วนเต็มใจที่จะจ่ายซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในราคาที่สูงกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป (Drozdenko, Jensen, & Coelho, 2011)

อย่างไรก็ตามเพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยของนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคซึ่งถือเป็นรากฐานของพฤติกรรมการใช้หรือใช้ผลิตภัณฑ์ใด ๆ ของผู้บริโภค โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 5,512,889 คน (กรมการปกครอง, 2558)

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามานะ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บเพิ่มอีกร้อยละ 5 เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 420 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการกระจายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บแบบสอบถามในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร จึงใช้การสุ่มตัวอย่างทั้งแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้ 1. การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) โดยการแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดกรุงเทพทั้ง 50 เขต ออกเป็น 6 กลุ่ม 2. ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยนำแต่ละกลุ่มมาจับฉลากกลุ่มละ 1 เขต ออกมาเหลือ 6 เขต ได้แก่ เขตดุสิต เขตปทุมวัน เขตจตุจักร เขตบางกะปิ เขตคลองสาน และเขตบางแค 3. หลังจากกำหนดเขตที่จะเก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก

(convenience sampling) โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใน 6 เขตดังกล่าวตามสะดวก เขตละ 70 คน จนครบทั้ง 420 ชุด

การศึกษาค้างนี้ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือใน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha, α) พบว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น ระหว่าง .773 -.900

วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติถดถอยพหุ (multiple regression analysis) เพื่อหาอิทธิพลของการสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ ประเภทของสื่อที่ใช้สื่อสารนโยบายสาธารณะเพื่อสิ่งแวดล้อม (MEDIA) และการรับรู้ นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมจากการสื่อสารของภาคเอกชน (MCOMMU) ที่มีต่อพฤติกรรม การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (UBEHAV) และอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการ ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม (ENVKNOW) ทศนคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม (ENVATT) ความใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม (CONCERN) และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม (QUALITY) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการทดสอบสมมติฐาน 1 การสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน โดยใช้สถิติการถดถอยพหุ (multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$$UBEHAV = 1.11 + .30 MEDIA + .42 MCOMMU \dots\dots\dots (1)$$

$$(4.66) \quad (5.50) \quad (7.36)$$

$$R = .51, Rsq = .259, SEE = .709, F = 70.45, Sig F = .000$$

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือ ค่าของ t

จากการวิเคราะห์ตามสมการ 1 พบว่า พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขึ้นอยู่กับการสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การรับรู้นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมจากการสื่อสารของภาคเอกชน และประเภทของสื่อที่ใช้สื่อสารนโยบายสาธารณะเพื่อสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อการสื่อสารนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมจากการสื่อสารของภาคเอกชน และการสื่อสารนโยบายสาธารณะเพื่อสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้ร้อยละ 25.9 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ของณัฐนิชา นิสัยสุข (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประชาชน ที่พบว่า ปัจจัยทางการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมด้านการสื่อสารการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประชาชน

ทั้งนี้ ผลการศึกษาครั้งนี้ยังเป็นไปตามกระบวนการรับรู้ของประชาชน (consumer perceptual process) (Assael, 1998) เนื่องจาก

กลุ่มตัวอย่างนั้นมีสิทธิที่จะเลือกสรร ในการรับ หรือ หลีกเลียงข่าวสารจากสื่อใด ๆ ที่อาจจะขัดแย้งกับทัศนคติหรือแนวคิดเดิมที่มีอยู่ของตนเอง ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารจนเกิดการตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมจึงแสดงให้เห็นถึงภาวะของการเลือกรับรู้และตีความหมาย (selective perception and interpretation) และ การเลือกจดจำ (selective retention) ที่สอดคล้องกับที่องค์กรผู้ส่งสารต้องการให้ประชาชนรับรู้ (Klapper, 1960) ในอีกทางหนึ่งการรับรู้ข่าวสารดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่า สื่อที่ผู้ส่งสารเลือกใช้ เช่น สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์นั้น สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้รับข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดี (Klapper, 1960)

ผลการทดสอบสมมติฐาน 2 ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ความใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชน มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติการถดถอยพหุ (multiple regression analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$$\begin{aligned} \text{UBEHAV} &= 0.25 + 0.16 \text{ ENVKNOW} + 0.07 \text{ ENVATT} + .0.06 \text{ CONCERN} + \dots (2) \\ &\quad (1.40) \quad (3.59) \quad (1.38) \quad (1.29) \\ &\quad + 0.63 \text{ QUALITY} \\ &\quad (13.48) \end{aligned}$$

$$R = .74, \text{Rs}q = .550, \text{SEE} = .554, F = 123.65, \text{Sig } F = .000$$

หมายเหตุ: ในวงเล็บคือ ค่าของ t

จากการวิเคราะห์ตามสมการ 2 พบว่า พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็น

มิตรสิ่งแวดล้อม และความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรสิ่งแวดล้อม และความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมของ

กลุ่มตัวอย่างเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลให้พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมได้ร้อยละ 55 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พาโค และ ราโปโซ (Paco & Raposo, 2008) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี ในขณะที่ผลการศึกษาอีกชิ้นหนึ่งเผยให้เห็นว่า คุณภาพหรือคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการปลอดภัยในการใช้งาน และสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนได้จะดึงดูดผู้ใช้ได้ดีกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป (Kotler & Keller, 2012) ขณะเดียวกันประชาชนมีแนวโน้มที่จะเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบ่อยขึ้นถ้าผู้ประกอบการสามารถนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมด้วยคุณภาพที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิม (Ali & Ahmad, 2012)

ขณะเดียวกันผลการศึกษาที่ได้ก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ญฐนิชา นิสัยสุข (2556) ที่พบว่า ความรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตจังหวัดนครราชสีมา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อิราวานี และคณะ (Iravani, et al., 2012) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประชาชนในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของวัยรุ่นมาเลเซีย โดยผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาเฉพาะพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ของ ญฐนิชา นิสัยสุข (2556) กลับพบว่า ทักษะการตัดสินใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และการใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประชาชน ขณะที่

คุณภาพของผลิตภัณฑ์ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อแต่อย่างใด เช่นเดียวกับ อิราวานี และคณะ (Iravani, et al., 2012) ที่พบว่า นอกจากความคิดเห็นต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์แล้ว ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

นอกจากข้อค้นพบดังกล่าวข้างต้น ผลการศึกษาของ อิราวัน และดามายันตี (Irawan, & Darmayanti, 2012) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้อเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร ก็พบว่า ความกังวลด้านสิ่งแวดล้อม ความคิดเห็นต่อความรุนแรงของปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และความคิดเห็นต่อความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม อันเป็นดัชนีชี้วัดหนึ่งของการใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่กลับไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรมการซื้อเพื่อผลิตภัณฑ์สิ่งแวดล้อมของกลุ่มนักศึกษาในกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด

ด้วยเหตุนี้อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมนั้น หมายรวมถึงความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม ทักษะการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม การใส่ใจหรือตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม และคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งต่างก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของประชาชนทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าบริบททางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในขณะนั้นเป็นเช่นไร ดังเช่นการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า ความรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อม และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้ ผลการศึกษาข้างต้นนำไปสู่ข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำเสนอในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อม และ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงเสนอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมทั้งภาครัฐ เอกชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม เช่น สร้างกลไกเชิงสถาบันของชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ และถือเป็นข้อขัดข้องของสังคมที่เข้าไปแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น

ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรบูรณาการแผนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสิ่งแวดล้อมร่วมกัน ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพประชาชนของชาติในอนาคต ด้วยการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนแบบ active learning ในสถานการศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่พลเมืองกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับฉลากรับรองมาตรฐาน เช่น ฉลากสีเขียว หรือฉลากลดคาร์บอน ประเภทสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การตรวจสอบคุณภาพ รวมถึงการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษานำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ใน

ชีวิตประจำวัน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มนี้มีความรู้ และตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่เดิม การให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ช่วยให้เกิดการเน้นย้ำ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในอีกทางหนึ่ง

นอกจากหน่วยงานของภาครัฐแล้ว ภาคเอกชนนั้น ควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง นอกเหนือไปจากการสร้างภาพลักษณ์เพื่อหวังผลด้านยอดขาย และผลกำไร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้ได้เทียบเท่าหรือดีกว่าผลิตภัณฑ์ทั่วไป รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการกระจายสินค้า ให้สามารถเข้าถึงประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะพื้นที่เขตเมือง ซึ่งมีความต้องการจะใช้ผลิตภัณฑ์ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอยู่แล้ว นอกจากนี้ผู้ประกอบการ ควรเล็งเห็นความสำคัญของมาตรฐานการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับสากล เช่น อนุกรมมาตรฐาน ISO 14000 ซึ่งเป็นมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นสร้างเสริมความสามารถในด้าน การแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในและนอกประเทศ ให้กับองค์กรตามแผนยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลได้วางไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไป ผู้ที่จะทำการวิจัยควรให้ความสำคัญกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น ความเชื่อ อิทธิพลทางสังคมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงทัศนคติที่มีต่อฉลากสีเขียวหรือฉลากลดคาร์บอน ตลอดจนมีการศึกษาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ต่อนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดข้อค้นพบที่หลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2558). *จำนวนประชากรแยกอายุ*. กรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2560, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php
- ชุดินันท์ จีระวรวงศ์. (2556). *ทัศนคติ บรรทัดฐานเชิงอัตวิสัย และระดับความเกี่ยวข้องของผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐนิชา นิสัยสุข. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค*. วิทยานิพนธ์การจัดการธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ทิมข่าวสิ่งแวดล้อม. (2561). *สิ่งแวดล้อมยั่งยืน ไปให้ไกลกว่า “ไทยแลนด์ 4.0”* สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2561, จาก <https://greennews.agency/?p=15367>
- ยุวดี คาคการณ์ไกล. (2553). *Q&A ภาษีสิ่งแวดล้อม: แนวคิด หลักการ และกฎหมาย*. ชุดความรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา
- วิเชียร วงศ์ณิชากุล ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว และโชติรส กมลสวัสดิ์. (2553). *หลักการตลาด*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วีระ มานะรวายสมบัติ. (2554). *Green Marketing: พิมพ์เขียวการตลาดวิวัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: แพรวธรรม.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร. (2557). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575)*. สมุทรสาคร: พิมพ์ดี.
- Ali, A., & Ahmad, I. (2012). Environment Friendly Products: Factors that influence the green purchase intentions of Pakistani consumers. *Pakistan Journal of Engineering Technology and Science*, 2(1), 84-117.
- Assael, H. (1998). *Consumer behavior and marketing action*, (6th ed.). Cincinnati, Ohio: South Western College Publishing.
- Chen, T. B., & Chai, L. T. (2010). *Attitude towards the environment and green products: Consumers' perspective*. *Management Science and Engineering*, 4(2), 27-39.
- Drozdenko, R., Jensen, M., & Coelho, D. (2011). Pricing of green products: Premiums paid, consumer characteristics and incentives. *International Journal of Business, Marketing, and Decision Sciences*, 4(1), 106-116.
- Durif, F., Boivin, C., & Julien, C. (2010). *In search of a green product definition*. *Journal of Interactive Marketing*, 6(1), 25-33.
- Gopalakrishnan, M. S., & Muruganandam, D. (2013). A micro analysis on dissect of consumers to procure green products. *Life Science Journal*, 10(2), 1028-1032.
- Irawan, R., & Darmayanti, D. (2012). *The influence factors of green purchasing behavior: A study of university students in Jakarta*. 6th Asian Business Research Conference. April 8-10, 2012. Thailand.
- Kawitkar, S. S. (2013). Impact of eco-friendly products on consumer behavior. *International Indexed and Refereed Research Journal*, 40(4), 42-44.

- Klapper, T. J. (1960). *The effect of mass communication*. New York: The Free Press.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2004). *Principles of marketing* (10th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Paco, A., & Raposo, M. (2008). *Green segmentation: An application to the Portuguese consumer market*. *Marketing & Planning*, 27(3), 364-379.
- Rashid, N. R. (2009) . Awareness of eco-label in Malaysia's green marketing initiative. *International Journal of Business and Management*, 4(8), 132-141.
- Sahu, T. (2012). *Green marketing: An attitudinal and behavioral analysis of consumers in Pune*. Unpublished Doctoral Dissertation in Management Science, Symbiosis International University.
- Siringi, R. (2012). Determinants of green consumer behavior of post graduate teachers. *Journal of Business and Management*, 6(3), 19-25.

เปรียบเทียบการคิดต้นทุนแบบดั้งเดิมและต้นทุนกิจกรรม A Comparison of Traditional Costing and Activity-based Costing

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมบูรณ์ สารพัด

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงการคำนวณต้นทุนภายใต้วิธีต้นทุนแบบดั้งเดิม และต้นทุนกิจกรรม จากการศึกษาพบว่าระบบต้นทุนทั้งสองให้ตัวเลขต้นทุนที่แตกต่างกัน ในกรณีที่สินค้ามีปริมาณการใช้กิจกรรมที่แตกต่างกัน การนำระบบต้นทุนกิจกรรมมาประยุกต์จะสามารถทำให้กิจการปรับปรุงความแม่นยำของการคิดต้นทุนเพื่อช่วยในการตัดสินใจได้ดีขึ้น เพราะนอกจากจะให้ตัวเลขต้นทุนที่แม่นยำแล้ว ยังสามารถให้สารสนเทศเกี่ยวกับการใช้จ่ายของกิจกรรมเพื่อนำไปจัดการและปรับปรุงกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: ต้นทุนฐานกิจกรรม , ต้นทุนแบบดั้งเดิม

Abstract

An objective of this article is to demonstrate the product costing determination under traditional costing and activity-based costing (ABC). This study shows that these two costing systems provide the different cost figures. In case of different activity consumption ratio, ABC would enable firms to improve costing accuracy for better decision. ABC does not produce only more accurate cost information but also provide useful information relating to activity resource spending for efficient and effective activity management and improvement.

Keywords: Activity-Based Costing, Traditional Costing

บทนำ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในธุรกิจโดยทั่วไป ได้แก่ ความได้เปรียบด้านต้นทุน ความได้เปรียบได้เวลา ความได้เปรียบด้านนวัตกรรม และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Horngren, Foster, and Datar, 2000) บทความนี้ต้องการนำเสนอวิธีการคำนวณต้นทุนโดยการเปรียบเทียบการคำนวณต้นทุนแบบดั้งเดิมและการคำนวณต้นทุนกิจกรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ และนำเสนอแนวคิดแบบรวบยอดของการคำนวณต้นทุนกิจกรรม สำหรับผู้ที่สนใจรายละเอียดการประยุกต์ต้นทุนกิจกรรมในเชิงลึกสามารถติดตามบทความที่เกี่ยวข้องต่อไปได้ การคำนวณต้นทุนดังกล่าวจะทำให้ผู้ประกอบการเข้าใจแนวคิดในการคำนวณ เข้าใจข้อดี ข้อเสีย และสามารถนำไป

ประยุกต์ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการดำเนินงานธุรกิจของตนเอง เพื่อให้ได้สารสนเทศต้นทุนที่มีความถูกต้องเหมาะสม และนำไปสู่การวางแผน ควบคุม และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการดำเนินงานของผู้ประกอบการ โดยทั่วไปการคำนวณต้นทุนจะมีประโยชน์ต่อการบริหารงานเป็นอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อคำนวณต้นทุนได้แล้ว ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลต้นทุนไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำงบการเงินเพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ถ้าไม่มีข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้องจะไม่สามารถคำนวณสินค้าคงเหลือ และคำนวณต้นทุนขายได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้รายงานทางการเงินไม่สะท้อนฐานะการเงินและผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ข้อมูลต้นทุนที่ถูกต้อง เหมาะสมยังนำมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงานภายในเพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

แนวคิดในการคำนวณต้นทุนแบบดั้งเดิม

การคำนวณต้นทุนแบบดั้งเดิมจะเน้นปันส่วนค่าใช้จ่ายการผลิตเข้าสู่สินค้าหรือบริการด้วยวิธีการอย่างง่าย คือจะใช้เกณฑ์ในการปันส่วนที่อิงกับประมาณการผลิตเป็นเกณฑ์ เช่น จำนวนชั่วโมงแรงงานทางตรง จำนวนหน่วยผลิต จำนวนชั่วโมงเครื่องจักร ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง ต้นทุนวัตถุดิบ เป็นต้น กิจกรรมอาจจะใช้ต้นทุนจริง ต้นทุนปกติ หรือต้นทุนมาตรฐานในการคำนวณต้นทุนได้ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกิจกรรมจะต้องคำนวณอัตราค่าใช้จ่ายการผลิตโดยใช้เกณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นเป็นเกณฑ์ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการคิดต้นทุนเข้าสู่สินค้าหรือบริการต่อไป วิธีการดังกล่าวเมื่อสินค้าหรือบริการใดมีจำนวนมาก จะได้รับการปันส่วนค่าใช้จ่ายการผลิตในปริมาณมาก สินค้าใดมีปริมาณน้อยจะได้รับการปันส่วนค่าใช้จ่ายในการผลิตน้อยเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วิธีการดังกล่าวอาจทำให้ผลลัพธ์ที่ได้มีความบิดเบือนได้ เพราะการปันส่วนดังกล่าวไม่ได้นำเรื่องความซับซ้อนของกระบวนการผลิตมาพิจารณา แต่นำเพียงปัจจัยด้านจำนวนหน่วยผลิตมาเป็นเกณฑ์เท่านั้น กล่าวคือ สินค้าบางชนิดแม้จะผลิตในปริมาณน้อยแต่ถ้ากระบวนการผลิตมีความซับซ้อนมาก สินค้าดังกล่าวควรได้รับการปันส่วนค่าใช้จ่ายจำนวนมาก ดังนั้นจึงทำให้เกิดแนวคิดในการคำนวณต้นทุนสินค้าและบริการใหม่ที่เรียกว่า ต้นทุนกิจกรรม (Activity-based Costing: ABC)

แนวคิดในการคำนวณต้นทุนกิจกรรม

ต้นทุนกิจกรรมเป็นนวัตกรรมในการคิดต้นทุนสินค้าและบริการที่พัฒนาโดย Cooper and Kanplan (1988a) เพราะการคิดต้นทุนแบบดั้งเดิมจะทำให้เกิดการบิดเบือนได้ ต้นทุนสินค้าหรือ

บริการบางชนิดอาจจะมีต้นทุนสูงหรือต่ำไปจากความเป็นจริง ทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ Cooper and Kanplan (1988b) การคำนวณต้นทุนกิจกรรมจะช่วยทำให้การคำนวณค่าใช้จ่ายการผลิตหรือค่าใช้จ่ายทางอ้อมมีความแม่นยำมากยิ่งขึ้น โดยขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การระบุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งหมดของกิจการ โดยทั่วไปเราสามารถจำแนกกิจกรรมได้ 2 กลุ่ม คือ กิจกรรมหลัก และกิจกรรมรอง โดยกิจกรรมหลักคือกิจกรรมที่ทำหน้าที่ผลิตสินค้าหรือให้บริการลูกค้าโดยตรง ส่วนกิจกรรมรองคือกิจกรรมที่สนับสนุนกิจกรรมหลักให้สามารถดำเนินได้ตามวัตถุประสงค์ของกิจการ ในขั้นตอนนี้อาจใช้เวลาพอสมควรในการจำแนกกิจกรรม

2. การคำนวณต้นทุนจากบัญชีแยกประเภทเข้าสู่กิจกรรมต่างๆ ที่มีทั้งหมด ตามสัดส่วนการใช้ทรัพยากรนั้นๆ ข้อมูลนี้อาจได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้บริหารทราบว่าแต่ละกิจกรรมมีต้นทุนทั้งหมดเท่าใด

3. การคิดต้นทุนจากกิจกรรมรองเข้าสู่กิจกรรมหลัก เพื่อจะได้เหลือเฉพาะต้นทุนในกิจกรรมหลักเท่านั้น กิจกรรมจะต้องหาเกณฑ์ในการคิดค่าใช้จ่ายส่วนนี้ให้เหมาะสม

4. การระบุตัวหลักต้นทุนของกิจกรรมหลัก เนื่องจากจะนำมาใช้ในการคำนวณอัตราต้นทุนกิจกรรมต่อไป ตัวหลักต้นทุนของแต่ละกิจกรรมจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าอะไรเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการทำกิจกรรมนั้นๆ หรืออะไรเป็นสิ่งที่ทำให้ต้นทุนเพิ่มหรือลด เช่น กิจกรรมการตรวจสอบคุณภาพจะมีต้นทุนผันแปรกับชั่วโมงการตรวจสอบ เป็นต้น กิจกรรมการเดินเครื่องจักรจะผันแปรตามชั่วโมงเครื่องจักร กิจกรรมการออกแบบจะขึ้นอยู่กับจำนวนโมเดลของสินค้า กิจกรรมการเตรียมการ

ผลิตจะมีต้นทุนผันแปรตามจำนวนครั้งหรือรอบของการผลิต เป็นต้น สิ่งสำคัญของตัวผลกดันต้นทุนคือต้องเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงต้นทุน ในทางปฏิบัติการจะต้องสังเกตการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยใด หรืออาจต้องใช้เทคนิคทางสถิติช่วยในการเลือกสรรตัวผลกดันต้นทุนที่เหมาะสม

5. การคำนวณอัตราต้นทุนกิจกรรมต่อตัวผลกดันต้นทุนที่ได้เลือกไว้ โดยการนำตัวเลขรวมของต้นทุนแต่ละกิจกรรมหลักมาหารด้วยจำนวนตัวผลกดันต้นทุน

6. การคิดต้นทุนเข้าสู่สินค้าหรือบริการ โดยการนำอัตราต้นทุนตัวผลกดันต้นทุนที่คำนวณได้ในขั้นตอนที่ 5 คูณกับปริมาณการใช้กิจกรรมของสินค้าหรือบริการแต่ละชนิด

7. นำค่าใช้จ่ายการผลิตที่คำนวณได้ไปรวมกับต้นทุนทางตรง เช่น วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง หรือค่าใช้จ่ายการผลิตทางตรงอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วคำนวณต้นทุนต่อหน่วยต่อไป

กรณีศึกษา

กิจการแห่งหนึ่ง ผลิตสินค้าหลากหลายชนิด แต่ละชนิดมีส่วนการใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้การคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์มีความบิดเบือนน้อยลง กิจการจึงต้องการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์โดยใช้ตัวผลกดันต้นทุนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของต้นทุน และใช้ต้นทุนปกติในการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ ประมาณการต้นทุนทั้งปีคือ 6,335,500 บาท สมมติว่าเมื่อผ่านขั้นตอนที่ 1-3 จากที่ระบุไว้จาก 7 ขั้นตอนข้างต้นแล้ว ผลลัพธ์ที่ได้มีดังนี้

กิจกรรมหลัก	ต้นทุนกิจกรรม (บาท)	
การเดินเครื่องจักร	950,000	
การตรวจสอบคุณภาพ	850,000	
เตรียมการผลิต		689,000
จัดการวัตถุดิบ		585,000
ออกแบบสินค้า		985,000
วิศวกรรมบริหาร		678,000
อาคารสถานที่		998,500
บริหารงานทั่วไป		600,000

กิจกรรมหลัก	ตัวผลกดันต้นทุน	ประมาณการกิจกรรม
การเดินเครื่องจักร	จำนวนชั่วโมงการใช้เครื่องจักร	20,000
การตรวจสอบคุณภาพ	จำนวนชั่วโมงการตรวจสอบ	4,000
เตรียมการผลิต	จำนวนครั้งในการเตรียมผลิต	2,000
การเบิกใช้วัตถุดิบ	จำนวนครั้งในการเบิกใช้	1,500
ออกแบบสินค้า	จำนวนชั่วโมงในการออกแบบ	5,000
วิศวกรรมบริหาร	จำนวนชั่วโมงงานด้านวิศวกรรม	6,000
อาคารสถานที่	จำนวนพื้นที่(ตารางฟุต)	249,625
บริหารงานทั่วไป	จำนวนหน่วยที่ผลิต	300,000

ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงสำหรับการผลิตสินค้าสองชนิด
สรุปได้ดังนี้

กิจกรรม	ตัวหลักต้นทุน	ปริมาณกิจกรรม	
		รุ่นท็อป	รุ่นธรรมดา
การเดินเครื่องจักร	จำนวนชั่วโมงการใช้เครื่องจักร	2,000	1,000
การตรวจสอบคุณภาพ	จำนวนชั่วโมงการตรวจสอบ	500	200
เตรียมการผลิต	จำนวนครั้งในการเตรียมผลิต	4	2
การเบิกใช้วัตถุดิบ	จำนวนครั้งในการเบิกใช้	50	100
ออกแบบสินค้า	จำนวนดีไซน์	18	12
วิศวกรรมบริหาร	จำนวนชั่วโมงงานด้านวิศวกรรม	300	150
อาคารสถานที่	จำนวนพื้นที่(ตารางฟุต)	6,000	14,000
บริหารงานทั่วไป	จำนวนหน่วยที่ผลิต	10,000	20,000
ต้นทุนทางตรง (บาท)			
วัตถุดิบทางตรง		90,000	78,000
ค่าแรงงานทางตรง		85,000	69,000

จากข้อมูลข้างต้นในกรณีที่กิจการคิดต้นทุนตาม
วิธีการดั้งเดิม กิจการจะใช้ชั่วโมงเครื่องจักรเป็น

เกณฑ์ในการคิดค่าใช้จ่ายการผลิตเข้างาน โดยมี
ขั้นตอนในการคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned}\text{อัตราค่าใช้จ่ายการผลิตคิดเข้างาน} &= 6,335,500/20,000 \text{ ชั่วโมงเครื่องจักร} \\ &= 316.78 \text{ บาทต่อชั่วโมงเครื่องจักรที่เกิดขึ้นจริง}\end{aligned}$$

ต้นทุนต่อหน่วยของสินค้าแต่ละชนิดคำนวณได้
ดังนี้

ต้นทุน	รุ่นท็อป	รุ่นธรรมดา
วัตถุดิบทางตรง	90,000	78,000
ค่าแรงงานทางตรง	85,000	69,000
ค่าใช้จ่ายการผลิตคิดเข้างาน (316.78*2,000;1,000)	633,560	316,780
รวมต้นทุนการผลิต	808,560	463,780
หารจำนวนหน่วยผลิต	10,000	20,000
ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย	80.86	23.19

ในกรณีที่กิจการใช้ต้นทุนกิจกรรมในการ
คำนวณต้นทุนสินค้า โดยจะต้องคิดค่าใช้จ่ายจาก
ทุกกิจกรรมหลักเข้าสู่สินค้า จะมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

การคำนวณอัตราต้นทุนตามรายการกิจกรรม

กิจกรรมหลัก	การคำนวณ	อัตรา(บาท)
การเดินเครื่องจักร	950,000/20,000	47.50
การตรวจสอบคุณภาพ	850,000/4,000	212.50
เตรียมการผลิต	689,000/2,000	344.50
การเบิกใช้วัตถุดิบ	585,000/1,500	390.00
ออกแบบสินค้า	985,000/5,000	197.00
วิศวกรรมบริหาร	678,000/6,000	113.00
อาคารสถานที่	998,500/249,625	4.00
บริหารงานทั่วไป	600,000/300,000	2.00

ต้นทุนต่อหน่วยของสินค้าแต่ละชนิดคำนวณได้ดังนี้

ต้นทุน	รุ่นท็อป	รุ่นธรรมดา
วัตถุดิบทางตรง	90,000.00	78,000.00
ค่าแรงงานทางตรง	85,000.00	69,000.00
ค่าใช้จ่ายการผลิตคิดเข้างาน:		
การเดินเครื่องจักร*	95,000.00	47,500.00
การตรวจสอบคุณภาพ	106,250.00	42,500.00
เตรียมการผลิต	1,378.00	689.00
การเบิกใช้วัตถุดิบ	19,500.00	39,000.00
ออกแบบสินค้า	3,546.00	2,364.00
วิศวกรรมบริหาร	33,900.00	16,950.00
อาคารสถานที่	24,000.00	56,000.00
บริหารงานทั่วไป	20,000.00	40,000.00
รวมต้นทุนการผลิต	478,574.00	392,003.00
หารจำนวนหน่วยผลิต	10,000.00	20,000.00
ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย	47.86	19.60

* $2,000 \times 47.50$ และ $1,000 \times 47.5$ สำหรับกิจกรรมอื่นคำนวณในลักษณะเดียวกัน

จากการคำนวณข้างต้นจะเห็นว่าสินค้าทั้งสองชนิดมีต้นทุนสูงกว่าความเป็นจริง เพราะจากผลลัพธ์ที่คำนวณได้ตามวิธีต้นทุนดั้งเดิมที่เน้นใช้ชั่วโมงเครื่องจักรเป็นเกณฑ์ แต่เมื่อนำเรื่องของกิจกรรมมาพิจารณาแล้วพบว่าต้นทุนที่เหมาะสมควรจะต่ำกว่าวิธีต้นทุนดั้งเดิม ในกรณีที่ใช้ต้นทุนดั้งเดิมกิจการอาจกำหนดราคาขายสูงกว่าความเป็นจริง ทำให้ไม่สามารถแข่งขันได้ หรือตัดสินใจผิดพลาดได้ เมื่อนำระบบต้นทุนกิจกรรมมาใช้จะพบว่ากิจการจะสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น เช่น ปรับราคาขายให้สอดคล้องกับต้นทุนที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตาม จากตัวอย่างข้างต้นเป็นเพียงการคำนวณต้นทุนของสินค้าสองชนิด ในความเป็นจริงกิจการอาจจะมีสินค้ามากกว่านี้ เมื่อกิจการนำระบบต้นทุนกิจกรรมมาใช้ อาจพบว่าสินค้าบางประเภทอาจมีต้นทุนสูงไป หรือบางประเภทอาจมีต้นทุนต่ำไป ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลต้นทุนที่แท้จริงแล้ว จะทำให้กิจการสามารถนำไปวางแผน และตัดสินใจได้แม่นยำยิ่งขึ้น นอกจากนี้กิจการยังสามารถระบุได้ว่ากิจกรรมใดมีต้นทุนมากไป เช่น สินค้าที่อป มีต้นทุนการเดินเครื่องจักรและการตรวจสอบ

คุณภาพสูงเกินไป กิจการสามารถใช้ข้อมูลเหล่านี้มาวางแผนเพื่อบริหารต้นทุนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งระบบเดิมอาจมีข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าว

บทสรุป

จากการคำนวณต้นทุนข้างต้นจะพบว่า การคำนวณต้นทุนกิจกรรมจะมีการจำแนกต้นทุนตามกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการใช้ตัวหลักต้นทุนที่สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ตัวเลขต้นทุนมีความแม่นยำมากขึ้น ทำให้การตัดสินใจแม่นยำขึ้น นอกจากนี้ ทำให้กิจการสามารถบริหารต้นทุนได้ตามกิจกรรมได้ ในกรณีที่พบว่าต้นทุนกิจกรรมใดมีต้นทุนสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในทางตรงกันข้าม ถ้ากิจการใช้ต้นทุนแบบดั้งเดิมจะทำให้มีสารสนเทศที่ค่อนข้างจำกัด ทำให้นำไปใช้ประโยชน์ได้ค่อนข้างน้อย นอกจากการนำไปจัดทำงบการเงินเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การนำต้นทุนกิจกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กิจการควรคำนึงถึงต้นทุนและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับด้วย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กึ่งกนก พิทยานุคุณและคณะ. (2548). *การบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดนุชา คุณพนิชกิจ. (2553). *การวิเคราะห์ต้นทุน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงมณี โกมารทัต. (2553). *การบริหารต้นทุน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์. (2544). *ระบบการบริหารต้นทุนกิจกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไอโอเนค.
- สมบูรณ์ สารพัด. (2553). *การบัญชีบริหารขั้นสูง*. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- Atkinson A. A.; Banker R. D.; Kaplan R. S. and Young S. M. (1995). *Management Accounting*. U.S.A.: Prentice Hall.
- Borjesson, S. A. (1997). *Case Study on Activity-Based Budgeting*. *Journal of Cost Management*, 10: 7-18.

- Blocher, E.J.; Stout D.E.; Cokins G. and Chen K. H. (2008). *Cost Management: A strategic Emphasis*. 4th Edition. U.S.A.: McGraw-Hill/Irwin.
- Blocker E.J; Chen, K.H. and Lin. (2002). *Cases and Readings for Use with Cost Management: A Strategic Emphasis*, 2nd Edition. U.S.A.: McGraw-Hill/Irwin.
- Carole, B.; Cheatham L. R. and Cheatham. (1996). *Redesigning Cost Systems: and Is Standard Costing Obsolete?* Accounting Horizons, 10(4).
- Cashell, J. D. and Presutti, A. HJ. (1996). *Managing for Operational Efficiency Using Activity Based Costing*. Journal of Cost Analysis: 73-88.
- Cooper R, Kaplan RS (1988a) *How cost accounting distorts product costs*. Manage Account
- Cooper R, Kaplan RS (1988b) *Measure costs right: make the right decisions*. Harvard Business Review 66:96-103
- Horngren, C.T.; Foster, G. and Datar, (2000). *S.M. Cost Accounting: A managerial Emphasis*. 10th Edition. U.S.A.: New Jersey.
- Horngren C.T.; Datar S.M; Foster G.; Rajan M. and Ittner C. (2009). *Cost Accounting: A Managerial Emphasis*. 13th Edition. U.S.A.: Pearson Prentice Hall.
- Hansen, D. R. and Mowen, M. M. (1997). *Cost Management: Accounting and Control*. 2nd Edition. U.S.A.: South-Western College Publishing.
- Hansen, D. R. and Mowen, M. M. (2000). *Cost Management: Accounting and Control*. 3rd Edition. U.S.A.: South-Western College Publishing.
- Hansen, D. R. and Mowen, M. M. (2003). *Cost Management: Accounting and Control*. 4th Edition. U.S.A.: South-Western College Publishing.
- Hansen, D. R. and Mowen, M. M. (2006). *Cost Management*. 5th Edition. U.S.A.: South-Western.
- Hansen, D. R. and Mowen, M. M. (2008). *Cornerstones of Cost Management*. 2th Edition. U.S.A.: South-Western.
- Hansen, D. R. and Mowen, M. M. (2011). *Introduction to Cost Accounting*. China: China Translation & Printing Services Limited.

ความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียน The Success of the ZHULIAN Businessmen

มาลินี บ้านรักสุขภาพ
พ.ต.อ. ดร. นพดล บุรณัญญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

ธุรกิจเครือข่ายหรือการขายตรง เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อวงการตลาดในประเทศไทยประมาณปี พ.ศ. 2520 การดำเนินกลยุทธ์ทางธุรกิจของธุรกิจขายตรงแฝงด้วยหลักจิตวิทยา ในการเชิญชวนผู้อื่นให้เกิดความสนใจและ ตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียนนั้นมีการพิจารณาเป็นลำดับขั้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากธุรกิจของบริษัท ซูเลียน (ประเทศไทย) จำกัด ตำแหน่งผู้บริหารการขายขึ้นไป จำนวน 400 ราย วิเคราะห์ผลด้วยสถิติพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียน ด้านค่าตอบแทนที่เป็นเงิน การได้รับตำแหน่ง การได้รับกองทุนรถยนต์ อยู่ในระดับมาก ส่วนการได้รับกองทุนบ้าน และการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความสำเร็จของนักธุรกิจ, ซูเลียน, ธุรกิจขายตรง

Abstract

Network business or direct sales Began to play a role in the market in Thailand around the year 1977. The business strategy of the direct sales business is hidden by the psychology of inviting others to become interested and decide to become a member. By the success of businessmen ZHULIAN is considered a hierarchy. The purpose of this research was to study the level of success of ZHULIAN businessmen. By using quantitative research methods Data were collected by questionnaires from the business of ZHULIAN (Thailand) Co., Ltd., the position of sales executives up to 400 persons. Analyze the results with descriptive statistics. The research found that the success of the ZHULIAN businessmen In the amount of compensation getting a position obtaining car funds at a high level for receiving home funds and receiving free travel funds at the highest level

Keywords: Business Success, ZHULIAN, Direct Sales

บทนำ

ธุรกิจเครือข่ายหรือการขายตรง เริ่มเข้ามามีบทบาทต่อวงการตลาดในประเทศไทยราว 40 ปีที่แล้ว โดยบริษัทผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์เก็บอาหารแบบสุญญากาศที่ทำจากพลาสติก เป็นผู้ริเริ่มนำวิธีการที่เรียกว่า Home Party เข้ามาใช้เป็นครั้งแรก โดยการให้นักขายที่เป็นผู้หญิงทำการนัดหมายลูกค้ากลุ่มเป้าหมายมายังบ้านเพื่อทำการสาธิตการใช้สินค้า และเกิดการสังสรรค์ในบรรดาผู้หญิงด้วยกัน (Amatamlm, 2008) การสาธิตดังกล่าวได้รับความสนใจและกระแสบรรลุจาก

ลูกค้าเป็นอย่างมาก จึงเริ่มมีธุรกิจเครือข่ายจากต่างประเทศและในประเทศไทยเปิดตัวและนำเสนอสินค้าใหม่ ๆ ผู้บริโภคอย่างหลากหลาย ทั้งบริษัทที่ดำเนินการระบบการตลาดแบบขั้นเดียว (single – level marketing หรือ SLM) และบริษัทที่ดำเนินการระบบการตลาดแบบหลายชั้น (multi – level marketing หรือ MLM)

การเปิดกว้างให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสเป็นเจ้าของธุรกิจของตนเองด้วยงบประมาณต่ำ ความเสี่ยงน้อย แต่สามารถสร้างความมั่นคงในชีวิต เช่น การได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การได้รับโอกาสเข้าร่วม

สัมมนาฝึกอบรม การท่องเที่ยวต่างประเทศ หรือ การได้รับตำแหน่งบริหารจากบริษัท สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยดึงดูดที่ทำให้หลายคนสนใจเข้าสู่ธุรกิจเครือข่าย ซึ่งรายได้ประเภนี้จะมีมากหรือน้อยแปรผันไปตามระดับขั้นของความมุ่งมั่นพยายาม ทั้งในการขายและการสนับสนุนของผู้จัดจำหน่าย ผู้ที่มีความขยันขันแข็งทำงานมากก็จะได้ผลตอบแทนในระดับที่สูงเป็นขั้น ๆ ไป (Amatamlm, 2008)

ในปัจจุบัน มีบริษัทธุรกิจขายตรงหลายบริษัทที่มีระบบโครงสร้างและการจัดการองค์กรเพื่อขยายกิจการในรูปของเครือข่ายซึ่งผสมผสานความรู้และวิธีการใหม่ ๆ กับความรู้และวัฒนธรรมดั้งเดิมได้อย่างกลมกลืน อีกทั้งกระชับความสัมพันธ์กับคนในองค์กรธุรกิจขายตรงให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น โดยการชักชวนให้ร่วมเป็นสมาชิก มีการประชุมถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยกลยุทธ์ขององค์กรธุรกิจขายตรงที่เร่งพัฒนาและขยายเครือข่ายของตนออกไปอย่างกว้างขวาง จึงมีการกำหนดแผนการตลาด การบริหารเครือข่าย และการจัดสรรค่าตอบแทนผลประโยชน์ที่แตกต่างกันออกไป บางบริษัทเพิ่มแรงจูงใจแก่ผู้จัดจำหน่ายที่สามารถทำยอดขายได้สูง แนะนำสมาชิกใหม่ได้จำนวนมาก ด้วยการให้โบนัส รางวัลพิเศษ ซึ่งมักจะเป็นการท่องเที่ยวในต่างประเทศ การเลื่อนตำแหน่งบริหารที่สูงขึ้น การให้รางวัลเป็นรถยนต์ หรือการมอบคุณหาสน์ราคาแพง ทำให้ผู้คนจากหลายสาขาอาชีพต่างหลั่งไหลเข้าสู่ธุรกิจ จนธุรกิจขายตรงในประเทศไทยเติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ธุรกิจขายตรงมีมูลค่าการซื้อขายเพิ่มขึ้นทุกปี โดยคาดว่าภาพรวมธุรกิจขายตรงปี 2561 นั้นจะมีอัตราเติบโตร้อยละ 5 หรือมีมูลค่าสูงถึง 9.94 หมื่นล้านบาท (โพสต์ทูเดย์, 2561) จากปี 2560 ซึ่งมีมูลค่าการซื้อขาย 9.46 หมื่นล้านบาท และช่วงปี 2557-2560 ธุรกิจขายตรงมีอัตราเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1-3 เท่านั้น นอกจากนี้ตัวเลขการขายตัวของธุรกิจจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของธุรกิจแล้ว

ยังพบว่า จำนวนนักธุรกิจขายตรงของประเทศไทยมีจำนวนถึง 11 ล้านคน หากนำรายได้รวมของสมาชิกในสมาคมขายตรงไทย 32 บริษัทมารวมกัน จะมีรายได้มากกว่าร้อยละ 70 ของตลาดรวม (MGR Online, 2560)

บริษัท ชูเลียน (ประเทศไทย) จำกัด เป็นหนึ่งในบริษัทผู้ดำเนินธุรกิจการตลาดแบบเครือข่ายหลายชั้นที่มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องทุกปี ปัจจุบันมีสมาชิกกว่า 4 ล้านรหัส และตัวแทนจำหน่ายรวมกว่า 223 แห่งทั่วประเทศ โดยบริษัทมุ่งมั่นและมุ่งมั่นอย่างตั้งใจจริงในการเสริมสร้างให้คนในสังคมมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ด้วยการจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและยึดมั่นในความซื่อสัตย์และความยุติธรรมทั้งต่อตัวสินค้าและลูกค้า จนทำให้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นผู้ที่ได้รับตราสัญลักษณ์จากสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพ (ZHULIAN, 2013) โดยผลประกอบการยอดขายปี 2560 ธุรกิจขายตรงชูเลียนมียอดขายสูงถึง 2,800 ล้านบาท ซึ่งเป็นตัวเลขที่บ่งบอกถึงความมั่นคงได้อย่างแท้จริง (THE POWER NETWORK, 2018)

นอกจากนี้ บริษัท ชูเลียน จำกัด ยังแผ่ขยายครอบคลุมในเขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และล่าสุดที่ประเทศเมียนมาร์ เพื่อเป็นฐานรับรองความต้องการของนักธุรกิจชูเลียนทั้งทั้งภูมิภาค โดยความน่าสนใจของ ชูเลียน คือ การใช้แผนการตลาดแบบ Stair Step – Break Away หมายถึง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องจำนวน Frontline (FL) ที่ติดตัว และไม่มีการคำนวณยอดธุรกิจเป็นรายเดือน แต่จะคำนวณยอดเพื่อจ่ายโบนัสให้แก่สมาชิกเมื่อร้องขอหรือตามเงื่อนไขอื่น ๆ แผนธุรกิจของชูเลียนกำหนดให้ตำแหน่งในธุรกิจขึ้นแล้วไม่มีการลดตำแหน่ง ไม่มีการผลักภาระไปให้กับ Down Line (DL)

ทั้งนี้ การสร้างเครือข่ายในธุรกิจเครือข่ายทั้งบริษัทที่ดำเนินการระบบการตลาดแบบขั้นเดียว (single – level marketing หรือ SLM) และบริษัทที่ดำเนินการระบบการตลาดแบบหลายขั้น (multi – level marketing หรือ MLM) ต่างดำเนินกลยุทธ์ทางธุรกิจที่แฝงด้วยหลักจิตวิทยาในการเชิญชวนผู้อื่นให้เกิดความสนใจและตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียนนั้นมีการพิจารณาเป็นลำดับขั้น และมีการให้ผลตอบแทนเป็น โบนัส รางวัล หรือ กองทุนต่าง ๆ ตามยอดขาย หรือตำแหน่งของนักธุรกิจซูเลียนที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียนนั้นสามารถวัดได้จาก ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน การได้รับตำแหน่ง การได้รับกองทุนรถยนต์ การได้รับกองทุนบ้าน และการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรีซึ่งถือเป็นผลตอบแทนที่สูงที่สุด ตามลำดับขั้นที่กล่าวมา ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ตามทฤษฎีลำดับขั้นของความจำเป็น (Hierarchy of needs) ของแอบราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) และ ทฤษฎีการเรียนรู้ความจำเป็นของแม็ค คีร์ แลนด์ (McClelland's theory of learned needs) ที่ทั้งสองทฤษฎีต่างกล่าวถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมอันมีแรงขับเคลื่อนจากความจำเป็นของบุคคลอยู่ภายใน ซึ่งเมื่อบุคคลได้รับการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานแล้วจะมีความต้องการความจำเป็นที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ (Solomon, 2013; Lancaster & Reynolds, 2005)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษา ความสำเร็จของนักธุรกิจซูเลียน ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน การได้รับตำแหน่ง การได้รับกองทุนรถยนต์ การได้รับกองทุนบ้าน และการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี

ประชากรคือ นักธุรกิจของบริษัท ซูเลียน (ประเทศไทย) จำกัด ตำแหน่งผู้บริหารการขายขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาอยู่ระหว่าง เดือนมกราคม 2558 – มีนาคม 2559

การทบทวนวรรณกรรม

บริษัท ซูเลียน (ประเทศไทย) จำกัด

ซูเลียน ก่อตั้งเมื่อปี 2532 โดย นายเตี้ย เบง เซง (Mr.Teoh Beng Seng) สำนักงาน และโรงงานผลิตสินค้าตั้งอยู่ที่ นิคมอุตสาหกรรม Bayan Lepas Industrial Estate รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย และเข้ามาในประเทศไทยโดย ดร.ปิยะ วัชย์ บุญยืนยงสกุล เริ่มดำเนินการวันที่ 9 มกราคม 2540 ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และเจริญเติบโตจนสามารถพัฒนาซื้อที่ดินเป็นของตัวเองรวม 150 ไร่ สร้างเป็นคลังส่งสินค้าส่งทั่วประเทศ ตั้งอยู่ที่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี (ZHULIAN, 2013) นอกเหนือนี้ ซูเลียนยังแผ่ขยายครอบคลุมในเขตภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และล่าสุดที่ประเทศเมียนมาร์ เพื่อเป็นฐานรับรองความต้องการของนักธุรกิจซูเลียน ชาวพม่า ที่มีอัตราการเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วภายใต้ชื่อ Myanmar Zhulian Direct Marketing Company Limited ซึ่งเปิดตัวอย่างเป็นทางการแล้วเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2558 พร้อมด้วยตัวแทนจำหน่ายกว่า 36 แห่ง

ซูเลียน ใช้แผนการตลาดแบบ Stair Step – Break Away หมายถึง ไม่มีข้อจำกัดเรื่องจำนวน Frontline (FL) ที่ติดตัว และไม่มีการคำนวณยอดธุรกิจเป็นรายเดือน แต่จะคำนวณยอดเพื่อจ่ายโบนัสให้แก่สมาชิกเมื่อร้องขอหรือตามเงื่อนไขอื่น ๆ แผนธุรกิจของซูเลียนกำหนดให้ตำแหน่งในธุรกิจขึ้นแล้วไม่มีการลดตำแหน่ง ไม่มีการผลักภาระไปให้กับ Down Line (DL)

นโยบายของบริษัทซูเลียน

นโยบายของบริษัทซูเลียนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาความสำเร็จของนักธุรกิจ โดยต้องมีการ

หาความรู้เพิ่มอยู่เสมอ มีทักษะการบริหารจัดการ และพัฒนาตนเองจนมีคุณภาพชีวิตดีกว่าเดิม ทั้งนี้สามารถแบ่งประเภทของนักธุรกิจสู่เลียนการตลาดเครือข่ายได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. นักธุรกิจที่ทำธุรกิจคือ นักธุรกิจที่สมัครแล้วลงมือดำเนินการชักชวนผู้คนที่สนใจมาร่วมงานเพื่อดำเนินการร่วมกันและมีจุดประสงค์ก็ คือมีความสำเร็จร่วมกัน สามารถนำพาทีมไปสู่เป้าหมายความสำเร็จได้

2. นักธุรกิจที่เป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์คือ นักธุรกิจที่สมัครเป็นสมาชิก เพื่ออุปโภคหรือบริโภคเองแต่ไม่ได้ดำเนินการชักชวนผู้คนมาสมัครต่อจากตนเพื่อขยายองค์กรธุรกิจ

ผลตอบแทนทางธุรกิจของซูเลียน

การดำเนินธุรกิจซูเลียน สัดส่วนของผลกำไรทางธุรกิจที่ได้รับ จะเป็นผลตอบแทนสำหรับผู้จัดจำหน่ายในรูปแบบของโบนัส กองทุน รางวัล และโบนัสสูงใจ ซึ่งมีรายละเอียด 11 ขั้นตอน ดังนี้

1. รายได้จากการขายปลีก ผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ซูเลียนจะได้รับผลกำไรจากการขายปลีก (ประมาณร้อยละ 20-25 ของราคาของผู้จัดจำหน่าย)

2. โบนัสตามผลงาน (ร้อยละ 3-22) นอกเหนือจากการขายปลีก แหล่งรายได้ของผู้จัดจำหน่ายสามารถได้จากปริมาณธุรกิจโดยรวมส่วนตัวหรือของกลุ่ม (พีวี) สำหรับผลงานที่มีตามเงื่อนไข ไม่มีการกำหนดเวลา สำหรับการสะสมคะแนนพีวีกลุ่มและคะแนนพีวี ขั้นต่ำในแต่ละเดือนต้องมี 300 พีวี โบนัสตามผลงานจากการขายจะจ่ายให้แก่ผู้จัดจำหน่ายทุกเดือน โดยโบนัสเริ่มต้นจากร้อยละ 22 เงื่อนไขคุณสมบัติต้องมีพีวีส่วนตัวอย่างน้อย 300 พีวี

3. โบนัสจากกลุ่มสายงาน (ร้อยละ 6) ได้จากยอดรวมปีวีของบริษัทในเครือข่ายและถูกจัดสรรแบ่งปันให้เท่า ๆ กัน โดยอยู่ในพื้นฐานระบบพีวีต่อผู้บริหารการขายและผู้จัดจำหน่ายที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่า ผู้ซึ่งสามารถดูแลสายงานในเครือข่ายของกลุ่มได้ เงินโบนัสนี้จะจ่ายให้ผู้จัด

จำหน่ายทุกเดือน เงื่อนไขคุณสมบัติการสะสมจะต้องมีพีวีส่วนตัวอย่างน้อย 300 พีวี และพีวีกลุ่ม 5,400 หรือมากกว่า มูลค่าต่อหน่วยของโบนัสจากกลุ่มสายงานแตกต่างกันตามมูลค่าของเดือน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้มีคุณสมบัติที่ควรได้รับและยอดรวมปีวีของบริษัทในเดือนนั้น ๆ

4. โบนัสจากการพัฒนาผู้นำ (ร้อยละ 14) เป็นรางวัลที่ให้กับผู้บริหารการขายและผู้จัดจำหน่ายที่อยู่ในตำแหน่งที่สูง เงื่อนไขคุณสมบัติต้องมีพีวีส่วนตัวอย่างน้อย 300 พีวี คะแนนพีวีกลุ่ม 5,400 หรือมากกว่า รวม Push up เช่น คะแนนพีวีจะถูก Push ไปยังสายงานผู้บริหารการขายเป็นคะแนนกลุ่ม ผู้ซึ่งมีพีวีไม่ถึง 5,400 พีวี และสายงานที่ผ่านคุณสมบัติ 1 สายงาน ซึ่งแต่ละสายงานต้องมี 1 QSE หรือมากกว่า หรือผู้จัดการขายระดับเพชร และผู้จัดการที่อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่ามีสายงานที่ผ่านคุณสมบัติ 6 สายงาน แต่ละสายงานต้องมี 1 QSE หรือมากกว่าที่มีคะแนนพีวีส่วนตัว 300 พีวี จะได้รับสิทธิเงินโบนัส

5. กองทุนท่องเที่ยวต่างประเทศ กองทุนท่องเที่ยวต่างประเทศได้มาจากร้อยละ 1 ของปีวีของบริษัท และถูกจัดสรรแบ่งปันให้เท่ากันบนพื้นฐานของระบบพีวี แบ่งเป็น 2 ประเภท (ZHULIAN, 2013) คือ

5.1 กองทุนท่องเที่ยวต่างประเทศ (ร้อยละ 1) มอบให้กับผู้บริหารการขายระดับอวูโสที่มีคุณสมบัติและผู้จัดจำหน่ายที่มีตำแหน่งสูงกว่า ที่มียอดปีวีกลุ่มรวมกัน 2,700 พีวี (ไม่รวมยอด Push up) และมีสายงานที่ผ่านคุณสมบัติ 1 สายงาน ซึ่งแต่ละสายงานต้องมี 1 QSE หรือมากกว่า จะได้รับสิทธิกองทุนท่องเที่ยวต่างประเทศร้อยละ 1 ของยอดรวมปีวี

5.2 กองทุนท่องเที่ยวประเทศระดับเพชร (Diamond Forum) ผู้จัดการขายระดับเพชรขึ้นไป

6. กองทุนส่วนแบ่งผลกำไร (ร้อยละ 1) ซูเลียนจะสะสมร้อยละ 1 ของยอดขายตลอดปีจากยอดขายของประเทศไทยโดย แบ่งให้ผู้แทนระดับ

ผู้จัดการขาย SE ขึ้นไป โดยจะมอบให้ในรูปแบบของหุ้น เงื่อนไขคุณสมบัติคือต้องมีพีวีส่วนตัวอย่างน้อย 300 พีวี คะแนนพีวีกลุ่ม 5,400 หรือมากกว่า ไม่รวม Push up

7. โบนัสเพชรฐานมั่นคง (ร้อยละ 2) ได้จากจำนวนร้อยละ 2 ของปริมาณธุรกิจของบริษัท (ปีวี) เงื่อนไขคือต้องดำรงตำแหน่งผู้จัดการขายระดับเพชร DSM หรือสูงกว่า และต้องมีคะแนนส่วนตัว 300 พีวี และมีคะแนนกลุ่ม 5,400 พีวี หรือมากกว่า (รวมคะแนน Push up ได้)

8. กองทุนรถยนต์ (ร้อยละ 4 ของยอดรวมปีวี) มอบให้กับผู้จัดการขายระดับอาวูโส (SSM) ขึ้นไปโดยมีพีวีส่วนตัว 150 และกลุ่มรวมแล้ว 2,700 ขึ้นไป (Solid) และมีสายงานผ่าน 4 สายคิว SE ขึ้นไปเป็นเวลา 6 รอบการขายติดต่อกัน

9. กองทุนบ้าน (ร้อยละ 2 ของยอดรวมปีวี) มอบให้กับผู้บริหารระดับเพชร (DSM) โดยต้องผ่านกองทุนรถแล้วและทำคุณสมบัติได้โดยต้องมีพีวีส่วนตัว 150 และมีกลุ่มรวมแล้ว 2,700 ขึ้นไป (Solid) และมี 6 สายผ่านคิว 1 SM และ 5 SE เป็นเวลา 6 รอบการขายติดต่อกัน (ZHULIAN, 2013)

10. โบนัสสโมสรระดับเพชร (ร้อยละ 1) จากยอดขายประเทศ ผู้จัดการขายระดับเพชร DSM ขึ้นไป ที่สร้างสายงานเป็นผู้จัดการ SM ได้ 3 สายงาน ก็จะได้รับโบนัสสโมสรระดับเพชร ร้อยละ 1 จากยอดขายประเทศไทย จ่ายในรูปแบบโบนัสสดต่อเดือน

11. โบนัสแห่งความสำเร็จ (ร้อยละ 1) จากยอดขายประเทศ จะให้ผู้ประสบความสำเร็จระดับมงกุฎหลวง REM เป็นเงินสดทุก ๆ ปี เงื่อนไขคือต้องมีพีวีส่วนตัวอย่างน้อย 300 พีวี คะแนนพีวีรวม 5,400 หรือมากกว่า สายงานที่ผ่านคุณสมบัติ 10 สายงาน กำหนดให้ สายงานที่ผ่านคุณสมบัติ 6 สายงาน ซึ่งแต่ละสายงานต้องมี 1 QSE หรือมากกว่า สายงานที่ผ่านคุณสมบัติอีก 4 สายงาน หรือมากกว่า ซึ่งแต่ละสายงานต้องมี 1 QSE หรือมากกว่า การคำนวณโบนัสความสำเร็จคิดจากร้อยละ 1 ของยอดรวมปีวีของบริษัท โดยนำยอดรวม

มาหารกับคะแนนโบนัสพัฒนาผู้นำทั้งหมดของผู้มีคุณสมบัติเพื่อกำหนดมูลค่าต่อหน่วย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับธุรกิจเครือข่าย

ธุรกิจเครือข่าย (Network Business) หรือธุรกิจขายตรงหลายชั้น (Multiple Level Marketing) คือการตลาดรูปแบบหนึ่งที่พัฒนามาจากธุรกิจขายตรงชั้นเดียว (Single Level Marketing) (อาบิตะ บริพันธ์, 2552) เป็นระบบธุรกิจการตลาดรูปแบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ผู้บริโภคสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจที่สร้างรายได้จำนวนมากโดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมากเหมือนกับการทำธุรกิจทั่วไป ถือเป็นพัฒนาการของธุรกิจขายตรงที่ได้รับการนิยามตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ไว้ว่า หมายถึง การทำตลาดสินค้าหรือบริการในลักษณะของการนำเสนอขายต่อผู้บริโภคโดยตรง ณ ที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ทำงานของผู้บริโภคหรือของผู้อื่น หรือสถานที่อื่นที่มีใช้สถานที่ที่ประกอบการค้าเป็นปกติธุระ โดยผ่านตัวแทนขายตรงหรือผู้จำหน่ายอิสระชั้นเดียวหรือหลายชั้น แต่ไม่รวมถึงนิติกรรมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ราชกิจจานุเบกษา, 2545) อาจกล่าวได้ว่า ธุรกิจเครือข่ายเป็นเส้นทางด่วนในการนำผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคโดยตรง โดยอาศัยการตลาดแบบทีมงานหรือเครือข่ายนักธุรกิจอิสระแต่ละคน นอกจากจะมีสิทธิที่จะขายสินค้าให้กับผู้บริโภคในราคาที่บวกกำไร นักธุรกิจอิสระยังสามารถสร้างทีมงานนักธุรกิจอิสระใหม่ได้อีกด้วย บริษัทการตลาดแบบเครือข่ายจะให้รางวัลแก่ผู้ที่สร้างทีมงานเครือข่ายด้วยจำนวนเปอร์เซ็นต์ของกำไรจากสมาชิกเครือข่ายในทีมทุก ๆ ท่าน สำหรับคนที่อยู่ในธุรกิจนี้นานเพียงพอ ทีมงานนั้นจะสามารถขยายใหญ่ขึ้นและกำไรก็จะมากขึ้นตามด้วย (จอห์น เบนเนอร์, 2548)

ทั้งนี้ สมาพันธ์สมาคมการขายตรงแห่งโลก (World Federation of Direct Selling Associations : WFDSA หรือ World Fed) ได้ให้คำนิยามของธุรกิจขายตรงว่า เป็นการทำการตลาดสินค้าอุปโภคบริโภค ในลักษณะของการนำเสนอ

ขายแบบบุคคลต่อบุคคล ซึ่งห่างจากที่ตั้งร้านค้าปลีกถาวร โดยบริษัทผู้ประกอบการนำเสนอโอกาสทางธุรกิจให้กับนักขายตรงอิสระ (สมาคมการขายตรงไทย, ม.ป.ป.) ทำให้สามารถสรุปองค์ประกอบของธุรกิจขายตรงได้ว่า ประกอบด้วยผู้ดำเนินการขายตรง หมายถึง ผู้ผลิต ตัวแทนขายตรง หมายถึง พนักงานขายที่เป็นลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ดำเนินธุรกิจขายตรง ผู้จำหน่ายอิสระ และ ผู้บริโภคที่ซื้อหรือได้รับบริการจากพนักงานขาย (พัชรา สินลอยมา, 2550)

ธุรกิจเครือข่ายแบบหลายชั้น (Multiple level marketing) คือ การตลาดหลายชั้น ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของธุรกิจของธุรกิจเครือข่ายแบบหลายชั้น โดยในแต่ละชั้นเปรียบเสมือนการสร้างเครือข่ายการขายของแต่ละคนให้กว้างมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยใช้วิธีการของหลักการตลาด ที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภค โดยผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ นั้นจะได้รับผลตอบแทนจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบดังนี้ 1. การแนะนำสินค้า 2. การให้ความรู้ทางด้านสินค้า 3. การให้คำแนะนำวิธีการขาย 4. การให้คำแนะนำเลือกสรรผู้บริโภครายอื่น ๆ ให้เข้ามาร่วมเป็นผู้จำหน่ายสินค้า 5. ทำหน้าที่ชี้แจงและศึกษาการจ่ายผลตอบแทน โดยจะมีการแบ่งปันผลตอบแทนจากการทำธุรกิจเป็นชั้น ๆ ลดหลั่นกันไปตามเงื่อนไขของแต่ละระบบแบบแผนการจ่ายผลตอบแทน

แรงดึงดูดของธุรกิจ MLM ในการสร้างโอกาสและรายได้ 1. ปรับตัวได้ตามสภาพเศรษฐกิจได้ 2. โอกาสของทุกคน 3. ประสบการณ์สร้างได้ เรียนรู้ได้ 4. รายได้ไร้ขีดจำกัด 5. ความยืดหยุ่นสูง 6. สร้างธุรกิจของครอบครัว 7. เป็นธุรกิจแบบสำเร็จรูป

ทั้งนี้ ธุรกิจเครือข่าย หรือ MLM ซึ่งมีความหมายหรือแบบแผนที่มีความเฉพาะ (สมชาย กิจยรรยง, 2546) ผู้สนใจประกอบธุรกิจเครือข่ายจึงต้องทำความเข้าใจลักษณะของธุรกิจ MLM ว่า

ยึดถือผู้จำหน่ายตรงเป็นผู้ประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นนายตนเอง มีอิสระด้านเวลา โอกาสสร้างรายได้สูงโดยไม่กระทบ หรือขัดแย้งกับงานประจำที่ทำอยู่ เงินลงทุนต่ำ และไม่จำเป็นต้องอาศัยทำเลหน้าร้าน ไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์หรือพุดเก่งก็สามารถสร้างรายได้ไม่มีขีดจำกัด และมีรายได้ต่อเนื่องเป็นมรดกตกทอดได้

นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาตนเองทางด้านบุคลิกภาพ การพูด การเข้าสังคมอยู่ตลอดเวลา และสามารถบริหารเวลาในการช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อนในสายงานและมีโอกาสเดินทางท่องเที่ยวอีกด้วย

ระบบการตลาดเครือข่ายขององค์กร

ระบบการตลาดเครือข่ายขององค์กรเป็นระบบการตลาดเครือข่ายแบบหลายชั้นที่สามารถสร้างรากฐานจากการสะสมยอดขายของทีมซึ่งนำไปสู่ผลตอบแทนที่เกิดขึ้น ซึ่งตัวของนักธุรกิจเครือข่ายนั้น นอกจากจะต้องแบ่งปันสินค้า แล้วยังจำเป็นต้องรู้จักสร้างรากฐาน หรือทีมงานขยายเครือข่ายของตนเองให้ขยายเติบโต สามารถสร้างยอดขายที่สม่ำเสมอเพื่อให้มีผลตอบแทนกลับมาในรูปแบบของเปอร์เซ็นต์รายได้ที่เพิ่มขึ้นและตำแหน่งทางธุรกิจที่สูงขึ้น รวมถึงผลตอบแทนหรือโบนัสอื่น ๆ ที่ตามมา

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักธุรกิจของบริษัท ซูเลียน (ประเทศไทย) จำกัด ตำแหน่งผู้บริหารการขายขึ้นไป ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด

การสุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถหาจำนวนประชากรที่แน่นอนจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ จึงใช้สูตร Cochran ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Cochran 1953) 385 ราย อย่างไรก็ตามเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้เพิ่มจากขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้รวมเท่ากับ 400 ราย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือใน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha, α) พบว่าข้อคำถาม มีความเชื่อมั่น ระหว่าง 0.890 – 0.970

วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติพรรณนา (descriptive statistic) เป็นการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายถึงระดับความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชน ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน การได้รับตำแหน่ง การได้รับกองทุน

รยยนต์ การได้รับกองทุนบ้าน และการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย ความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชน ประกอบด้วย ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน การได้รับตำแหน่ง การได้รับกองทุนรยยนต์ การได้รับกองทุนบ้าน และการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ภาพรวมความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชน (n=400)

ความสำเร็จ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน	4.08	0.72	มาก
การได้รับตำแหน่ง	4.13	0.79	มาก
การได้รับกองทุนรยยนต์	4.20	0.82	มาก
การได้รับกองทุนบ้าน	4.21	0.84	มากที่สุด
การได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี	4.42	0.64	มากที่สุด
ภาพรวม	4.21	0.65	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 1 ความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชน พบว่า ในภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสำเร็จมากที่สุด โดยประเด็น

สำคัญคือ การได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี รองลงมา คือ การได้รับกองทุนบ้าน การได้รับกองทุนรยยนต์ การได้รับตำแหน่ง และสุดท้ายคือ ค่าตอบแทนที่เป็นเงิน ทั้งนี้ แต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชนด้านค่าตอบแทนที่เป็นเงิน (n=400)

ความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชนด้านค่าตอบแทนที่เป็นเงิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ท่านได้รับค่าตอบแทนมากพอในการดำรงชีพ	3.84	0.96	มาก
ค่าตอบแทนที่ได้รับมีความคุ้มค่า	4.00	0.89	มาก
การได้รับค่าตอบแทนมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก	4.14	0.87	มาก
ระยะเวลาของการได้รับค่าตอบแทนมีความเหมาะสม	4.16	0.83	มาก
ค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเป็นธรรม	4.32	0.73	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 2 ความสำเร็จของนักธุรกิจชุมชนด้านค่าตอบแทนที่เป็นเงิน พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีความสำเร็จมากที่สุดว่าค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเป็นธรรม รองลงมาคือระยะเวลา

ของการที่ได้รับคำตอบแทนมีความเหมาะสม ถัดมาคือ การได้รับคำตอบแทนมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก

คำตอบแทนที่ได้รับมีความคุ้มค่า และสุดท้ายเห็นว่าการได้รับคำตอบแทนนั้นมากพอในการดำรงชีพ

ตารางที่ 3 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เปลี่ยนด้านการได้รับตำแหน่ง (n=400)

ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เปลี่ยน ด้านการได้รับตำแหน่ง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ระยะเวลาของการได้รับตำแหน่งมีความเหมาะสม	4.07	0.85	มาก
ท่านพอใจกับการได้รับตำแหน่ง	4.16	0.86	มาก
ตำแหน่งที่ได้รับมีผลต่อความภาคภูมิใจ	4.22	0.87	มากที่สุด
ลำดับชั้นของตำแหน่งมีความเหมาะสม	4.15	0.84	มาก
ตำแหน่งที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ	4.06	0.93	มาก

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 3 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เปลี่ยนด้านการได้รับตำแหน่ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสำเร็จมากที่สุดว่าตำแหน่งที่ได้รับมีผลต่อความภาคภูมิใจ รองลงมาคือ พอใจกับการ

ได้รับตำแหน่ง ลำดับชั้นของตำแหน่งมีความเหมาะสม ระยะเวลาของการได้รับตำแหน่งมีความเหมาะสม และตำแหน่งที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เปลี่ยนด้านการได้รับกองทุนรยยนต์ (n=400)

ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เปลี่ยน ด้านการได้รับกองทุนรยยนต์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
ระยะเวลาของการได้รับกองทุนรยยนต์มีความเหมาะสม	4.16	0.86	มาก
ท่านพอใจกับการได้รับกองทุนรยยนต์	4.24	0.86	มากที่สุด
กองทุนรยยนต์มีผลต่อความภาคภูมิใจ	4.27	0.89	มากที่สุด
ยอดเงินกองทุนรยยนต์มีความเหมาะสม	4.11	0.93	มาก
กองทุนรยยนต์ที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ	4.22	0.88	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เปลี่ยนด้านการได้รับกองทุนรยยนต์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสำเร็จมากที่สุดว่ากองทุนรยยนต์มีผลต่อความภาคภูมิใจ พอใจกับ

การได้รับกองทุนรยยนต์ และเห็นว่ากองทุนรยยนต์ที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ และกลุ่มตัวอย่างมีความสำเร็จมากกว่า ระยะเวลาของการได้รับกองทุนรยยนต์และยอดเงินกองทุนรยยนต์มีความเหมาะสม

ตารางที่ 5 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียนด้านการได้รับกองทุนบ้าน (n=400)

ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียน ด้านการได้รับกองทุนบ้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ระยะเวลาของการได้รับกองทุนบ้านมีความเหมาะสม	4.12	0.93	มาก
ท่านพอใจกับการได้รับกองทุนบ้าน	4.20	0.89	มาก
กองทุนบ้านมีผลต่อความภาคภูมิใจ	4.27	0.88	มากที่สุด
ยอดเงินกองทุนบ้านมีความเหมาะสม	4.20	0.88	มาก
กองทุนบ้านที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ	4.27	0.88	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 5 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียนด้านการได้รับกองทุนบ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสำเร็จมากที่สุดว่า กองทุนบ้านมีผลต่อความภาคภูมิใจ กองทุนบ้านที่ได้รับมี

ความสำคัญต่อการดำรงชีพ โดยทั้งสองข้อมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ยอดเงินกองทุนบ้านมีความเหมาะสม พอใจกับการได้รับกองทุนบ้าน สุดท้ายคือ ระยะเวลาของการได้รับกองทุนบ้านมีความเหมาะสม

ตารางที่ 6 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียนด้านการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี (n=400)

ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียน ด้านการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
ระยะเวลาของการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรีมีความเหมาะสม	4.34	0.75	มากที่สุด
ท่านพอใจกับการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี	4.46	0.67	มากที่สุด
กองทุนท่องเที่ยวฟรีมีผลต่อความภาคภูมิใจ	4.49	0.67	มากที่สุด
ท่านพอใจกับสถานที่ที่ไปท่องเที่ยว	4.44	0.69	มากที่สุด
กองทุนท่องเที่ยวฟรีที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ	4.36	0.76	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 6 ความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียนด้านการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสำเร็จมากที่สุดทุกข้อสามารถเรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้ กองทุนท่องเที่ยวฟรีมีผลต่อความภาคภูมิใจ พอใจกับการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี พอใจกับสถานที่ที่ไปท่องเที่ยว กองทุนท่องเที่ยวฟรีที่ได้รับมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ และสุดท้ายระยะเวลาของการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรีมีความเหมาะสม

อภิปรายผล

ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เป็นเงิน การได้รับตำแหน่ง การได้รับกองทุนรถยนต์ การได้รับกองทุนบ้าน และการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี เป็นปัจจัยสะท้อนความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียน โดยประเด็นที่สำคัญมากที่สุดคือ ด้านการได้รับกองทุนท่องเที่ยวฟรี รองลงมาคือ ด้านการได้รับกองทุนบ้าน ถัดมาคือ ด้านการได้รับกองทุนรถยนต์ ด้านการได้รับตำแหน่ง และสุดท้ายคือด้านค่าตอบแทนที่เป็นเงิน แสดงให้เห็นถึงลำดับชั้นความต้องการในการประสบความสำเร็จของนักธุรกิจผู้เรียน ตามทฤษฎีความจำเป็นหรือต้องการ

ของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs Theory) ที่กล่าวว่า ความต้องการในระดับล่าง จะต้องได้รับการตอบสนองก่อนที่ความจำเป็นหรือความต้องการในลำดับขั้นต่อไปจะถูกกระตุ้นขึ้น (Solomon, 2013) ดังนั้นเมื่อพิจารณาร่วมกับผลตอบแทนทางธุรกิจของบริษัท ชูเลี่ยน (ประเทศไทย) จำกัด ที่ได้กำหนดผลตอบแทนในรูปแบบของโบนัส กองทุน รางวัล และโบนัสสูงใจ เป็นขั้นตอน อาจกล่าวได้ว่า ความจำเป็นทางด้านร่างกาย (physiological needs) เปรียบเสมือนการที่สมาชิกชูเลี่ยนได้รับค่าตอบแทนที่เป็นเงินเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต สามารถตอบสนองความจำเป็นทางด้านความปลอดภัย (safety needs) ได้จากฐานที่มั่นคงขึ้น รายได้ที่เพิ่มขึ้น เมื่อสมาชิกชูเลี่ยนสามารถดำเนินการได้ตามแผนการตลาดของบริษัทก็จะได้รับการเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้จัดการขายระดับต่าง ๆ เปรียบเสมือนความจำเป็นในการเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น (belongingness needs) และเมื่อเกิดความภาคภูมิใจในตนเองความสำเร็จทางด้านสถานภาพ จึงเปรียบเสมือนความจำเป็นในการเป็นที่ยกย่อง (ego needs) ได้รับการตอบสนองแล้วนั้น จึงนำมาสู่ลำดับสุดท้ายคือความจำเป็นในการประสบความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวัง (self-actualization needs) นั่นคือ การได้รับกองทุนรถยนต์ กองทุนบ้าน และผลตอบแทนที่สูงสุดที่บริษัทได้กำหนดไว้คือ การได้รับกองทุนท่องเที่ยวต่างประเทศระดับเพชรพรีนั่นเอง (ZHULIAN, 2013)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่องความสำเร็จของนักธุรกิจชูเลี่ยน จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความสำเร็จของนักธุรกิจชูเลี่ยนในด้านการได้รับกองทุนท่องเที่ยวพรีสูงที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่ากองทุนท่องเที่ยวพรีนั้นมีผลต่อความภาคภูมิใจของนักธุรกิจชูเลี่ยน ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารควรให้

ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายกองทุนดังกล่าว โดยอาจมีการเพิ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ตามประเทศปลายทาง เพื่อให้สมาชิกเกิดแรงจูงใจในระดับที่แตกต่างกัน รวมถึง การมีโปรโมชั่น หรือกิจกรรมเก็บคะแนนพิเศษ เพื่อให้สมาชิกบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้เร็วยิ่งขึ้น

เช่นเดียวกับ การได้รับกองทุนท่องเที่ยวพรี กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่า การได้รับกองทุนบ้าน และกองทุนรถยนต์นั้นส่งผลต่อความภาคภูมิใจของสมาชิกชูเลี่ยน ผู้บริหารควรพิจารณาเงื่อนไขการได้รับกองทุนดังกล่าวให้เป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับการสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน เนื่องจาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่ากองทุนบ้านและรถยนต์นั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีพ เงื่อนไขการพิจารณากองทุนที่เหมาะสมจึงมีส่วนช่วยให้สมาชิกเกิดแรงจูงใจ และเกิดความผูกพันกับองค์กรเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อความสำเร็จของนักธุรกิจชูเลี่ยนในด้านค่าตอบแทนที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะความเหมาะสมที่เพียงพอในการดำรงชีพ ผู้บริหารจึงควรพิจารณาหลักเกณฑ์การให้ผลตอบแทน โบนัส หรือสวัสดิการอื่น ๆ แก่สมาชิก โดยพิจารณาความเหมาะสมตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งเพื่อให้สมาชิกสามารถเลี้ยงชีพได้จากการทำธุรกิจชูเลี่ยน ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกตั้งใจทำยอดขายเพื่อให้ได้ผลตอบแทนมากขึ้น ขณะเดียวกันยังช่วยส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจในองค์กรในอีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของนักธุรกิจชูเลี่ยน เช่น การบริหารจัดการธุรกิจ เครือข่าย บุคลิกภาพเชิงธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนั้น อาจพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เพิ่มประสิทธิภาพการทำธุรกิจเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จ เช่น ด้านผลิตภัณฑ์

ด้านแผนการตลาด ระบบการสนับสนุนของบริษัท
เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อใช้ปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวชี้วัด

ความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จอห์น เบรนนอร์. (2548). *ถอดรหัสความสำเร็จธุรกิจเครือข่าย* (พิมพ์ครั้งที่ 5), (นิเวศน์ ธรรมะ และชนธิดา ศิวโมกษธรรม, แปล). กรุงเทพฯ: เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- พัชรา สีนลอยมา. (2550). *รูปแบบและวิธีการกระทำความผิดประกอบธุรกิจขายตรงในลักษณะแชร์ลูกโซ่ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาอาชีววิทยา.
- โพสต์ทูเดย์. (2561). *ขายตรงต่างชาติดูไทย สมาคมคาด 3 รายใหม่แห่เปิดตัวดันธุรกิจโต 5%*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561. จาก <https://www.posttoday.com/market/news/546758>
- สมชาย กิจยรรยง. (2546). *เทคนิคการเป็นวิทยากรฝึกอบรม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เอ็ก ซเปอร์เน็ท. สมาคมการขายตรงไทย. (ม.ป.ป.). *ประวัติความเป็นมาของธุรกิจขายตรง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.tdsa.org/content/71/1/>
- อาบิตะ บริพันธ์. (2552). *ธุรกิจเครือข่าย: พัฒนาการขายตรงที่ก้าวไกล*. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 1(3), 19-32.
- Amatamlm. (2008). *ประวัติธุรกิจขายตรง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://amatamlm.wordpress.com/2008/04/06/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%98%E0%B8%B8%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%82%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%87/>
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling techniques*. New York: John Wiley & Sons.
- Lancaster, G. & Reynolds, P. (2005). *Management of marketing*. England: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- MGR Online. (2556). *ดิจิตอลทำขายตรงไทยเดือดคาคตลาดรวมปี61ทะลุแสนล้าน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2561 จาก <https://mgronline.com/business/detail/9600000106298>
- Solomon, M. R. (2013). *Consumer behavior: Buying, having, and being* (8th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- THE POWER NETWORK. (2018). *ซูเลียนก้าวที่มั่นคงกว่าใครสู่ปีที่ 21 ปรับแผนรายได้ ดันผู้นำรายกระจาย*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.thepowernetworknews.com/2018/01/31/%E0%B8%8B%E0%B8%B9%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B8%A2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%99%E0%B8%84%E0%B8%87/>
- ZHULIAN. (2013). *ซูเลียน โอกาสทางธุรกิจที่เป็นไปได้มากที่สุด*. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2560, จาก <http://www.zhulian.co.th/opportunity.aspx>

การเสริมสร้างคุณธรรมทางการเมืองของสถาบันพลังจิตตานุภาพ The Enhancement Political Morality of Willpower Institute

จินดา คำวรรณะกุล, ดร.สุพล ราชภัณฑารักษ์, ดร.สมบุญ สุขสำราญ, ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Doctor of Philosophy of Politics Program, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University

Email: poorana2500@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาพุทธศาสนามีส่วนในการสร้างคุณธรรมทางการเมืองการปกครอง จากแก่นคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อดาวรุ่ง สิริธโร) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมีแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิเคราะห์ผลโดยการศึกษาดูเอกสาร แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สังเคราะห์เนื้อหา (synthesis) แล้วทำการสรุปและเผยแพร่ ผลการวิจัยพบว่าต้องฝึกอบรมเริ่มตั้งแต่เด็กให้มีความพร้อมในด้านความเป็นมนุษย์ โดยเน้นหลักการสำคัญ คือ ต้องพัฒนา 3 ส่วน ไปพร้อมกัน ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ (ความคิด) และจิตใจ ธรรมะของหลวงพ่อดาวรุ่งสามารถใช้เพื่อสร้างคุณธรรมทางการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: คุณธรรมทางการเมือง, พระธรรมมงคลญาณ, พุทธศาสนา

Abstract

This research is to study Buddhism has contributed to creating morality in politics and administration. From the core of the teachings of Phra Dhammongkol Yan (Luang Por Wiriyang Sirintharo) is a qualitative research by document analysis. And in-depth interviews with in-depth interviews as tools Passed the examination by experts that are consistent with the objectives. Analyze results by studying documents and then use the content analysis to synthesize the content and summarize and publish the research found that training must be started from children to be ready for humanity. By emphasizing the important principle is to develop 3 parts together, both physically, knowledge (thought) and mind. Dhamma of Luang Phor Viriyang Sirintharo can be used to create morality in politics and administration as well.

Keywords: Political Morality, Phra Dhammongkol Yan, Buddhism

บทนำ

การเมืองและศาสนามีความเกี่ยวพันกัน กล่าวคือ ถ้าผู้นำและประชาชนมีศีลธรรมปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ การเมืองการปกครองก็จะเป็นไปด้วยความสันติ และสามารถสร้างความสุขให้กับประชาชน มนุษย์เราถ้าขาดซึ่งคุณธรรม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ต่างคนต่างอยู่ ก็อาจจะผิดใจ และเป็นศัตรูกันได้ คุณธรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะด้านการเมืองการปกครอง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

ทั้งนี้ การเมืองโดยทั่วไปมีภาพลักษณ์แห่งการแก่งแย่งอำนาจและผลประโยชน์ ขาดความซื่อสัตย์ และทำลายกัน จึงกล่าวได้ว่า การเมืองโดยรวมจะเกี่ยวข้องกับอำนาจในการบริหารกิจการบ้านเมือง ทั้งนี้ วรรณะทางเมืองทางพุทธศาสนาจะเกี่ยวข้องกับอำนาจทางการเมือง ระบบการปกครองและการปกครองที่ดีซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อขจัดความบกพร่องทางสังคมอันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ การปกครองบ้านเมืองจึงต้องมีกฎระเบียบ และมีผู้บังคับใช้กฎระเบียบนั้น

การปกครองที่ดีในพระชนมของพุทธศาสนาล้าย กับปรัชญาการเมืองสากล ที่มุ่งสร้าง สรรค์สังคม มนุษย์ให้เป็นสังคมที่ดีมีระเบียบ อยู่ด้วยความสงบ และอุดมสมบูรณ์ ซึ่งอาจเป็นระบบใดก็ได้ แต่ต้อง ยึดหลักการได้มาซึ่งอำนาจ การใช้อำนาจ การ ขยายอำนาจ และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจ ที่สามารถ สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุข สวัสดิภาพ และ ความสงบสุขของประชาชนเป็นสำคัญ (สมบุญ สุขสำราญ, 2527, หน้า 24)

สำหรับประเทศไทยนั้น พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาและมีความสัมพันธ์กับสังคมไทยมาตั้งแต่ สมัยก่อนที่จะตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี และนับ จากนั้นเป็นต้นมา ชีวิตคนไทยในสังคมส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนมีความสัมพันธ์ กับพุทธศาสนาโดยตลอด โดยเหตุนี้ ศาสนาจึง เป็นสถาบันหลักที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสำคัญ ควบคู่กับชาติไทยเสมอมา ดังผลการศึกษาเรื่อง การสร้างคุณธรรมทางการเมืองด้วยพุทธศาสนา (The Creation Of Political Virtue by Buddhism) ที่ศึกษาถึงแนวทางในการสร้าง คุณ ธรรม ทาง การ เมือง ตาม หลัก ของ พระพุทธศาสนา และพบว่า พระพุทธศาสนาที่มี อิทธิพลต่อพฤติกรรมและความนึกคิดของคนไทย อยู่มาก (Siffin, 1966, p. 7) อย่างไรก็ตามปัญหาที่ เกิดขึ้นในเรื่องการผสมผสานของอิทธิพลทางไสย ศาสตร์ นำมาสู่การตีความที่ไม่ตรงกับหลักการที่ แท้จริง ส่งผลให้เกิดค่านิยมผิด ๆ และผลทาง การเมืองคือ การขาดความสำนึกทางการเมือง ขาด ความเชื่อมั่นตนเอง และกลายเป็น การยอมรับ ในเรื่องอำนาจ ซึ่งเป็นลักษณะของค่านิยมที่ไม่เอื้อ ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Thinapan Nakata, 1975, p. 64)

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับ การเมืองในประเทศไทยนั้น จะเห็นได้ว่า รัฐได้ให้ ความสำคัญกับพุทธศาสนา โดยได้มีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (มาตรา 67) ว่า ในการอุปถัมภ์และคุ้มครองพระ พุทธ- ศาสนาอันเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทย

ส่วนใหญ่นับถือมาช้านาน รัฐพึงส่งเสริมและ สนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อให้เกิดการพัฒนา จิตใจและปัญญา และต้องมีมาตรการและกลไกใน การป้องกันมิให้มีการบ่อนทำลายพระพุทธศาสนา ไม่ว่าในรูป แบบใด และ พึง ส่ง เสริมให้ พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการ หรือกลไกดังกล่าวด้วย (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 2560, หน้า 17) จากบทบัญญัติ ดังกล่าวจะเห็นว่า โดยหลักการแล้วการที่รัฐ สัมพันธ์กับพุทธศาสนานั้น สรุปได้ 2 ลักษณะ ด้วยกันคือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 3-8)

สังคมการเมืองและประเทศชาติที่ผู้คนขาด คุณธรรม จะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ มากมาย แต่ หากมนุษย์มีคุณธรรมก็จะมีผลที่เกื้อกูล ต่อกันด้วย ความเห็นใจและเข้าใจ โดยเฉพาะ ผู้ที่เป็นระดับผู้ปกครองที่มีอำนาจบังคับใช้ข้อ กฎหมายในการปกครอง ยังต้องมีคุณธรรมกำกับ การปฏิบัติงาน เพราะหากผู้ปกครองเลือกใช้ อำนาจตามความต้องการของผู้ครองโดยขาดความ ถูกต้อง อำนาจในการปกครองนั้นก็ขาดขาด ความยุติธรรม สร้างผลเสียหายต่อประเทศชาติ ความสำคัญและปัญหาของ การปกครองที่กล่าว มาจึงนำมาสู่หัวข้อการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีคุณธรรมในการ ปกครองประเทศ และการใช้คุณธรรมสร้าง ผู้ปกครองที่มี หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติ หน้าที่ ตลอดจนการใช้หลักธรรมในการปลูกฝัง คุณธรรมในใจของประชาชน เพราะคุณธรรมเป็น รากฐานของความถูกต้อง การบริหารราชการที่มี คุณธรรมจะสามารถนำพาบ้านเมืองให้มีความ เจริญรุ่งเรืองอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน สามารถ ลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง การเสริมสร้าง คุณธรรมทางการเมืองของสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยทำการเลือกศึกษาหลักการคำสอนและบทบาท การสร้างเสริมคุณธรรมของ พระธรรมมงคลญาณ

(หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) ซึ่งท่านได้สร้างสถาบันพลังจิตตานุภาพเพื่อเป็นองค์กรที่ใช้สอนเรื่องสมาธิและคุณธรรมให้กับผู้ที่สนใจ งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาว่า การสอนตามแนวทางของหลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดสติ มีคุณธรรม สามารถพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติได้อย่างไร และแนวทางในการสร้างสถาบันพลังจิตตานุภาพซึ่งเป็นการรวมกันของกลุ่มที่มีจุดเริ่มต้นจากกิจกรรมทางศาสนา จนกระทั่งพัฒนามาสู่การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการเข้าร่วมไปสอนด้านคุณธรรมในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนนั้น แนวทางดังกล่าว สามารถสร้างจิตสำนึกทางคุณธรรมซึ่งจะนำไปสู่การเมืองการปกครองที่ดี เพื่อความสันติสุขของคนในชาติ ตลอดจนทำให้พลเมืองมีความสงบสุขได้อย่างไร และการบริหารจัดการของสถาบันพลังจิตตานุภาพนั้นสามารถเป็นตัวแบบการบริหารงาน ของภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาว่าพุทธศาสนามีส่วนในการสร้างคุณธรรมทางการเมืองการปกครอง
2. เพื่อศึกษาแก่นคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวิริยงค์ สิริธโร) ที่สำคัญที่นำมาเป็นแนวทางในการสร้างคุณธรรมทางการเมือง

การทบทวนวรรณกรรม

1) แนวคิดคุณธรรมในการปกครอง

จากรูปแบบการปกครองโดยกษัตริย์ในอดีต เมื่อบริบทสังคมเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อความคิดคติความเชื่อ และการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปกครอง จนนำมาสู่รูปแบบ การปกครองต่าง ๆ ที่แต่ละประเทศเห็นว่ามีเหมาะสม ผู้ปกครองหรือผู้นำประเทศก็จะแตกต่างกันไปตามรูปแบบการปกครอง บางประเทศยังคงปกครองโดยองค์พระมหากษัตริย์ซึ่งบทบาทพระราชอำนาจก็ยัง

แตกต่างกันออกไป บางประเทศมีประธานาธิบดีเป็นประมุข แต่ไม่ว่าจะเป็นการปกครองรูปแบบใด เป้าหมายสูงสุดของการปกครองก็คือ การสร้างความมั่นคงทางการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นอกจากประเทศเหล่านั้นจะมีผู้นำหรือผู้ปกครองที่เก่งกล้าสามารถ ยังมีองค์ประกอบสำคัญยิ่งคือเรื่องคุณธรรมของผู้ปกครองและของประชาชนในชาติ

คุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักปกครองของ สุขกิจ ชัยมุสิก (2558, หน้า 1-4) ได้สรุปความหมายของ คุณธรรม ว่าหมายถึง สภาพความดีงามที่อยู่ภายในจิตใจซึ่งอาจเป็นสภาพความดีงามที่เกิดจากการยึดถือ เป็นแนวปฏิบัติตามผู้ทรงคุณงามความดี หรือเกิดจากมโนธรรมของตนเองซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ส่วนจริยธรรมเป็นข้อประพฤติปฏิบัติเพื่อทำให้เกิดความสมบูรณ์ ต้นกำเนิดของจริยธรรมประกอบด้วย “ปรัชญา” (Philosophy) คือ วิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง สารของปรัชญาจะกล่าวถึงลักษณะของชีวิตที่พึงปรารถนาว่า ควรเป็นอย่างไรธรรมชาติของมนุษย์ เรื่องเกี่ยวกับความดี ความงาม ค่านิยม เพื่อจะได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติประจำตัว ทั้งนี้ คำสอนของศาสนาต่าง ๆ ล้วนมุ่งเน้นในการพัฒนาตนให้ยึดมั่นคุณงามความดีในการดำรงชีวิต การวิเคราะห์คุณค่าจากความถูก ผิด ชั่วดี จนกลายเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ข้อกำหนด แนวศีลธรรมให้ยึดถือปฏิบัติ การบำเพ็ญประโยชน์และพันธสัญญาประชาคม (unity and social contract) เป็นการปฏิบัติตามระเบียบที่ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชาติ ทำให้เกิดความสงบสุขและสามัคคี การปฏิบัติเหล่านี้เป็นหลักมโนธรรมสากลที่ครอบคลุมได้ทั้งโลก

อย่างไรก็ดีแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักปกครองตามทัศนะของปรัชญาตะวันตก และของปรัชญาตะวันออกมีวิวัฒนาการที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับบุคคล สังคม ศาสนา และวิวัฒนาการ

ทางความคิดของนักปรัชญา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้ (ประยงค์ สุวรรณบุบผา, 2541; ผจญ คำชูสังข์, 2548)

1. แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักปกครองของนักปรัชญาตะวันตก

1.1 แนวคิดของกลุ่มโซฟิสต์ นักปรัชญา กลุ่มนี้มีแนวคิดทางจริยธรรมว่า มนุษย์เป็นเครื่องตัดสินความถูกผิดทางจริยธรรม คุณค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญและขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงบุคคลอื่น ๆ ดังนั้น ความดีความถูกต้อง ความจริง และความเหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกและการตัดสินใจของบุคคลแต่ละคนเท่านั้น หลักคำสอนทางคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มนี้มีอิทธิพลและมีผลในแง่ลบที่เป็นไปในแนวทางที่จะทำลายล้างหลักจริยธรรมที่ดีงามของสังคมและกฎหมายบ้านเมือง

1.2 แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักปกครองยุคเริ่มพัฒนา ราวก่อน ค.ศ. 469-399 โดยมีนักปราชญ์ที่สำคัญ คือ Socrates และ Plato ซึ่งเป็นนักปรัชญากรีกที่สนใจศึกษาหาความรู้เรื่องของคุณธรรมความดีและความยุติธรรม Socrates นักปรัชญากรีกคนแรกที่น่าสนใจและศึกษาหาความรู้ในเรื่องคุณธรรม ความดีและความยุติธรรม โดยได้กล่าวไว้ว่า กฎหมายและศีลธรรมเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องยึดถือและประพฤติปฏิบัติ Socrates ใช้เป็นหลักการในการต่อต้านหลักการของกลุ่มโซฟิสต์ เพราะเขามีความเห็นว่ ความจริง ความเที่ยง ความดี ความชั่ว ความถูก ความผิด เป็นสิ่งสากลที่สามารถรับรู้ได้ตรงกันด้วยเหตุผล คุณธรรมเป็นธรรมชาติที่กระตุ้นเตือนให้มนุษย์ระลึกถึงและพยายามประพฤติปฏิบัติตาม ส่วน Plato ยึดหลักการของ Socrates แต่ได้มีการผสมผสานกับแนวคิดทางรัฐศาสตร์ โดยกล่าวว่าคุณธรรม คือ ความดีสูงสุด บุคคลไม่สามารถบรรลุคุณธรรมได้โดยลำพัง แต่บุคคลสามารถบรรลุคุณธรรมได้ในสังคมเท่านั้น ดังนั้น รัฐจึงมีหน้าที่ในการส่งเสริมคุณธรรมและความสุขของประชาชน คุณธรรมและความรู้จะต้องไปด้วยกัน คำว่า คุณธรรมจึง

หมายถึง การกระทำที่ถูกต้องที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงด้วยปัญญาหรือเหตุผล

1.3 แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักปกครองยุคพัฒนา เป็นยุคของนักปรัชญา 4 ท่านที่มีแนวความคิดสอดคล้องกัน ได้แก่ St. Augustine, St. Thomas Aquinas, John Locke และ Immanuel Kant ต่างให้แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมสอดคล้องกันว่า จุดหมายสูงสุดของพฤติกรรมมนุษย์ก็คือ อุดมคติในศาสนา มนุษย์ไม่สามารถจะเข้าถึงความเป็นเอกภาพของจิตกับพระเจ้าในสวรรค์ได้ในชาตินี้ ชีวิตมนุษย์ในโลกจึงเป็นเพียงชีวิตที่ต้องบำเพ็ญกุศล เพื่อให้จิตได้เข้าถึงความเป็นเอกภาพกับพระเจ้าในชาติหน้า ซึ่งถือว่าเป็นจุดหมายสูงสุดของชีวิต คือ ความภักดีในพระเจ้า และความรักเป็น บ่อเกิดแห่งคุณธรรมอื่น ๆ อันได้แก่ การละเว้นความชั่ว ความมัวเมาทั้งหลายทั้งปวง แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมของ St. Thomas Aquinas กล่าวไว้ว่า ความดีคือ ความสุขและความสุขที่แท้จริงสูงสุดคือ การเข้าถึงพระเจ้า เขาอธิบายว่าความชั่วไม่มีในโลกสิ่งที่เรียกว่าความชั่วหรือความดีที่ยังไม่สมบูรณ์ ส่วนบาปก็คือ การกระทำที่ขัดต่อระเบียบ และเหตุผลแนวคิดนี้สอดคล้องกับแนวคิดคุณธรรมจริยธรรมของ John Locke ที่แสดงทัศนะไว้ว่า การกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองเป็นสิ่งที่ดีที่สุด มนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับความผิดถูกทางศีลธรรมโดยประสบการณ์ และพระเจ้าได้ใส่ความปรารถนาดีไว้ในจิตของมนุษย์เพื่อให้มนุษย์มีเจตจำนงในทางศีลธรรมและเพื่อให้บรรลุจุดหมายคือความสุข

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แนวคิดคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักปกครองของ นักปรัชญาตะวันตกมีจุดเริ่มต้นมาจากนักปรัชญากรีกโซฟิสต์ ปรัชญากรีกระยะที่ 2 ที่มีแนวคิดว่ มนุษย์เป็นเครื่องตัดสินความถูกผิดทางจริยธรรม คุณค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญและขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนบุคคล จนมาถึงยุค 2 นักปรัชญาคนสำคัญ คือ Socrates และ Plato ที่มีความคิดสอดคล้องกันว่า ความจริง ความเที่ยง ความดี ความชั่ว ความถูก

ความผิด เป็นสิ่งสากลที่สามารถรับรู้ได้ตรงกัน ด้วยเหตุผลคุณธรรม จนมาถึงยุคของ นักปรัชญาทั้ง 4 ท่าน ที่แนวคิดปรัชญามีความสอดคล้องกันในเรื่องความเชื่อทางศาสนาและสรุปว่าจุดหมายสูงสุดของพฤติกรรมมนุษย์ก็คือ อุดมคติในศาสนา ซึ่งพระเจ้าได้ใส่ความปรารถนาดีไว้ในจิตของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์มีเจตจำนงในทางศีลธรรม ให้บรรลุในจุดหมาย คือ ความสุขความดีความชั่วความทุกข์ความผิด

ความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับการเมืองในประเทศไทย ดังที่ได้ยกมากล่าวในบทที่ 1 ถึงการกำหนดเรื่องของศาสนาในรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่า รัฐได้ให้ความสำคัญ กับพุทธศาสนา จากบทบัญญัติดังกล่าวโดยหลักการแล้วการที่รัฐสัมพันธ์กับพุทธศาสนานั้น สรุปได้ 2 ลักษณะด้วยกัน คือ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543, หน้า 3-8, Max Weber, 1947, p. 328)

ลักษณะแรก เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับธรรม คือ รัฐ โดยเฉพาะผู้ปกครอง ที่ด้อย่อมเป็นผู้ไฝ่ธรรม แสวงหาธรรม และเป็นผู้เชิดชูธรรม พระสงฆ์ หรือทางฝ่ายศาสนานั้นเป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งธรรม เป็นผู้เผยแผ่และสืบทอดธรรมให้ดำรงอยู่ เพราะฉะนั้นรัฐก็ทำหน้าที่ในการที่จะช่วยผู้ดำรงรักษาสืบทอดธรรม เผยแผ่ธรรมนี้ให้ทำหน้าที่นั้นด้วยดี การกระทำเช่นนี้ก็เท่ากับรัฐได้เชิดชูคุณธรรมด้วย เมื่อมีเหตุการณ์ไม่เรียบร้อยเกิดขึ้นในวงการศาสนา รัฐก็ต้องเข้ามาอุปถัมภ์คณะสงฆ์ ทำสังคายนา ร้อยกรองพระธรรมวินัย เพื่อรักษาธรรมที่บริสุทธิ์ไว้ และหากปรากฏว่ามีใครเข้ามาทำลายศาสนา ซึ่งเท่ากับทำลายผลประโยชน์ของรัฐและประชาชน รัฐก็ต้องช่วยรักษาความบริสุทธิ์ของพระศาสนาด้วยการกำจัดคนไม่ดีที่เข้าไปทำลายศาสนานั้น ข้อนี้ถือว่าเป็นการชำระล้างพระศาสนาด้วยการเอาคนร้าย คนไม่ดี ไม่ให้เข้าไปหรืออยู่ทำลายพระศาสนาอีกต่อไป

ลักษณะที่สอง เป็นความสัมพันธ์เชิงหน้าที่ ในฐานะที่ผู้ปกครองหรือรัฐเป็นตัวแทนของประชาชน ควรแสดงน้ำใจตอบแทนต่อทางฝ่าย

สงฆ์หรือทางศาสนา ตามปกติพระภิกษุสงฆ์หรือทางฝ่ายศาสนาเป็นผู้แนะนำสั่งสอนประชาชนให้ดำรงอยู่ในศีลธรรม ให้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงาม ให้พัฒนาทางจิตใจ ทางปัญญา เช่นนี้ประชาชนก็จะมีการศึกษาดี มีความรู้ ประพฤติดี มีจิตใจที่มีคุณภาพดี ก็จะเป็นพลเมืองที่ดี ผลประโยชน์ก็ตกแก่รัฐด้วย ช่วยให้รัฐนั้นเจริญรุ่งเรือง มีความสงบสุข รัฐสำนึกในพระคุณฝ่ายสงฆ์หรือทางศาสนา เพื่อเป็นการตอบแทนคุณความดี หรือบูชาคุณของฝ่าย ศาสนาหรือฝ่ายสงฆ์ และทำหน้าที่ดังกล่าวแทนประชาชน โดยการอุปถัมภ์บำรุงศาสนาแทนประชาชน ดังนั้น รัฐจึงจำจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อฝ่ายพระสงฆ์หรือฝ่ายพุทธจักร และในขณะเดียวกันฝ่ายของพระสงฆ์หรือฝ่ายพุทธจักรเองก็ต้องมีปฏิสัมพันธ์ตามหน้าที่ของตนต่อฝ่ายรัฐหรือฝ่ายอาณาจักร เพราะโดยที่สุดแล้วก็ล้วนต่างทำเพื่อประโยชน์สุขของพหุชนทั้งสิ้น

สรุปได้ว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลก เป็นศาสนาที่มีความสัมพันธ์กับสังคมไทยมาตั้งแต่เผยแพร่เข้ามาในประเทศไทย ชีวิตคนไทยนับแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนอยู่กับพุทธศาสนา มาตลอด รัฐได้ให้ความสำคัญกับพุทธศาสนาโดยมีการกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในการที่รัฐจะต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการศึกษา การวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างคุณธรรมทางการเมืองของสถาบัน-พลังจิตตานุภาพ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงบทบาทและแนวคิดในการสร้างคุณธรรมทางการเมืองด้วยพุทธศาสนา ที่พระธรรมมงคลญาณ พระอาจารย์หลวงพ่อ วิริยงค์ สิริธโร ได้จัดทำสถาบันพลังจิตตานุภาพเพื่อมุ่งสร้างคุณธรรมให้กับผู้ศึกษา ให้ผู้ศึกษาเข้าใจเรื่องจิต สมาธิ การสามารถควบคุมตนเอง รู้ผิดชอบชั่วดี

รูปแบบและวิธีการศึกษาเป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการสังเคราะห์เอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview-IDI) การสังเกต (observation) การศึกษาเอกสาร แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) สังเคราะห์เนื้อหา (synthesis) แล้วทำการสรุปและเผยแพร่

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary sources) และจากแหล่งทุติยภูมิ (secondary sources) ดังมีรายละเอียดของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวม

ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ครูผู้สอนซึ่งผ่านหลักสูตรของสถาบันฯ นักวิชาการ นักการเมือง จำนวน 4 คน ด้วยการใช้คำถามปลายเปิด (open-ended questions) เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด สำหรับแลกเปลี่ยนความเห็น ซึ่งลักษณะคำถามจะครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย และทำการบันทึกข้อมูลโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงประกอบกับการจดบันทึกข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต (observation) 2.การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิโดยการศึกษาดูจากเอกสาร (documentary research) ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความ หนังสือ วารสาร งานนิพนธ์ หนังสือพิมพ์ ตลอดจนสืบค้นจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (in-depth interview) ซึ่งประกอบไปด้วย นายแพทย์ สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี, พล.ต.อ.เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวทย์, ดร.ประทีป ตั้งมติธรรมและนายปรีดา นันต์ธนะ

4.การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (content analysis) บนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี และบริบทของปรากฏการณ์หรือสภาพการณ์ของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล และนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบของการพรรณนา

ผลการวิจัย

1.พุทธศาสนามีส่วนในการสร้างคุณธรรมทางการเมืองการปกครอง

พบว่า สังคมไทยปัจจุบันในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่สร้างการมีส่วนร่วมและ การยอมรับโดยยึดหลักเสียงข้างมาก แต่ลักษณะของความคิดเห็นที่แตกต่าง สังคมที่เป็นพหุนิยม อีกทั้งโลกในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน การนำค่านิยมวิธีคิดของโลกตะวันตก การไหลบ่าของวัฒนธรรม ซึ่งบางสิ่งบางอย่างก็ไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมเมืองไทย สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อสังคมและการเมืองการปกครอง ความคิดเห็นต่างที่นำมาสู่ความแตกแยกแบ่งฝ่ายแบ่งข้าง และบางครั้งก็เกิดการปะทะต่อสู้ เกิดการสูญเสีย ชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้น แก่นแนวคิดของหลวงปู่ คือ หากประชาชนมีเอกภาพ มีเสถียรภาพ มีความมั่นคงในคุณธรรม มีเมตตา มีความรับผิดชอบ และมีเหตุผล สังคมก็จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ เพราะเป็นการแก้ที่ต้นเหตุ แก้ที่คน แก้ที่จิตให้มีจิตดี มีสมาธิ มีพลังจิต มีสติ มีจิตสำนึกที่ดี การแก้ไขปัญหาการเมืองการปกครองของชาติบ้านเมืองจะทำได้ต้องแก้ที่ต้นเหตุ คือ “จิตของคน” ให้มีคุณธรรมเกิดขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาการศึกษาของชาติไม่ว่าเราจะไปนำหลักสูตรที่ดีเลิศต้นแบบมาจากประเทศใดหากเราลอกเรียนแบบ แต่จิตใจของครู

และนักศึกษาไม่ได้คุณภาพ การศึกษาก็ไม่ได้คุณภาพ จะแก้อย่างไรก็แก้ไม่ได้ แต่สูตรของพระอาจารย์หลวงพ่อก็คือเป็นการแก้ที่รากเหง้าต้นเหตุ คือ แก่ที่จิตของคน แก่ที่จิตสำนึกของคนเพราะคนเป็นผู้ปฏิบัติงาน ไม่ว่าอยู่ในระบบใดก็ตาม

การพัฒนาประเทศชาติต้องพัฒนาคน การพัฒนาคนต้องพัฒนาที่จิตใจ และต้องสร้างตั้งแต่เด็ก ดังความเห็นของเสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวทย์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 19 กันยายน 2561) ที่เห็นว่า การนำแนวทางของพุทธศาสนามาใช้ในการขัดเกลาบ่มเพาะให้คนเป็นคนดีได้นั้นจะต้องให้การสอนมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กมีความบริสุทธิ์ จึงต้องฝึกอบรมเด็กให้มีความพร้อมในด้านความเป็นมนุษย์ โดยเน้นหลักการสำคัญ คือ ต้องพัฒนา 3 ส่วน ไปพร้อมกัน ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ (ความคิด) และจิตใจ ดังนั้น แนวทางการสอนและการดำเนินงานของสถาบันฯ ที่มุ่งพัฒนาจิตใจของผู้เรียน และจัดสร้างหลักสูตรที่มีความหลากหลายแตกต่างตามระดับการรับรู้ของผู้เรียน ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงผู้สูงวัย เพราะการรับรู้การซึมซับประสบการณ์ที่ต่างกันก็จะมีผลต่อสิ่งเหล่านี้จึงเป็นวิธีการที่ถูกต้องและได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

ในเรื่องคุณธรรมกับการเมืองตามความเห็นของเสรีพิศุทธิ์ เตมียาเวทย์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 19 กันยายน 2561) ได้ชี้ให้เห็นว่า ธรรมะของหลวงพ่อก็คือสามารถใช้เพื่อสร้างคุณธรรมทางการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี เพราะเมื่อคนมีหลัก มีศีล มีสมาธิ มีทาน มีคุณธรรมแล้วก็จะคิดดี ทำดีเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การโกงกินทุจริตก็จะหมดไป ถ้ารัฐบาลปกครองเพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศสร้างกฎกติกาที่ถูกต้องเป็นธรรม ควบคุมการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมแล้ว บ้านเมืองก็จะเข้าสู่รูปเข้ารอย ประเทศไทยก็จะเจริญก้าวหน้า จึงควรสนับสนุนแนวทางคำสอนของหลวงพ่อก็คือ และรัฐบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามาดูแลศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธ

ให้เจริญรุ่งเรือง ให้หลักธรรมคำสอนของศาสนาสร้างคุณธรรมให้กับประชาชน

ทั้งนี้ ผู้นำในระบอบเผด็จการ ผู้นำในระบอบกษัตริย์ ผู้นำในระบอบมหาชนรัฐ และประชาธิปไตย ล้วนแต่มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ มีกายและจิต แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือคุณธรรม จิตสำนึก และมุมมองความเป็นเจ้าของรัฐ ผู้นำในระบอบเผด็จการมักมีมุมมองว่า ตนและครอบครัวของตนเป็นเจ้าของรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้อาศัยเป็นข้าทาสบริวาร การออกกฎหมายก็คือทำเพื่อประโยชน์ตน และสามารถควบคุมเกือบทุกอย่างในอาณาเขต จึงสร้างความหวาดกลัว การปกครองระบอบเผด็จการนี้ประชาชนไม่มีสิทธิและเสรีภาพ ไม่มีส่วนร่วมในการปกครองบริหารแผ่นดิน การปกครองนี้มักไม่ยั่งยืน ส่วนผู้นำในระบอบกษัตริย์มีมุมมองคล้ายกับผู้นำระบอบเผด็จการ เนื่องจากการพัฒนาต่อยอดจากชนเผ่ามาเป็นการสร้างอาณาจักร และต่อมาระบอบกษัตริย์ได้มีการปรับตัว นำความเชื่อความรู้ทางศาสนามาผสมผสานเพื่อสร้างความมั่นคงในการปกครอง โดยยกตนเองว่าเป็นผู้ได้รับสิทธิการปกครองแผ่นดินจากพระเจ้าเบื้องบน เช่น กษัตริย์ในยุโรปก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม หรือ กษัตริย์ในอินเดียอ้างว่าตนเองเป็นผู้อวตารลงมาปราบยุคเข็ญ ในประเทศจีนก็อ้างว่าเป็นโอรสจากสวรรค์เพื่อมาปกครองประเทศ สิ่งเหล่านี้เรียกว่าลัทธิเทวสิทธิ์ (divine right) กษัตริย์ในยุคแรกมีแนวคิดที่ตนและครอบครัวของตนเป็นเจ้าของทุกสิ่งในอาณาจักร แต่ยังมีกฎหมายที่อ้างอิงหลักศาสนา เพื่อความสงบและการปกครอง และกษัตริย์เองยังต้องดำรงตนอยู่ในคุณธรรมตามหลักศาสนาของตน นั่นคือเกียรตินิยม อันเป็นหลักในการปกครองระบอบกษัตริย์

สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง การออกกฎหมาย ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้กฎหมาย มีสิทธิมนุษยชนตามที่รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดไว้ อำนาจในการปกครอง

การออกกฎหมาย โอนถ่ายมาสู่ประชาชน ด้วยระบบการเลือกตั้ง ในระบอบการปกครองนี้ ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ปกครองผ่านระบบตัวแทน ดังนั้น คุณธรรมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนขาดความรู้ ขาดคุณธรรม ขาดสิทธิขาดเสียง ให้กับนักการเมือง ในการเลือกตั้ง ย่อมได้ผู้แทนที่ซื้อเสียงเพื่อเข้าไปมีอำนาจในสถาบันการเมือง ส่งผลให้เกิดการโกง คอร์รัปชันเพื่อถอนทุน จากการซื้อสิทธิซื้อเสียง ประชาชน และหากว่ากระบวนการยุติธรรม อัน ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และองค์กรอิสระ ขาดคุณธรรมหรืออยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้นำที่ขาดคุณธรรม การปกครองในระบอบนี้ย่อมเกิดปัญหา และสุดท้ายประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจ ย่อมเดือดร้อน

ดังนั้น การสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีให้กับประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญทางการเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและทุก ๆ รูปแบบ ซึ่งประธานาธิบดี George Washington แห่งสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวว่า “คุณธรรมจะต้องมีอยู่ก่อนเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน” และ “คุณธรรมทางการเมืองเป็นบ่อเกิดของเสรีภาพ” และคำกล่าวของ James Madison Jr. (March 16, 1751 – June 28, 1836) ผู้ร่างรัฐธรรมนูญอเมริกาที่ว่า (สมบัติ จันทรวงศ์, 2531, หน้า 184)

... เราสามารถทำให้สิทธิมนุษยชนมั่นคงได้เฉพาะแต่ในท่ามกลางประชาชนที่ทรงคุณธรรม รัฐบาลกลางจะไม่มีวันตกอยู่ในภยันอันตรายของความเสื่อมทรามลงเป็นประชาธิปไตย คณาธิปไตย อภิชนาธิปไตย หรือรูปแบบเผด็จการหรือรูปแบบที่กดขี่ข่มเหงใด ๆ トラบเท่าที่มีคุณธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในหมู่ประชาชน...

จากความเห็นและคำกล่าวข้างต้นของผู้นำทางการเมืองนั้น ผู้วิจัยสรุปความได้ว่า

มนุษย์ทุกคนถูกสร้างขึ้นมาอย่างเท่าเทียมกัน มนุษย์มีสิทธิอันได้แก่ ชีวิต เสรีภาพและการแสวงหาความสุข การปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยนั้นส่วนสำคัญที่สุดคือคุณธรรมของประชาชน ประชาชนที่มีศีลธรรม มีความเชื่อมั่นในพระศาสนา ทั้งนี้คุณธรรมจะต้องมีอยู่ก่อนเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน และคุณธรรมของประชาชนคือคุณธรรมทางการเมืองของชาตินั้น ๆ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ศาสนาและการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ศาสนาเป็นส่วนสำคัญมากในการสร้างคุณธรรมให้กับประชาชน และคุณธรรมของประชาชน คือ คุณธรรมทางการเมืองของชาตินั้น ๆ ประชาชนที่ทรงคุณธรรมเท่านั้นที่จะสามารถมีเสรีภาพได้ สอดคล้องกับแนวความคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ (สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า, 2557, หน้า 11-16) ที่ท่านเห็นว่า “ยิ่งเป็นผู้นำ ยิ่งต้องเสียสละและอดทน” ทุกสังคมต้องการผู้นำที่ดี ที่มีวิสัยทัศน์ สติปัญญา ความฉลาดและจิตใจที่ดีงาม แต่การเป็นผู้นำต้องเสียสละอย่างยิ่ง และอดทนให้มากกว่าผู้ตาม (ลูกน้อง) และต้องมีความอดทนขั้นพิเศษคือ การอดทนต่อการบีบคั้นแห่งกิเลสของตนเอง กิเลสมันบีบคั้นให้ไปทำชั่ว ทำเลว ต้องอดทน ถ้าไม่อดทนมันก็ต้องไปตามกิเลส มันก็วินาศหมด เพราะ การเสียสละนั่นแหละคือการได้ เพราะการเสียสละทำให้ได้ผลอันใหญ่หลวงกลับมา

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า คุณธรรมทางการเมืองหรือความชอบธรรมทางการเมืองของอเมริกันนั้น เน้นเรื่องความถูกต้องตามหลักศีลธรรมของศาสนาและกฎหมาย ความรัก ความกล้าหาญ ในการปกป้องชีวิต เสรีภาพ การแสวงหาความสุข ดังนั้น การสร้างคุณธรรมทางการเมือง คือ การสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในใจของประชาชนในชาติ ให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรมของศาสนาและกฎหมายของชาตินั้น ๆ ที่น่าสนใจคือเสรีภาพความเชื่อศาสนานั้นได้เปิดกว้าง James Madison เห็นว่า “สิทธิทางการเมืองของใครก็ตาม จะถูกจำกัดเพื่อเหตุผลในเรื่องความเชื่อหรือการปฏิบัติบูชาทางศาสนาไม่ได้ ศาสนาที่ได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐบาล มักจะทำลายยิ่งกว่าที่จะส่งเสริมเสรีภาพทางศาสนาที่สมบูรณ์”

2. แก่นคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวริย์รงค์ สิริธโร) ที่สำคัญที่นำมาเป็นแนวทางในการสร้างคุณธรรมทางการเมือง

พบว่าแนวทางปฏิบัติจากการเรียนธรรมะกับหลวงพ่อกว่า เหลือ 3 ข้อ คือ ทาน ศีล และภาวนา โดยการภาวนานั้น คือ การทำสมาธิ ซึ่งหลวงพ่อวริย์รงค์ท่านมีจุดประสงค์ให้บุคคลได้ทำสมาธิด้วยแนวทางที่ถูกต้อง จึงก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ เพราะผู้ที่ทำสมาธิแล้วจะทำให้เกิดพลังจิตให้จิตแข็งแรง เมื่อเกิดพลังจิตแล้วก็จะเกิดสิ่งดีงามตามมา คือ (1) มีความรับผิดชอบสูง (2) มีเหตุผล และ (3) มีความเมตตา สิ่งเหล่านี้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับชีวิตได้ นี่คือเป้าหมายของพระอาจารย์หลวงพ่อ

ในเรื่องแก่นคำสอนของหลวงพ่อกับการนำมาใช้ในด้านการเมืองการปกครองนั้นนับว่าเป็นเรื่องหลักสำคัญ จากการศึกษาพบว่า หลวงพ่อวริย์รงค์ สิริธโร เป็นผู้ปฏิบัติทำสมาธิมาก ท่านฝึกตนเองดีแล้วจึงจำแนกธรรมสั่งสอนฝึกผู้อื่น พุทโธ แล้วจึง ภควา อันได้ชื่อว่าทำตามพระพุทโธเจ้า จึงเป็นสาเหตุที่ศิษย์ผู้ใกล้ชิดและสาธุชนมีความเลื่อมใสศรัทธาต่อท่านเป็นอย่างสูง

วิชาสมาธิของหลวงพ่อวริย์รงค์ สิริธโร เป็นการสอนทำสมาธิที่จิต เพื่อสะสมพลังจิตให้จิตเกิดความสงบ เพื่อควบคุมตนเองได้จากอารมณ์ทำลายไปสู่อารมณ์สร้างสรรค์ อันเป็นประโยชน์เบื้องต้นต่อตนเองและสังคมคนรอบข้าง ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับนั้นเป็นคุณสมบัติที่การปกครองทุกรูปแบบปรารถนาให้เกิดขึ้น เพื่อความมั่นคงของประเทศและความผาสุกของประชาชน ดังที่ Montesquieu BARON DE (1689–1755) ปรัชญาเมธีชาวฝรั่งเศส ผู้มีชื่อเสียงจากการได้วางรากฐานสำหรับหลักการแบ่งแยกอำนาจ ได้เขียนสรุปไว้ในทศวรรษที่ 17 ว่า “ความหวาดกลัวคือหลักการปกครองระบอบเผด็จการ เกียรติยศเป็นหลักการปกครองระบบกษัตริย์ และคุณธรรม คือ หลักการ

ของการปกครองแบบมหาชนรัฐ” (สมบัติ จันทรวงศ์, และชัยอนันต์ สมุทวณิช 2532, หน้า 82)

จากแนวทางข้างต้น คุณธรรมทางการเมืองคือ คุณธรรมของประชาชนในชาติดังนั้นการสร้างคุณธรรมให้กับประชาชนด้วยวิชาสมาธิของหลวงพ่อวริย์รงค์ สิริธโร จึงสามารถสร้างคุณธรรมทางการเมืองได้ หากว่ามีประชาชนจำนวนมากหรือผู้มีอำนาจ เช่นนักการเมืองข้าราชการ เข้ามาทำการศึกษาวิชาสมาธิกับ สถาบันพลังจิตตานุภาพที่มีการสอนสมาธิแบบเป็นระบบที่ถูกต้อง ด้วยการทำสมาธิ เป็นการสะสมพลังจิต เพื่อให้เกิดความสามารถควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเองได้ และสมาธิยังทำให้เกิดสติปัญญา รู้ผิดชอบชั่วดีในสิ่งที่ควร และเมื่อประชาชนมีคุณธรรมและจิตสำนึกดีขึ้นเป็นจำนวนมาก ย่อมเกิดกระแสธรรมาภิวัตน์ สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองให้ดีขึ้น ทั้งประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวมคือรัฐไปพร้อมกัน

การวิจัยนี้จึงสรุปได้ว่า พุทธศาสนา โดยเฉพาะแนวทาง ของหลวงพ่อวริย์รงค์ สิริธโร โดยสถาบันพลังจิตตานุภาพ จึงสามารถสร้างคุณธรรมทางการเมืองให้กับประเทศชาติได้มีอาจปฏิเสธได้ โดยกล่าวถึงสมาธิเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับมิจฉาสมาธิสมาธิแปลว่าตั้งมั่น ใจจดจ่อในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเช่นคำภาวนาหรือลมหายใจลักษณะของ มิจฉาสมาธิคือนำใจไปจดจ่อกับในเรื่อง ผิดศีล ผิดธรรม เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไม่ดี เช่นทำให้โกรธแค้นทำให้เกิดความโลภความหลงผิด คิดทำร้ายเขา หรือทำสมาธิถึงจนไม่รู้สีกตัวเช่น ฌานขั้นที่ 5 ขึ้นไป ถึงฌานที่ 8 ก็ถือว่าเป็นมิจฉาสมาธิสมาธิที่ถูกต้องต้องเป็นสมาธิที่ประกอบด้วยศีลไม่โลภไม่อยากได้เร็วมีสติความรู้ตัวในการทำสมาธิโดยมีจุดประสงค์เป้าหมายคือการสะสมพลังจิตพลังจิต ทำให้ควบคุมจิตได้เมื่อมีสมาธิ แล้วจะเกิดสติ เมื่อเกิดสติ ปัญญาก็ตามมา

การอภิปรายผล

1.พุทธศาสนามีส่วนในการสร้างคุณธรรม ทางการเมืองการปกครอง

พบว่า สังคมไทยปัจจุบันในระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่สร้างการมีส่วนร่วมและ การยอมรับ โดยยึดหลักเสียงข้างมาก แต่ลักษณะของความคิดเห็นที่แตกต่าง สังคมที่เป็นพหุนิยม อีกทั้งโลกในยุคการสื่อสารไร้พรมแดน การนำค่านิยมวิธีคิดของโลกตะวันตก การไหลบ่าของวัฒนธรรม ซึ่งบางสิ่งบางอย่างก็ไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมเมืองไทย สิ่งเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อสังคมและการเมืองการปกครอง ความคิดเห็นต่างที่นำมาสู่ความแตกแยกแบ่งฝ่ายแบ่งข้าง และบางครั้งก็เกิดการปะทะต่อสู้ เกิดการสูญเสีย ชีวิตและทรัพย์สิน

การพัฒนาประเทศชาติต้องพัฒนาคน การพัฒนาคนต้องพัฒนาที่จิตใจ และต้องสร้างตั้งแต่เด็กการนำแนวทางของพุทธศาสนาใช้ในการขัดเกลาบ่มเพาะให้คนเป็นคนดีได้นั้นจะต้องให้การสอนมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กมีความบริสุทธิ์ จึงต้องฝึกอบรมเด็กให้มีความพร้อมในด้านความเป็นมนุษย์ โดยเน้นหลักการสำคัญ คือ ต้องพัฒนา 3 ส่วน ไปพร้อมกัน ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ (ความคิด) และจิตใจ ธรรมะของหลวงพ่อก็สามารถใช้เพื่อสร้างคุณธรรมทางการเมืองการปกครองได้เป็นอย่างดี เพราะเมื่อคนมีหลัก มีศีล มีสมาธิ มีทาน มีคุณธรรมแล้วก็จะคิดดี ทำดีเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การโกงกินทุจริตก็จะหมดไป ถ้ารัฐบาลปกครองเพื่อความสงบเรียบร้อยของประเทศสร้างกฎกติกาที่ถูกต้องเป็นธรรม ควบคุมการเลือกตั้งให้บริสุทธิ์ยุติธรรมแล้ว บ้านเมืองก็จะเข้าสู่ปรารถนา ประเทศไทยก็จะเจริญก้าวหน้า จึงควรสนับสนุนแนวทางคำสอนของหลวงพ่อกับและรัฐบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามาดูแลศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธให้เจริญรุ่งเรือง ให้หลักธรรมคำสอนของศาสนาสร้างคุณธรรมให้กับประชาชน ผู้นำในระบอบเผด็จการ ผู้นำในระบอบกษัตริย์ ผู้นำในระบอบมหาชนรัฐ และ

ประชาธิปไตย ล้วนแต่มีสิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือ มีกายและจิต แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือคุณธรรม จิตสำนึก และมุมมองความเป็นเจ้าของรัฐ ผู้นำในระบอบเผด็จการมักมีมุมมองว่า ตนและครอบครัวของตนเป็นเจ้าของรัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้อาศัยเป็นข้าทาสบริวาร

สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง การออกกฎหมาย ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้กฎหมาย มีสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญกำหนด อำนาจการปกครอง การออกกฎหมาย โอนถ่ายมาสู่ประชาชน ด้วยระบบการเลือกตั้ง ในระบอบการปกครองนี้ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้ปกครองผ่านระบบตัวแทน ดังนั้น คุณธรรมของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญในระบอบประชาธิปไตย หากประชาชนขาดความรู้ ขาดคุณธรรม ขาดสิทธิขาดเสียง ให้กับนักการเมืองในการเลือกตั้ง และสุดท้ายประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย

การสร้างคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีให้กับประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญทางการเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและทุก ๆ รูปแบบ เราสามารถทำให้สิทธิมนุษยชนมั่นคงได้เฉพาะแต่ในท่ามกลางประชาชนที่ทรงคุณธรรม รัฐบาลกลางจะไม่มีวันตกอยู่ใน ภัยอันตรายของความเสื่อมทรามลงเป็นราชาธิปไตย คณาธิปไตย อภิชนาธิปไตย หรือรูปแบบเผด็จการหรือรูปแบบที่กดขี่ข่มเหงใด ๆ トラบเท่าที่มีคุณธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ในหมู่ประชาชน ศาสนาและการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง ศาสนาเป็นส่วนสำคัญมากในการสร้างคุณธรรมให้กับประชาชน และคุณธรรมของประชาชน คือ คุณธรรมทางการเมืองของชาตินั้น ๆ ประชาชนที่ทรงคุณธรรมเท่านั้นที่จะสามารถมีเสรีภาพได้ ทุกสังคมต้องการผู้นำที่ดี ที่มีวิสัยทัศน์ สติปัญญา ความฉลาดและจิตใจที่ดีงาม แต่การเป็นผู้นำต้องเสียสละอย่างยิ่ง และอดทนให้มากกว่าผู้ตาม (ลูกน้อง) และต้องมีความอดทนขั้นพิเศษคือ การอดทนต่อการบีบคั้นแห่งกิเลสของ

ตนเอง ก็เลสมันบีบคั้นให้ไปทำชั่ว ทำเลว ต้องอดทน ถ้าไม่อดทนมันก็ต้องไปตามกิเลส มันก็วินาศหมด เพราะ การเสียสละนั่นแหละคือการได้ เพราะการเสียสละทำให้ได้ผลอันใหญ่หลวงกลับมา

คุณธรรมทางการเมืองหรือความชอบธรรมทางการเมืองของอเมริกันนั้น เน้นเรื่องความถูกต้องตามหลักศีลธรรมของศาสนาและกฎหมาย ความรัก ความกล้าหาญ ในการปกป้องชีวิต เสรีภาพ การแสวงหาความสุข ดังนั้น การสร้างคุณธรรมทางการเมือง คือ การสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในใจของประชาชนในชาติ ให้ถูกต้องตามหลักศีลธรรมของศาสนาและกฎหมายของชาตินั้น ๆ ที่น่าสนใจคือเสรีภาพความเชื่อศาสนานั้นได้เปิดกว้าง

2. แก่นคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร) ที่สำคัญที่นำมาเป็นแนวทางในการสร้างคุณธรรมทางการเมือง

พบว่าแนวทางปฏิบัติจากการเรียนธรรมะกับหลวงพ่อกุหลาบ 3 ข้อ คือ ทาน ศีล และภาวนา โดยการภาวนานั้น คือ การทำสมาธิ ซึ่งหลวงพ่อวริยงค์ท่านมีจุดประสงค์ให้บุคคลได้ทำสมาธิด้วยแนวทางที่ถูกต้อง จึงก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ เพราะผู้ที่ทำสมาธิแล้วจะทำให้เกิดพลังจิตให้จิตแข็งแรง เมื่อเกิดพลังจิตแล้วก็จะเกิดสิ่งดีงามตามมา คือ (1) มีความรับผิดชอบสูง (2) มีเหตุผล และ (3) มีความเมตตา สิ่งเหล่านี้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับชีวิตได้ นี่คือเป้าหมายของพระอาจารย์หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร เป็นการสอนทำสมาธิที่จิต เพื่อสะสมพลังจิตให้จิตเกิดความสงบ เพื่อควบคุมตนเองได้จากอารมณ์ โดยพระราชธรรมเจติยาจารย์ (หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร) เจ้าอาวาสวัดธรรมมงคลกรุงเทพมหานคร ได้สร้างหลักสูตรสมาธิขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2529 โดยใช้เวลาเขียนถึง 5 ปี ณ วิทยาลัยสงฆ์ น้ำตกแม่กลาง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อใช้เป็นหลักสูตรในการศึกษาวิชาสมาธิ และได้เปิดสอนครั้งแรก ณ สถาบันพลังจิตตานุภาพ นครธรรมวัดธรรมมงคลกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร ได้แสดง

จุดประสงค์เป้าหมายของหลักสูตรสมาธิไว้อย่างชัดเจน ในคำนำได้กล่าวว่า (พระราชธรรมเจติยาจารย์ หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร, 2550, หน้า 8) จากการที่ได้ศึกษาจนสำเร็จจากหลักสูตรที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าหลักสูตรสมาธินี้แตกต่างจากหนังสือธรรมทั่วไปที่เน้นภาคปริยัติ หัวข้อธรรมต่าง ๆ ว่า อะไรควรไม่ควรประพฤติปฏิบัติ แต่เป็นการแสดงธรรมภาคปฏิบัติ วิชาสมาธิอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่จุดประสงค์ของการทำสมาธิ วิธีการ จุดเริ่มต้น การบริการที่เป็นพื้นฐานเริ่มต้นของสมาธิจนไปถึง ฌาน ญาณ วิปัสสนา และทุกครั้งที่เรียนเมื่อได้ฟังบรรยายจากวิทยากร และเทพเสียงของ หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโรแล้ว จะต้องเดินจงกรม 30 นาที และนั่งสมาธิภาวนา เป็นเวลา 30 นาที เพื่อให้เกิดการปฏิบัติจริง และได้ผล(ปฏิเวธ) คือ ผลความรู้สึกลึกซึ้งทางใจ ที่เป็นความเอิบอิ่ม ความซาบซึ้ง ความประทับใจ แตกต่างกันไปตามสภาวะธรรมของแต่ละบุคคล ความรู้สึกลึกซึ้งทางใจเหล่านี้ (ปฏิเวธ) เป็นความสุขพิเศษที่ได้รับจากการปฏิบัติเดินจงกรม และการนั่งสมาธิภาวนาของตนเองที่ได้ทำมา เรียกได้ว่าเป็นพลังจิต และทำให้เกิดสติ ปัญญา เนื่องจากจิตได้พักจากอารมณ์ความคิดฟุ้งซ่าน กังวลต่าง ๆ ทำให้เกิดพลังจิต หลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร ได้กล่าวว่า “ผู้ที่ได้ทำสมาธิมีพลังจิตแล้วจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีเหตุผล และมีเมตตา สิ่งเหล่านี้คือคุณธรรม เป็นบุญเป็นกุศล ที่จะติดตัวตลอดไป” (ความรู้สึกลึกซึ้งทางใจเหล่านี้ คือ ปฏิเวธ ผลที่เกิดจากการปฏิบัติ)

คุณธรรมทางการเมือง คือ คุณธรรมของประชาชนในชาติดังนั้นการสร้างคุณธรรมให้กับประชาชนด้วยวิชาสมาธิของหลวงพ่อวริยงค์ สิริธโร จึงสามารถสร้างคุณธรรมทางการเมืองได้ หากว่ามีประชาชนจำนวนมากหรือผู้มีอำนาจ เช่น นักการเมืองข้าราชการ เข้ามาทำการศึกษาวิชาสมาธิกับ สถาบันพลังจิตตานุภาพที่มีการสอนสมาธิแบบเป็นระบบที่ถูกต้อง ด้วยการทำสมาธิ

เป็นการสะสมพลังจิต เพื่อให้เกิดความสามารถ ควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเองได้ และสมาธิยังทำให้เกิดสติปัญญา รู้ผิดชอบชั่วดีในสิ่งที่ควร และเมื่อประชาชนมีคุณธรรมและจิตสำนึกดีขึ้นเป็นจำนวนมาก ย่อมเกิดกระแสธรรมาภิวัตน์ สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองให้ดีขึ้น ทั้งประโยชน์ส่วนตน และประโยชน์ส่วนรวมคือรัฐไปพร้อมกัน พุทธศาสนาโดยเฉพาะแนวทาง ของหลวงพ่อวริยงค์ สิรินธโร โดยสถาบันพลังจิตตานุภาพ จึงสามารถสร้างคุณธรรมทางการเมืองให้กับประเทศชาติได้มี อาจปฏิเสธได้ สอดคล้องกับทางด้านการเมือง ในปัจจุบันเรามีสาขาสถาบันพลังจิตตานุภาพอยู่ที่รัฐสภา เพื่อเป็นหนทางในการนำคุณธรรมเข้าสู่ใจ นักการเมือง เป็นการเปิดโอกาสใกล้ที่สุดให้แก่ นักการเมือง เพื่อให้เกิดผู้บริหารบ้านเมืองที่มีคุณธรรม เช่น กรณีล่าสุด หมอเลี้ยว(นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี) ท่านได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ได้สัมผัสวิชาสมาธิของพระอาจารย์ หลวงพ่อในเรือนจำ จึงได้รู้ว่าสมาธิ是这样子เอง”

สรุปผลประโยชน์

ผลจากการศึกษาพบว่า เป็นองค์ความรู้ แนวทางปฏิบัติจากการเรียนธรรมะกับหลวงพ่อกุณ มีสาระสำคัญ 3 ข้อ คือ ทาน ศีล และภาวนา ซึ่งเมื่อนำมาปลูกฝังการนำแนวทางของพุทธศาสนา มาใช้ในการขัดเกลาบ่มเพาะให้คนเป็นคนดีได้นั้น จะต้องให้การสอนมาตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเด็กมีความบริสุทธิ์ จึงต้องฝึกอบรมเด็กให้มีความพร้อม ในด้านความเป็นมนุษย์ โดยเน้นหลักการสำคัญ คือ ต้องพัฒนา 3 ส่วน ไปพร้อมกัน ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ (ความคิด) และจิตใจ ที่เป็นอนาคตของชาติ ที่รัฐควรส่งเสริมเพื่อผลักดันน้ำดีให้ชะล้างน้ำเสียของกลุ่มการเมืองก็จะทำให้การเมืองในสังคมไทยดีขึ้น โดยควรผลักดันเป็นนโยบาย แห่งชาติ ปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติที่ดีเพื่อให้ทำให้ระบบการเมืองไทยนั้นค่อยๆมีการพัฒนาไปสู่ระบบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งโดยประชาชนเพื่อประชาชน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การสร้างคุณธรรม ด้วยพุทธศาสนา ให้คนในชาติเป็นสิ่งจำเป็น และเหมาะสมด้วย ประชากรส่วนใหญ่ของไทยเป็นชาวพุทธ ควรส่งเสริมให้แพร่หลายกว้างขวาง เกิดกระแสธรรมาภิวัตน์ เพราะการทำสมาธิ ด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง ที่เป็นวิทยาศาสตร์ ช่วยทำจิตใจให้เข้มแข็งมีพลังจิต ต่อสู้กับอารมณ์ ความโลภความกลัวความหลงผิด เกิดสติปัญญา ต่อสู้กับ ความหลงผิด เป็นอารมณ์สร้างสรรค์ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ และมีเมตตาต่อกัน

2. แนวคิดของหลวงพ่อวริยงค์ สิรินธโร ในการสร้างคุณธรรมให้กับประชาชน ด้วยการเป็นผู้สร้างหลักสูตรครูสมาธิและหลักสูตรสมาธิต่าง ๆ ซึ่งเป็นทั้งภาคทฤษฎีคือ ปรัชญา และปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดผลปฏิเวธให้กับนักศึกษาที่มาเรียนสมาธิไปพร้อมกัน ด้วยปฏิเวธ คือ ความรู้สึกทางใจ ความเอิบอิ่ม ความซาบซึ้ง ความประทับใจ เมื่อได้รับความประทับใจ ได้ผลเกิดจะสมาธิ เกิดพลังจิต ทำให้เพิ่ม

สติปัญญาของตนเอง ทำให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง มีเหตุผล มีเมตตาในตนเองและผู้อื่น จึงเกิดความเชื่อ ศรัทธาต่อหลักสูตร จึงบอกต่อชักชวนบุคคลในครอบครัวและที่รู้จัก มาเรียนหลักสูตรสมาธิในรุ่นต่อไป และยังเป็นผู้มีศรัทธา มีจิตอาสา สนับสนุน กำลังกายและกำลังทรัพย์ต่อหลวงพ่อวริยงค์ สิรินธโร และสถาบันพลังจิตตานุภาพไปพร้อมกัน

3. รัฐต้องมีปรัชญา สร้างจิตสำนึก และคุณธรรม การปกครองที่ชัดเจนว่าเจ้าของอำนาจอธิปไตยคือ ประชาชน ดังนั้น นักการเมืองและข้าราชการทุกฝ่ายต้องใช้อำนาจและหน้าที่ที่มีเพื่อสร้างความสงบสุขและความเจริญให้กับประเทศชาติ และประชาชน

4. ทรัพย์สินของรัฐ อำนาจ งบประมาณ ไม่ใช่ทรัพย์สินส่วนตน การโกง การนำไปใช้ส่วนตน นอกจากเป็นความผิดทางกฎหมายแล้ว ยังทำผิด

ศีลข้อ 2 บาปกรรมติดตัว ต้องใช้กรรมต่อไป

5. ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้รวดเร็ว “ความยุติธรรมที่ล่าช้า คือความ อยุติธรรม” จึงต้องปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม ให้มีความรวดเร็ว อัยการ ป.ป.ช ต้องไม่ปล่อยให้หมดอายุความ มีการกำหนดเวลาสิ้นสุดของ การตัดสินคดี ดำเนินคดีเป็นไปด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม และมีบทลงโทษที่รุนแรงเพียงพอ ทางด้านอาญา และแพ่ง เพิ่มโทษทางเศรษฐกิจ เช่น การ

ยึดทรัพย์ กลับมาเป็นของแผ่นดิน เพื่อให้คนโกงเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมายที่รวดเร็ว และเด็ดขาด (เป็นข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งต่อไป)

6. รัฐต้องสร้างกระบวนการทำงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่สำคัญ อันดับแรกคือ คุณธรรม ซึ่งสามารถเสริมสร้างด้วยแนวคิดทางศาสนา การสร้างสมาธิให้บุคคลมีพลังจิตเพื่อควบคุมตนเองได้จากความหลงทำผิดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ประยงค์ สุวรรณบุบผา. (2541). *รัฐปรัชญา แนวคิดตะวันออก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนไปสู่ประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2546). *พุทธธรรม (ฉบับเดิม) (พิมพ์ครั้งที่ 23)*. กรุงเทพมหานคร : เอพิกรฟิคส์และพิมพ์.
- พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อดาวรุ่ง). (2561). *มุตโตทัย (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: ที.เอ็น.พี. พรินต์ติ้ง.
- พระราชธรรมเจติยาจารย์ (หลวงพ่อดาวรุ่ง สิริธโร). (2546). *ผู้นำทางสาธารณะประโยชน์และประชาสังคม*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, 2560, หน้า 17)
- สมบัติ จันทรวงศ์ และชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2523). *ความคิดทางการเมืองและสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, สถาบันไทยคดีศึกษา.
- สมบัติ จันทรวงศ์, (2531) *ปรัชญาการเมืองเบื้องต้น: บทวิเคราะห์โสเครตีส*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา.
- สมบูรณ์ สุขสำราญ. (2527). *พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขกิจ ชัยมุสิก. (2558). *คุณธรรมจริยธรรมสำหรับ นักปกครอง*. วารสารบัณฑิตศาสตร์, 13(2), 1-10.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า. (2557). *คุณธรรมและจริยธรรมไม่มีขาย สังคมไทยจะมีได้ ต้องช่วยกัน*. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- Montesquieu BARON DE (1689–1755)
- James Madison Jr. (March 16, 1751 – June 28, 1836)
- Weber, M. (1947). *The theory of social and economic organization*. New York: Oxford University Press.

บทสัมภาษณ์

นายแพทย์สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 11 กันยายน 2561)

เสรีพิศุทธ์ เตมียาเวทย์ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 19 กันยายน 2561)

ดร.ประทีป ตั้งมติธรรม ประธานกรรมการใหญ่บริษัท ศุภลัยมหาชนจำกัด (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 17 กันยายน 2561)

นายปรีดา นันต์ธนะ กรรมการมูลนิธิพลังจิตตานุภาพ (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, วันที่ 29 กันยายน 2561)

รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการแรงงานสัมพันธ์ไทย-กัมพูชา The Appropriate Model for Managing Labour Relations: Thai-Cambodia

ดร.อภิชา ระยาศรี, ณัฐมน นานโพธิ์ศรี, ดร.หทัยกาญจน์ ทวีทอง, ภาดา วงศ์อุไร
คณะรัฐประศาสนศาสตร์และรัฐศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์
E-Mail: mintfang@windowslive.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท ปัจจัยในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา และนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งมีการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายคือผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชน ชาวกัมพูชาที่มาทำงาน และผู้ประกอบการ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า บริบทที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วยภาครัฐของประเทศไทยและกัมพูชาที่มีแนวโน้มจะประสานความร่วมมือมากขึ้นการบริหารยังยึดติดจารีตประเพณีและค่านิยมของแต่ละฝ่าย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องประกอบไปด้วย ด้านค่าแรง สภาพเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สภาพความเป็นอยู่ สุขอนามัยและความเจริญ ด้านกฎหมาย รูปแบบที่เหมาะสมควรจัดตั้งหน่วยงานที่มากำกับดูแลโดยเฉพาะและบูรณาการร่วมกันทุกฝ่าย ให้แรงงานกัมพูชามีส่วนร่วมในการบริหาร การบังคับใช้กฎหมาย ให้เข้มงวดมากขึ้นและปรับปรุงให้ทันสมัย

คำสำคัญ: รูปแบบที่เหมาะสม, การบริหารจัดการ, แรงงานสัมพันธ์, ไทย – กัมพูชา

ABSTRACT

This research had the objectives to study the context and factors managing labour relation: Thai-Cambodia and construct the appropriate model as proposition. It was qualitative research. Interview form was used as the research tool for data collection from the executives in government and private sector, Cambodian labour, and entrepreneur. Research tool was examined the content validity by the experts.

The research findings were as follows: The relevant contexts were consisted of the government sectors of Thai and Cambodia which had the tendency to work with each other more collaboratively. However, management style was still adhered to its own traditions and values at some degrees. The relevant factors comprised wages, economic conditions, welfare, livelihood, sanitation, and the advancement in law. The appropriate model proposed were to set up the supervisory authority to control and integrate their collaborative working to empower the Cambodian labour to participate in management process; and to legislate, strictly enforce, and revise the laws to be up to date.

Keywords: The appropriate model, Management, Labour Relation, Thai - Cambodia.

บทนำ

ประเทศไทยมีเขตแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ได้แก่พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย โดยประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยมากที่สุดคือ ประเทศพม่า ซึ่งอยู่ติดพรมแดนทางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทย โดยมีเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลติดกับประเทศไทยยาวถึง 2,401 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางติดต่อระหว่างกันครอบคลุมตามจังหวัดต่าง ๆ ของไทย 10 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง (สำนักรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหม, 2542) อดิศร เกิดมงคล (2552) ที่พบว่า แรงงานต่างด้าวเป็นกลุ่มที่เปราะบางต่อการถูกแสวงหาประโยชน์และละเมิดสิทธิในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ทั้งทางร่างกาย วาจา และจิตใจ รวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงหรือการทำร้ายร่างกาย ส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรงเนื่องจากแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่มีบัตร” คือหลักฐานการแสดงสิทธิในการพักและทำงานตามกฎหมาย

รัฐบาลไทยและรัฐบาลประเทศเมียนมา ลาว และกัมพูชา ได้ทำบันทึกข้อตกลงการนำเข้าแรงงานถูกกฎหมาย (MOU ย่อมาจาก Memorandum of Understanding หรือ บันทึกความเข้าใจ) ในปี พ.ศ. 2546 (ทรงพันธ์ ต้นตระกูล, 2557) ต่อมายุทธศาสตร์การบริหารแรงงานต่างด้าวทั้งระบบจึงเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย “การใช้แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมาย” ด้วยการ “พิสูจน์และรับรองสัญชาติ” และ “นำเข้าสู่ระบบการจ้างที่ถูกกฎหมาย” แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาการควบคุมและทำให้แรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองหมดไปได้อย่างแท้จริงเพราะแม้ว่าจะสามารถพิสูจน์และรับรองสัญชาติแรงงานต่างด้าวในประเทศได้ทั้งหมดก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้ามาอีก (คณะกรรมการการแรงงานและสวัสดิการสังคม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2550) การ

เข้ามาของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านส่งผลกระทบต่อทั้งผลดีและผลเสียต่อประเทศไทย ผลดีส่วนใหญ่จะตกแก่นายจ้าง คือ การที่นายจ้างมีแรงงานต่างด้าวมาใช้ทดแทนแรงงานไทยในส่วนที่ขาดแคลนและสามารถจ้างได้ในราคาถูกกว่าคนไทย แต่ผลเสียกลับกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น ด้านความมั่นคงมีประเด็นผลกระทบด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านสาธารณสุขการควบคุมโรค ด้านเศรษฐกิจ การแย่งงาน และผลกระทบทางสังคม เช่น ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การก่ออาชญากรรม การแบ่งแยกเชิงสังคม ขบวนการลักลอบการเข้าเมืองและการค้ามนุษย์ ปัญหาเด็กไร้สัญชาติ ปัญหาการสร้างอิทธิพลกลุ่มชนชาติ ยาเสพติด ปัญหาโสเภณี ภาระของรัฐในเรื่องการจัดปัจจัยพื้นฐานการสาธารณสุขโรค และการสาธารณสุข

ผู้วิจัยเล็งเห็นผลถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นส่งต่อการบริหารทางด้านแรงงานต่างด้าวประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะประเทศกัมพูชาที่มีความเสี่ยงต่อความสัมพันธ์ สวัสดิการทางสังคมสุขภาพ สุขอนามัย ตามหลักสากลที่ควรจะได้รับและด้วยความจำเป็นของประเทศไทยที่ต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าวด้วยบริบทของการขาดแคลนแรงงานบางสาขาด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา ที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา
2. เพื่อศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา
3. เพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจุบันการใช้แรงงานต่างด้าวถูกกฎหมายต้องดำเนินการตามข้อตกลงการนำเข้าแรงงานถูกกฎหมาย (MOU) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการที่ยุ่งยากอีกทั้งต้องหาวิธีการส่งแรงงานกลับประเทศต้นทางเพื่อไปดำเนินการด้านเอกสารต่างๆ ใช้เวลานานทำให้นายจ้างเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ หากนายจ้างจะจ้างให้บริษัทจัดหางานดำเนินการให้ก็มีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก(ข้อมูลจากบริษัทจัดหางานที่รับดำเนินการต่างๆ, การสัมภาษณ์)ปัจจัยด้านกฎหมายมีผลต่อความต้องการด้านการจ้างแรงงานต่างด้าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันกฎหมายการจ้างแรงงานต่างด้าวมีความชัดเจนเข้าใจง่าย นโยบายการจ้างงานแรงงานต่างด้าวก็มีความชัดเจนเช่นเดียวกัน ซึ่งประเทศไทยมีความต้องการแรงงานต่างด้าวเนื่องจากขาดแคลนแรงงานระดับล่างหรือแรงงานไร้ฝีมือโดยเฉพาะงานประมงและงานอุตสาหกรรมต่อเนื่อง งานภาคเกษตรกรรม งานก่อสร้างและงานคนรับใช้ การนำเข้าแรงงานต่างด้าวในจำนวนที่เหมาะสมกับความต้องการจึงมีความจำเป็นเพื่อการขยายตัวทางภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรมของประเทศ อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของแรงงานต่างด้าวยังไม่มีผลต่ออัตราการว่างงานของคนไทย (กรมการจัดหางาน กองแผนงานและสารสนเทศ, 2555)

อธิบายมิติแรงงานในการปรับตัว(สรุปจาก สนิท สัตโยภาส, 2559, หน้า 193)อธิบายการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวในงานวิจัยชาวไทยใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ มีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิต และสังคมมีทั้ง 8 มิติ คือ(1) มิติด้านการมีงานทำและรายได้ (2) มิติด้านครอบครัว (3) มิติด้านความมั่นคงส่วนบุคคล (4) มิติด้านการสนับสนุนทางสังคม (5) มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม (6) มิติด้านการศึกษา (7) มิติด้านสุขภาพอนามัย (8) มิติด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และRoy(1999) ยังมองว่า บุคคลประกอบด้วยกาย จิต และสังคม (Bio – psychosocial being) มีความเป็นองค์รวม ไม่

สามารถแยกจากกันได้เพื่อความปกติสุข หรือภาวะสุขภาพที่ดี ขึ้นอยู่กับระดับการปรับตัว (Adaptation level) ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการปรับตัวของบุคคลอีกตัวหนึ่ง ระดับการปรับตัว ก็คือระดับหรือขอบเขตที่แสดงถึงความสามารถของบุคคลในการตอบสนองทางบวกต่อสถานการณ์หนึ่ง หรือเป็นผลจากการที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาในมิติด้านครอบครัว มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม มิติด้านการศึกษา และมิติด้านสุขภาพอนามัย ที่ชาวไทยใหญ่มีการปรับตัวเพื่อความสุขในชีวิตโดยตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มีอยู่ภายนอกตามสภาพและความสามารถของตนเอง โดยมีระดับการปรับตัวที่มีการผสมผสานกันได้ดี (Integrated level of adaptation) (Roy 1999 อ้างใน สุภาพ อารีเอื้อ, 2540)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ บทความทางวิชาการ ที่เกี่ยวข้อง จากการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือทางเว็บไซต์ต่าง ๆ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่เป็นผู้มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัย กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย นายกสมาคมมิตรภาพไทย-กัมพูชา และผู้ประกอบการธุรกิจในประเทศกัมพูชาที่เคยมาลงทุนในประเทศไทย เคยมาพำนักรหรือทำงานในประเทศไทย เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์ ในการคัดเลือกมีการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นว่าเป็นผู้มีความรู้และเข้าใจในแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา และนักวิชาการจำนวน 16 คน ใช้การวิเคราะห์และสรุปผล โดยการวิเคราะห์ข้อมูล โดยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการตีความ (Interpretation) เพื่อนำเสนอในลักษณะการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า

(1)บริบทในการบริหารจัดการในเรื่อง แรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา

พบว่า ความสำคัญหลักคือ การมีเอกสารทำงานก็ทำให้พวกเขาได้รับการปกป้องตามกฎหมาย ทำให้ไม่ต้องใช้ชีวิตอย่างหวาดกลัวและหลบซ่อน แรงงานบางส่วนไม่สามารถทำใบอนุญาตทำงานในประเทศไทยได้เนื่องจากพวกเขาไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน เพราะรัฐบาลไม่เคยออกเอกสารเหล่านั้นให้หรือบางคนที่มีบัตรก็ถูกริบไประหว่างเดินทางหรือสูญหายไปตามกาลเวลา อีกทั้งเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานต่างด้าวค่านายหน้าสำหรับนำเข้าแรงงานถูกกฎหมาย (MOU) อยู่ที่ประมาณ 14,000 บาทต่อคน โดยแรงงานต่างด้าวต้องกลับประเทศต้นทางไปทำหนังสือเดินทางแบบท่องเที่ยวเข้ามา แล้วบริษัทจัดหางานจะดำเนินการด้านเอกสารกับประเทศต้นทางให้ทุกอย่าง ซึ่งเมื่อรวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดทั้งค่าเดินทางกลับประเทศต้นทาง ค่าทำหนังสือเดินทางและค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อให้ได้ใบอนุญาตทำงาน พบว่ามีค่าใช้จ่ายสูงกว่า 20,000 บาทต่อคนโดยมีเงื่อนไขว่าแรงงานต่างด้าวที่อายุยังไม่ครบ 18 ปีบริบูรณ์ยังไม่สามารถดำเนินการนำเข้าแรงงานถูกกฎหมาย (MOU)

(2)ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการใน เรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา

1) ด้านการงานที่ทำและรายได้ ด้านความมั่นคงส่วนบุคคล

พบว่าจะปรับตัวด้วยการยอมรับลักษณะงานและค่าแรงตามกฎหมายและรายได้ที่นายจ้างกำหนด และเพิ่มรายได้ให้ได้เงินค่าแรงต่อวันให้มากขึ้นด้วยการทำงานล่วงเวลากับสถานประกอบการเดิม ด้านสมดุลชีวิตและการทำงานเวลาหยุดพักระหว่างวัน และวันหยุดอื่นๆ โดยในส่วนของวันหยุดอื่นๆ กระทรวงแรงงาน(รง.) ได้ออกกฎกระทรวงแรงงานฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ซึ่งออกตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เพื่อให้ความคุ้มครอง

ลูกจ้าง พบว่าวันหยุดสำหรับพวกเขาคือการที่นายจ้างพาออกไปเที่ยวกับครอบครัวสำหรับแรงงานบางประเภทกรณีอื่นได้หยุดตามกฎหมาย ขาดสมดุลชีวิตการทำงาน เพราะไม่ได้รับวันหยุดตามที่กฎหมายกำหนด

2) ด้านครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา

แรงงานกัมพูชา ที่เข้ามาหางานทำฝั่งไทยที่เข้ามาทั้งครอบครัวจะปรับตัวน้อยในด้านนี้ แต่ถ้าเข้ามาคนเดียวอาจเป็นฝ่ายสามี บทบาทที่ต้องทำคือส่งเงินไปเลี้ยงดูลูกเมียที่ฝั่งกัมพูชา ส่วนบทบาทด้านการคุ้มครองครอบครัวก็ยุติลง แต่แรงงานที่ยังโสดเมื่อเข้ามาทำงานฝั่งไทยจะมีอิสระในการตัดสินใจทำการต่าง ๆ เอง และถ้าแต่งงานกับคนไทยสถานะด้านครอบครัวย่อมปรับเข้าสู่สังคมไทยพร้อมกับการตัดสินใจอยู่ฝั่งไทยตลอดไป

3) ด้านสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

พบว่าแรงงานกัมพูชาจะปรับตัวให้ตนเองมีสุขภาพดีด้วยการพยายามปรุงอาหารรับประทานเอง โดยให้เหตุผลว่าได้อาหารมีรสชาติถูกปากและประหยัดเงิน แต่ในขณะเดียวกันก็ลองฝึกชิมอาหารไทยไปด้วย ส่วนถ้ามีอาการป่วยพวกเขาก็เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลในพื้นที่ เช่น สถานพยาบาลของเทศบาลหรือสถานประกอบการแพทย์คลินิกใกล้ที่พักถึงแม้จะเสียค่ารักษาแพงหน่อย แต่บริการดี แรงงานส่วนใหญ่ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยจะปรับตัวด้านที่อยู่อาศัยตามลักษณะงานที่ทำ คือ พวกเขาจะปรับตัวและปรับใจให้ยอมรับสภาพของที่พักที่นายจ้างสร้างให้ แต่ถ้าทำงานรับจ้างทั่วไป จะต้องเช่าที่พักอยู่เอง เสียค่าน้ำค่าไฟเอง ส่วนสภาพที่พักจะดีกว่าการอยู่ในแคมป์(ที่พักที่เตรียมไว้ในจุดก่อสร้าง)ซึ่งเป็นอาคารไม้ยกพื้นปลูกสร้างชั่วคราวและไม่แข็งแรงนักด้านสถานภาพทางกฎหมายไม่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตการทำงาน(Hun Montvann Vice President, Siem Reap Chamber of Commerce , Interview 29 สิงหาคม 2561)

(3) รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา

1.การวางนโยบายโดยมีส่วนร่วมจาก 3 ฝ่ายประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แรงงาน กัมพูชา และ ผู้ประกอบการในแต่ละชุมชน มาร่วมพัฒนาด้วยร่วมกัน

“การวางนโยบายต้องคำนึงถึง เจ้าหน้าที่ด้านแรงงานกัมพูชาหรือประเทศอื่น ๆ และ เจ้าของธุรกิจหรือนายจ้างมาร่วมพัฒนาด้วยร่วมกัน” (Leab Polo, Acting Chairman Phnom Penh ,interview 30 สิงหาคม 2561)

2.ภาครัฐควรมีการกำหนดมาตรการและ มีเจ้าหน้าที่ปกครองควรเข้มงวดและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เช่น เอาจริงเอาจังกับขบวนการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว ควรมีการเข้าตรวจค้นสถานประกอบการโดยไม่บอกล่วงหน้าเพื่อตรวจสอบแรงงานต่างด้าวในกิจการ

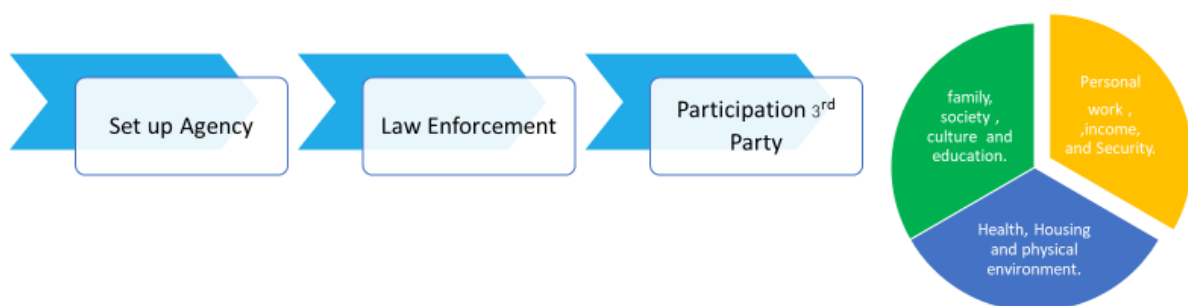
“มีการให้รางวัลนำจับผู้ประกอบการที่ลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าวเถื่อน ซึ่งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้นโยบายที่เกี่ยวกับแรงงานต่าง

ด้าวมมีประสิทธิภาพมากขึ้น สถานประกอบการก็จะได้ไม่ลักลอบใช้แรงงานต่างด้าวแรงงานเถื่อน จะได้ไม่เป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย”(พล.อ.วิชิต ยาทิพย์ นายกสมาคมมิตรภาพไทย-เขมร,สัมภาษณ์, สัมภาษณ์ 19 กันยายน 2561)

3.จัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางด้านแรงงานสัมพันธ์สำหรับแรงงานต่างด้าวรู้มีการวางแผนอัตราค่าจ้างโดยใช้แรงงานต่างด้าวมำทำงานทดแทนแรงงานไทยและให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการและดูแลการทำงานที่ทำและรายได้ ด้านความมั่นคงส่วนบุคคล สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแรงงานต่างด้าว

“ให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ผู้ดูแลแรงงานในประเทศกัมพูชา” (Thavorin You Kheang, Angkor certified Accountant, ,Interview 31 สิงหาคม 2561)

โดยสามารถสรุปผลการวิจัยโดยนำข้อมูลมาสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย - กัมพูชา ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา

อภิปรายผลการวิจัย

(1)บริบทในการบริหารจัดการในเรื่อง
แรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา พบว่า ความสำคัญ
หลักคือ การมีเอกสารทำงานก็ทำให้พวกเขาได้รับ
การปกป้องตามกฎหมาย

(2)ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการใน
เรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา พบว่า 1) ด้าน
การทำงานที่ทำและรายได้ ด้านความมั่นคงส่วนบุคคล
ตามกฎหมายกระทรวงแรงงานฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555) ซึ่ง
ออกตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 เพื่อให้
ความคุ้มครองลูกจ้างที่เป็นคนต่างด้าว 2) ด้าน
ครอบครัว สังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา
แรงงานกัมพูชา ที่เข้ามาหางานทำฝั่งไทยที่พร้อมจะ
ปรับตัว หากกรณีใดเมื่อเข้ามาทำงานฝั่งไทยจะมี
อิสระในการตัดสินใจทำการต่าง ๆ เอง และถ้า
แต่งงานกับคนไทยสถานะด้านครอบครัวย่อมปรับ
เข้าสู่สังคมไทยพร้อมกับการตัดสินใจอยู่ฝั่งไทย
ตลอดไป 3) ด้านสุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัยและ
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพพบว่าแรงงานกัมพูชาจะ
ปรับตัวง่ายเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในเมืองไทย
และการเข้ารับบริการที่โรงพยาบาลเป็นไปตามแต่ละ
พื้นที่โดยระบุว่ามีความมาตรฐานสูงกว่าประเทศของตน
ด้านที่อยู่อาศัยตามลักษณะงานที่ทำ คือ พวกเขาจะ
ปรับตัวและปรับใจให้ยอมรับสภาพของที่พักที่
นายจ้างสร้างให้ แต่ถ้าทำงานรับจ้างทั่วไป จะต้อง
เช่าที่พักอยู่เอง เสียค่าน้ำค่าไฟเอง ด้านสภาพ
ทางกฎหมายไม่มีความสำคัญกับคุณภาพชีวิตการ
ทำงาน เพราะส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในสิทธิที่มีตาม
กฎหมายเพราะไม่มีความรู้

(3) รูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ ในเรื่องแรงงานสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา

1.การวางนโยบายโดยมีส่วนร่วมจาก 3 ฝ่าย
ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แรงงาน
กัมพูชา และ ผู้ประกอบการในแต่ละชุมชน มาร่วม
พัฒนาด้วยร่วมกันสอดคล้องกับสนธิ สัตยโฆส
(2559, หน้า 205) ที่กล่าวว่า การวางนโยบายโดยมี
ส่วนร่วมจาก 3 ฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่จากการปกครอง
ท้องถิ่นฝ่ายหนึ่ง แรงงานต่างด้าวในพื้นที่เป้าหมาย

ฝ่ายที่สอง และฝ่ายที่สามได้แก่ ผู้ประกอบการในแต่
ละชุมชน มาร่วมพัฒนาด้วยกระบวนการสร้าง
อนาคตร่วมกัน (Future Search Conference: FSC)
อันเป็นการสร้างความสุขให้ชุมชน

2.ภาครัฐควรกำหนดมาตรการและมี
เจ้าหน้าที่ปกครองควรเข้มงวดและบังคับใช้กฎหมาย
อย่างจริงจัง เช่น เอาจริงเอาจังกับขบวนการลักลอบ
เข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว มีการเข้าตรวจค้น
สถานประกอบการโดยไม่บอกล่วงหน้าเพื่อตรวจสอบ
แรงงานต่างด้าวในกิจการ มีการให้รางวัลนำจับ
ผู้ประกอบการที่ลักลอบจ้างแรงงานต่างด้าวเถื่อน ซึ่ง
ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้นโยบายที่
เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น
สถานประกอบการก็จะได้ไม่ลักลอบใช้แรงงานต่าง
ด้าวแรงงานเถื่อน จะได้ไม่เป็นผู้กระทำผิดกฎหมาย
สอดคล้องกับ(ณัฐชัย นิ่มนวล, 2556)โดยให้รัฐบาล
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเทศตระหนัก
ถึงความสำคัญและจำเป็นต้องร่วมมือกันและ
ปรับปรุงกฎระเบียบ

3.จัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางด้าน
แรงงานสัมพันธ์สำหรับแรงงานต่างด้าวมีการวางแผน
อัตรากำลังโดยใช้แรงงานต่างด้าวมาทำงานทดแทน
แรงงานไทยและให้มีจำนวนเพียงพอต่อความ
ต้องการและดูแลการทำงานที่ทำและรายได้ ด้านความ
มั่นคงส่วนบุคคล สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัยและ
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแรงงานต่างด้าว

โดยภาพรวมของการบริหารจัดการแรงงาน
ต่างด้าวการจัดระบบแรงงานที่ไม่มีสัญชาติไทยที่
ทำงานอยู่ในอาณาเขตประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย
ให้ขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายเพื่อสะดวก
ต่อการควบคุมดูแลให้เกิดความเรียบร้อยในสังคม
และเป็นประโยชน์ต่อการจ้างงาน(ณัฐชัย นิ่มนวล,
2556, หน้า3)นั้นสำคัญที่สุด เพื่อสร้างรูปแบบ การ
ปรับตัวของแรงงานต่างด้าวในด้านต่าง ๆ ที่มี
ผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมไทยและ
สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสู่การสร้างความมั่นคง
ของประเทศ (สนธิ สัตยโฆส,2559,หน้า 193) โดย
ผู้ประกอบการ ต้องเข้าใจวัฒนธรรมของแรงงานต่าง

ด้วยด้วยเช่นการศึกษาของกัญญา โพธิ์พันธุ์ (2555) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ การศึกษาแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก ” โดยผลการศึกษา พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นว่าการจ้างแรงงานต่างด้าวคือปัจจัยด้านแรงงาน เนื่องจากแรงงานต่างด้าวสามารถทำงานหนักได้และไม่ค่อยเกี่ยงงานนั้นอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่จะเป็นเช่นนั้น ค่าแรงและความมั่นคงในการทำงานสำคัญกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศประสานงานกับประเทศกัมพูชาเพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาศักยภาพของแรงงานและแรงให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานฝั่งประเทศไทยได้
2. ควรมีการศึกษาข้อกำหนดในการเนรเทศแรงงานที่ยึดหลักสากลและถอดบทเรียนนำมาปรับใช้กับประเทศไทยเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการแรงงานกัมพูชามากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงแรงงานฉบับที่ 14 (พ.ศ.2555). ซึ่งออกตาม พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541.
- กัญญา โพธิ์พันธุ์. (2555). การศึกษาการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคตะวันออก. *วารสารการจัดการธุรกิจ*, มหาวิทยาลัยบูรพา. ปีที่2 ฉบับ2 หน้า39-49.
- คณะกรรมการธิการการแรงงานและสวัสดิการสังคม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2550.
- ณัฐชัย นิมนวล. (2556). การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวผ่านมุมมองบริบทสังคมไทยกับบริบทประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, ปีที่8 ฉบับที่ 23 พฤษภาคม – สิงหาคม 2556. หน้า 1-16.
- ทรงพันธ์ ต้นตระกูล. (2557). รูปแบบการนำเข้าแรงงานข้ามชาติสามัญชาติต่อการเข้าถึงหลักประกันสังคมของประเทศไทย, *วารสารมนุษยศาสตร์สาร*, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 (2558).
- สนธิ สัตโยภาส. (2559) แรงงานต่างด้าวกับความมั่นคงทางสังคม *วารสารบัณฑิตวิจัย*, ปีที่7 ฉบับ1 มกราคม - มิถุนายน 2559.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2555). *สถิติแรงงานต่างด้าว*, กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, กรกฎาคม 2555.
- สำนักรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม. (2542). *ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย - ลาว ครั้งที่ 8*. สืบค้น 3 สิงหาคม 2542, จาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/203967>
- สุภาพ อารีเอื้อ. (2540). *ความเครียดการเผชิญปัญหาและคุณภาพชีวิตของหญิงสูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- อดิสร เกิดมงคล. (2552). *แรงงานข้ามชาติจากพม่าในประเทศไทย: มองผ่านนโยบายรัฐไทยและประเด็นสิทธิมนุษยชน*. บทความนำเสนอในงานประชุม Asia Human Right ครั้งที่ 4,17 กุมภาพันธ์ 2552. มหาวิทยาลัยโซล ประเทศเกาหลีใต้.
- Roy & Andrews, (1999). *The Roy's Adaptation Model*, Stamford: Appleton & Lange.

สัมภาษณ์

พล.อ.วิจิต ยาทิพย์ นายกสมาคมมิตรภาพไทย-เขมร, สัมภาษณ์ 14 สิงหาคม 2561

Dr. Leab Polo, Acting Chairman Phnom Penh, interview 30 สิงหาคม 2561

Dr. Thavorin You Kheang, Angkor certified Accountant, Interview 31 สิงหาคม 2561

ประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ Low Cost Airlines Efficiency

พ.ต.อ. ดร. นพดล บุรณัญญ, ดร. เสาวณีย์ พากเพียร,
ดร. เอื้อมอัมพร ทิพย์ทิฆัมพร, ดร. สุมาลี มีพงษ์, ดร. ปัญญารัตน์ ปานทอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ของกลยุทธ์ ระบบงาน และการจัดการ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ วิธีดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ท่าอากาศยานกรุงเทพ จำนวน 400 รายตอบแบบสอบถามด้วยตนเองโดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบถดถอยพหุ ผลการวิจัยพบว่า ความสะดวก กระบวนการในการให้บริการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสุภาพของบุคลากร และความน่าเชื่อถือมีผลกระทบกับประสิทธิภาพในการให้บริการ

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ระบบงาน, การจัดการ, ประสิทธิภาพ

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between strategy, system, management and efficiency. The population and sample size for 400 specific sampling were selected from the passenger at DONMUANG airport. The methods of data analysis consist of multiple regression analysis. The findings revealed efficiency depended on comfortable, process, technology, courtesy and reliability.

Keywords: strategy, system, management, efficiency

บทนำ

สายการบินราคาถูกหรือสายการบินต้นทุนต่ำ เริ่มต้นจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรก (สายการบินราคาประหยัด, 2560) มีกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจด้านการบิน ด้วยการลดค่าใช้จ่ายของการบิน เช่น เครื่องแบบพนักงาน อาหาร บริการบนเครื่องบิน ทำให้สามารถขายตั๋วโดยสารในราคาประหยัดได้ อีกทั้งมีการขายตั๋วล่วงหน้าผ่านระบบ อินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถวางแผนจัดการเที่ยวบินได้ง่าย ลดความเสี่ยงด้านการโดยสารไม่เต็มลำ (Word Traveler, 2016) ประโยชน์ของสายการบินต้นทุนต่ำ คือ (1) กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวมีการเดินทางโดยเครื่องบินมากขึ้น และขยายเส้นทางท่องเที่ยวได้กว้างขวางขึ้น ราคาบัตรโดยสารเครื่องบินที่ถูกลงอย่างมากจะเป็นตัวจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้อย่างสะดวก จึงเป็นการ

กระจายนักท่องเที่ยว และทำให้สะดวกสบายในการบินตรงมากขึ้น (2) ทำให้เกิดการขยายตัวของนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวระดับกลางและระดับล่างที่มีงบจำกัดในการเดินทาง รวมทั้งทำให้มีการขยายตัวในกลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (3) เพิ่มความถี่ในการเดินทางมากขึ้น โดยนักท่องเที่ยวมีโอกาสเดินทางได้บ่อยขึ้น จากเดิมอาจเดินทางเพียงปีละ 1 ครั้ง ราคาบัตรโดยสารเครื่องบินที่ถูกลงทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสเลือกเดินทางได้มากกว่า 1 ครั้ง ต่อปี ทำให้ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้โดยรวมมากขึ้น (4) ส่งผลดีต่อธุรกิจท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น ตัวแทนจำหน่ายบริการทางการท่องเที่ยว บริษัทจัดนำเที่ยว และโรงแรมสามารถเสนอขายรายการนำเที่ยวหรือแพ็คเกจได้หลายรูปแบบในราคาที่ประหยัดหรือถูกลง

ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการขยายตัวของภาคธุรกิจ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วนของการเดินทาง ก็จะมีเงินในการใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าของที่ระลึก และการจ่ายใช้สอยอื่น ๆ ได้มากขึ้น นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจโรงแรมเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับกระแสการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวระดับกลางและล่าง (5) ทำให้เกิดการแข่งขันในภาคธุรกิจการบินและภาคการขนส่งอื่น ๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรถไฟหรือรถประจำทางทั้งในด้านราคา คุณภาพ และการบริการ ซึ่งธุรกิจต่าง ๆ ต้องมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาประสิทธิภาพให้ดีขึ้นอันจะส่งผลต่อผู้บริโภคในการมีทางเลือกมากยิ่งขึ้น และ (6) ทำให้เกิดสงครามราคาขึ้นมาสายการบินต้นทุนต่ำสายต่าง ๆ จะแข่งกันลดราคากันเพื่อดึงลูกค้าให้มาใช้บริการผู้ที่ได้ประโยชน์คือผู้โดยสารที่ได้เดินทางโดยเสียค่าโดยสารในราคาที่ถูกลง ความสำคัญของปัญหาคือจะทำอย่างไรจึงจะสามารถรักษามาตรฐานในการให้บริการลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความจงรักภักดีของลูกค้ากับสายการบิน (brand royalty) เพื่อแย่งส่วนแบ่งทางการตลาดมาจากสายการบินคู่แข่งทั้งที่เป็นสายการบินพรีเมียมและสายการบินต้นทุนต่ำ เนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วจึงทำให้ต้องการทราบว่า มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสายการบินต้นทุนต่ำ (มงคล โสภณ, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของกลยุทธ์ ระบบงาน และการจัดการ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

สมมติฐานการวิจัย

กลยุทธ์ (ที่ประกอบด้วย ความสะดวก ราคาที่เป็นธรรม และภาพพจน์ที่ดี) ระบบงาน

(ประกอบด้วย กระบวนการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย และความรวดเร็ว) และการจัดการ (ประกอบด้วย ความสุภาพของบุคลากร ความน่าเชื่อถือ และความเสมอภาค) มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย หัวข้อ ทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ กลยุทธ์ระบบงาน และการจัดการ
2. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 400 ราย
3. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการให้บริการ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กลยุทธ์ ระบบงาน และการจัดการ
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัย ระหว่าง 1 ตุลาคม 2559- 30 กันยายน 2560

การทบทวนวรรณกรรม

ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการดำเนินการซึ่งมีความคล้ายคลึงกับประสิทธิผลแต่ประสิทธิผลจะพิจารณาถึงวิธีการหรือทางเลือกใด ๆ ในแง่ความสามารถและความสำเร็จของการดำเนินการ โดยเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรที่ใช้ไปกับผลสำเร็จที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายของทางเลือกนั้น นอกจากนั้นแล้วประสิทธิภาพจะมีมากหรือน้อยสามารถพิจารณาได้จากปริมาณหรือคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาจากปัจจัยนำเข้า ถ้ามีน้อยกว่าผลผลิตที่ได้ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารงาน จากการศึกษาของ Harrington (1913) พบว่า หลักการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย (1) ทำความเข้าใจเป้าหมายและกำหนดหลักแนวคิดให้ชัดเจน

(2) พิจารณาความน่าจะเป็นไปได้ (3) ค่าปรึกษาแนะนำต้องสมบูรณ์และถูกต้อง (4) รักษาระเบียบวินัยในการทำงาน (5) ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรม (6) การทำงานมีความเชื่อถือได้เร็วมีคุณภาพและมีการลงทะเบียนไว้เป็นหลักฐาน (7) งานควรมีลักษณะแจ้งให้ทราบถึงการดำเนินงานอย่างทั่วถึง (8) งานสำเร็จทันเวลา (9) ผลงานได้มาตรฐาน (10) การดำเนินงานสามารถยึดเป็นมาตรฐานได้ (11) กำหนดมาตรฐานที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกสอนงานได้ และ (12) ให้บำเหน็จรางวัล และจากการศึกษาของ Ona (2017) พบว่า กลยุทธ์ของการดำเนินงานที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการ นอกจากนั้นแล้วจากการศึกษาของ (McAfee & Velde (2017) อธิบายว่าระบบงานและการจัดการมีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการให้ดีขึ้นหรือแย่ลง

สรุปจากที่กล่าวมาแล้วสามารถสรุปได้ว่าประสิทธิภาพในการให้บริการจะดีขึ้นหรือน้อยลงขึ้นอยู่กับ การดำเนินโครงการและนโยบายต่าง ๆ ว่ามีการปฏิบัติงานและใช้ทรัพยากรเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดหรือไม่ ถ้าเป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ หรือเร็วกว่าที่กำหนดและใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าก็ถือว่าการปฏิบัติงานในองค์กรนั้นประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ หากไม่ตรงตามที่กำหนดไว้และต้องใช้เวลามากขึ้นหรือสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นแสดงว่าองค์กรนั้นขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน นอกจากนั้นแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกได้แก่ กลยุทธ์ ระบบงานและการจัดการ

กลยุทธ์ (strategy) หมายถึงแผนการในการดำเนินการ ในการดำเนินการทางธุรกิจ กลยุทธ์ทางการตลาดถือว่าเป็นอาวุธที่มีประสิทธิภาพอย่างหนึ่งในการทำธุรกิจ ซึ่งปัจจุบันมีกลยุทธ์การตลาดต่าง ๆ มากมายให้เลือกเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับธุรกิจ ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินการกลยุทธ์ทางธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จคือความสะดวกในการใช้บริการ สิ่ง

หนึ่งที่ทำให้ลูกค้ามักพอใจเลิกใช้บริการ นั้นมักเกิดจากความยุ่งยากของระบบการซื้อขายที่ซับซ้อน หลาย ๆ ธุรกิจมีสินค้า และการบริการที่น่าสนใจ แต่บางครั้งที่ปัญหาเหล่านี้กลับกลายมาเป็นอุปสรรคไม่ให้สินค้าและบริการเหล่านี้เป็นที่สนใจเท่าที่ควร โดยปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าพบกับความยุ่งยากก็มีมากมาย เช่น ร้านค้าบนอินเทอร์เน็ตบางแห่งที่มีระบบการซื้อขายที่กว่าจะผ่านไปได้แต่ละขั้นตอนนั้นเป็นไปด้วยความยุ่งยากหรือมีหลายขั้นตอนจนเกินไป จนลูกค้าเลิกที่จะซื้อขายหรือใช้บริการ (หลักการพื้นฐานเพื่อตอบสนองความต้องการลูกค้าและเพิ่มยอดขาย, 2560)

กลยุทธ์ด้านราคา ราคา (price) เป็นช่องทางการจัดจำหน่าย (place) และการส่งเสริมทางการตลาด (promotion) ที่ผู้ประกอบการบางแห่งนำมาใช้ในการวางแผนการตลาดนั้น ดูเหมือนว่ากลยุทธ์ด้านราคาจะเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กให้ความสำคัญน้อยมากในการนำการตั้งราคามาใช้เป็นกลยุทธ์ทั้ง ๆ ที่ราคาเป็นปัจจัยสำคัญที่ลูกค้าใช้พิจารณาในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือใช้บริการไม่น้อยไปกว่าตัวสินค้า กลยุทธ์แนวระดับราคา (price lining) คือ การที่ผู้ผลิตหรือร้านค้ากำหนดระดับราคาของสินค้าประเภทเดียวกันแต่ต่างแบบ ต่างรุ่นหรือมีระดับคุณภาพแตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้บริโภคมีโอกาสเลือกสินค้าในระดับราคาที่พอใจ กลยุทธ์ราคาลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่เชื่อว่าลูกค้าแต่ละราย มีความต้องการแตกต่างกัน บางคนอาจยอมจ่ายแพงกว่า เพื่อให้ได้สินค้าที่ดีมีระดับกว่าคนอื่น ขณะที่ลูกค้าบางกลุ่ม ต้องการสินค้าราคาประหยัด ไม่ต้องการลูกเล่นมากนัก การตั้งราคาแบบมีหลายระดับราคา จึงเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มโอกาสในการขายได้ดีกว่าการผลิต และกำหนดราคาสินค้าในราคาเดียวกัน ตัวอย่างที่เห็นได้คือผู้ผลิตและผู้จำหน่ายโทรศัพท์มือถือเกือบทุกยี่ห้อเวลาออกรุ่นใหม่ ๆ มักจะออกผลิตภัณฑ์เป็นชุดที่มีหลายรุ่น และมีการตั้งราคาต่างกันตั้งแต่หลักพันบาท

ไปจนถึงหลักหมื่นบาท ซึ่งก็เป็นการใช้กลยุทธ์ราคา ดังกล่าวนั่นเอง (กลยุทธ์การตั้งราคา, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของสายการบินต้นทุนต่ำ The Airline's Dilemma (2017) ที่อธิบายว่าในการดำเนินกลยุทธ์ของสายการบินต้นทุนต่ำโดยการลดราคาค่าโดยสารให้ถูกลงเป็นผลทำให้ยอดจองที่นั่งเครื่องบินมีมากขึ้น นอกจากนั้นการที่บริษัทสายการบินมีภาพพจน์ที่ดีในการรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมมีผลทำให้ประชาชนไว้วางใจและใช้บริการบ่อยขึ้น (O' Connell & William, 2017)

สรุปวิธีดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ต้องคำนึงถึงคือกลยุทธ์ในการดำเนินการ หากเป็นกลยุทธ์ในการทำธุรกิจ เป้าหมายคือ ความสำเร็จของธุรกิจซึ่งหมายความว่าต้องสามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดจากคู่แข่งในท้องตลาดได้ การจะวางกลยุทธ์เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารรู้ว่า ปัจจุบันธุรกิจของตนเองอยู่ ณ จุดใด ในอนาคตต้องการให้ไปสู่จุดใด จากนั้นจึงหาวิธีการเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายในอนาคตตามที่วางไว้ต้องวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง โอกาส และปัจจัยภายนอกที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ธุรกิจจะทำให้ผู้บริหารได้รู้ว่า ธุรกิจของตัวเองมีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร มีโอกาสที่จะนำธุรกิจไปสู่จุดที่ต้องการได้อย่างไร และสิ่งที่จะเข้ามาขัดขวางให้ไม่ประสบความสำเร็จดังกล่าวนั้นคืออะไร

ระบบงาน (system) หมายถึงวิธีดำเนินการหรือรูปแบบการปฏิบัติ ดังนั้น ลักษณะของระบบงานที่ดีจึงต้องเป็นการบริหารที่เป็นระบบ ซึ่งต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (good governance) ที่ประกอบด้วย (1) หลักนิติธรรม คือการตรากฎหมายและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นธรรม (2) หลักคุณธรรม มีจุดมุ่งหมาย ที่จะให้การบริหารบ้านเมือง และสังคม ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

ทั้งในแง่ของศีลธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และปทัสฐานที่สังคมยอมรับว่าเป็นแบบอย่าง หรือครรลองที่พึงปฏิบัติ (3) หลักความโปร่งใส เป็นเรื่องของการกระทำกิจการใด ๆ ด้วยความเปิดเผย ต่อสาธารณชน และสามารถตรวจสอบได้ โดยเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกประเมินผลการทำงานอย่างเต็มที่ (4) หลักการมีส่วนร่วม ต้องจัดให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม คนที่มีส่วนร่วมคือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานของหน่วยงานนั้น (5) ผู้ใช้อำนาจต้องยินดีรับผิดชอบ ต่อผลการกระทำ หรือการตัดสินใจของตนเอง ไม่ว่าทิศทางใดก็ตาม (6) หลักความคุ้มค่า มีการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องอย่างระมัดระวังและมีคุณภาพ ทั้งคุณภาพในเชิงทักษะฝีมือการทำงาน และคุณภาพในเชิงนามธรรม (7) หลักคุณภาพหรือมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีต้องมีกลไกที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ คือต้องรู้ว่าต้องมีเกณฑ์อะไร มาตรฐานหรือกติกาอะไร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ เพื่อจะได้สามารถตรวจสอบได้ว่ากลไกนั้นมีอยู่ และเป็นไปอย่างที่พึงประสงค์หรือไม่ และ (8) หลักความพึงพอใจ เมื่อองค์กรเรียกร้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอุทิศตนและเสียสละแก่องค์การ องค์กรก็จำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลในองค์กรนั้นในระดับหนึ่งด้วย การสร้างความพึงพอใจให้ทุกฝ่าย กระทำได้โดยใช้หลักคุณภาพ การสร้างคุณภาพนี้ ต้องมีกลไกที่ชัดเจน และถ้ามีความขัดแย้งกันของความพึงพอใจ ต้องมีกระบวนการควบคุมตรวจสอบดูแลมาตรฐานด้วย รายละเอียดในเรื่องนี้หน่วยงานแต่ละแห่งต้องกำหนดเอง (Nittaya, 2017)

ปัจจุบัน สายการบินเป็นหนึ่งในธุรกิจของโลกปัจจุบันที่ต้องทำการปรับตัวอย่างมาก เพื่อหาทางอยู่รอดจากผลกระทบอันเนื่องมาจากภาวะชบเซาและตกต่ำทางเศรษฐกิจ สายการบินต้นทุนต่ำในช่วงที่ผ่านมาได้มีการปรับตัวแทบจะทุกราย

คงหนีไม่พ้นการพยายามประหยัดและปรับลดต้นทุนการดำเนินงานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งต้องเน้นระบบดิจิทัลทำตลาดให้มากขึ้น (ผู้จัดการ 360 องศา รายสัปดาห์, 2517) และจากการสำรวจของ power & Associate (2017) เกี่ยวกับการจัดลำดับความพอใจของผู้โดยสารต่อการใช้บริการจากสายการบินในอเมริกาเหนือ พบว่า ระดับความพอใจเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 10 เป็น 12 สายการบินโดยสายการบินแบบโลว์คอสต์ หรือสายการบินราคาถูกที่มีนามว่า เจ็ทบลู ครองอันดับแรกของสายการบินที่ผู้โดยสารมีระดับความพอใจสูงสุดเป็นปีที่ 5 ของกลุ่มสายการบินราคาถูก รองลงมาคือสายการบินเซาท์เวสต์ ขณะที่สายการบินแอร์ทราน เป็นสายการบินที่ระดับความพอใจของผู้โดยสารลดลงจนต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม

สรุประบบงานที่ดีของสายการบินต้นทุนต่ำควรมุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าภายใต้สถานะต้นทุนและการใช้งบประมาณอย่างเหมาะสม โดยมีความคล่องตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจ และเพื่อให้เกิดการตอบสนองกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสมดุล สายการบินต้นทุนต่ำควรมุ่งเน้นไปที่เรื่องการจัดการด้วย

การจัดการ (management) หมายถึง การเตรียมการหรือการทำให้เป็นระบบ การจัดการเป็นคำที่นิยมใช้เกี่ยวกับการทำธุรกิจซึ่งต่างจากคำว่า “การบริหาร” ที่หมายถึงการ ดำเนินงานหรือปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐในบางครั้งอาจใช้คำว่า การบริหารจัดการ การจัดการ หรือ management เป็นกระบวนการทำงานหรือกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลในองค์กรร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้ 5 ขั้นตอนได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม (การจัดการ, 2560)

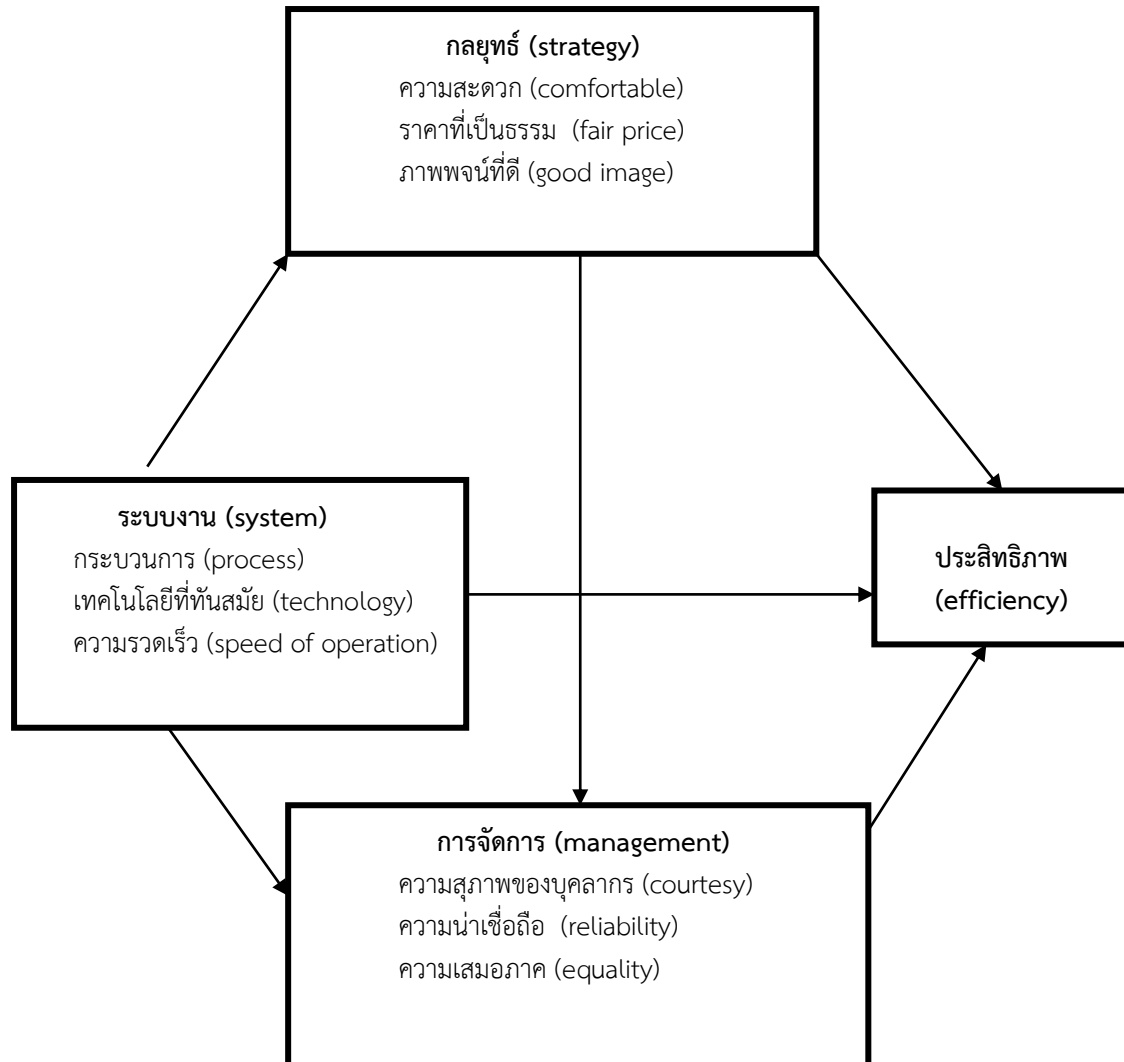
ปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการใช้กลยุทธ์ทางเทคโนโลยีจัดการกับกระบวนการทางธุรกิจจึงเป็นสิ่งจำเป็น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างผลกระทบที่สำคัญต่อการดำรงอยู่และการเจริญเติบโตของธุรกิจ องค์กรธุรกิจต้องสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาและดำรง รักษาความสามารถในการแข่งขัน ของ องค์กร การประยุกต์ เทคโนโลยีสารสนเทศต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกัน ระหว่าง โครงสร้างองค์กร กลยุทธ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ (ปาริชาติ แก้วกระจ่าง, 2560) จากการศึกษาของ Jennex, Smolnik & krosdell (2017) พบว่าการจัดการความรู้มีผลต่อกลยุทธ์ในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อค้นพบของ MacAfee, Glassman & Honycutt (2017). ที่กล่าวว่า การทำธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จมีปัจจัยที่สำคัญคือ การจัดการโลจิสติกส์ การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการสารสนเทศ และการจัดการทรัพยากรมนุษย์

สรุปการจัดการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการสร้างบรรยากาศในการคิดค้น เรียนรู้ จัดระเบียบและสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการ นอกจากนั้นแล้วการจัดการที่ดียังต้องอาศัยกลไกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการสร้างความเข้าใจระหว่างบริษัทกับลูกค้า ความสุภาพของบุคลากร ความน่าเชื่อถือ และการให้บริการอย่างเสมอภาค

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ

ประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆได้ดังนี้

ภาพ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวนทั้งสิ้น 35,203,757 คน (ข้อมูลสถิติผู้โดยสารที่ทำอากาศยานกรุงเทพ พ.ศ. 2559) เหตุผลที่เลือกพื้นที่ดังกล่าวเนื่องจากท่าอากาศยานดอนเมือง เป็นสถานที่สายการบินต้นทุนต่ำ

หลายสายการบินประกอบกิจการและมีประชาชนจำนวนมากมาใช้บริการ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากประชากรเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนมากเกินกว่าที่ผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลได้ครบ ผู้วิจัยจึงต้องทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) เหตุผลที่จะใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบนี้

เพราะมีความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย โดยการคำนวณตามสูตร ทาโรยามาเน โดยให้ประชาชนที่มาใช้บริการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Yamane, 1967) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative approach) ทำการสำรวจความคิดเห็นด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการให้บริการ กลยุทธ์ ระบบงาน และการจัดการ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ผู้ช่วยภาคสนามเป็นผู้ดำเนินการ คำถามแต่ละชุดจะเป็นคำถามชนิดปลายปิด ผู้ตอบคำถามเพียงแต่เขียนคะแนนลงในช่องคะแนนที่ต้องการเท่านั้น แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (hierarchical regression analysis) สำหรับการสร้างมาตรวัดในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อทัศนคติ ผู้วิจัยได้ใช้การให้คะแนน ตั้งแต่ 0 ถึง 10 แทนที่จะมีเพียง 1 ถึง 5 และจะมีการกลับคะแนนสำหรับข้อคำถามในเชิงลบ (negative)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลโดยนักศึกษาและอาสาสมัครจากประชาชนที่เดินทางมาใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ท่าอากาศยานดอนเมือง จำนวน 400 ราย แต่ก่อนที่จะออกไปเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบเครื่องมือก่อนเพื่อให้เกิดความถูกต้อง โดยนำแบบสอบถามไปทำการทดลอง (try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างจริงจำนวน 30 ราย ที่ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) เท่ากับ .768

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงชั้น สำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มตัวแปรอิสระว่ามีผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุมีข้อจำกัดดังนี้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระต้องเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้น (linearity) และตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง (multicollinearity problem)

ผลการการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลกับประสิทธิภาพในการให้บริการ

ตาราง 1 ตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำมากที่สุด ได้แก่ ความสุภาพของบุคลากร รองลงมาเทคโนโลยีที่ทันสมัย กระบวนการให้บริการ ความน่าเชื่อถือ และความสะดวกลดน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ครั้งแรก แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์ทางการค้าที่ประกอบด้วยความสะดวก ราคาที่เป็นธรรม และภาพพจน์ที่ดี มีเฉพาะความสะดวกและภาพพจน์ที่ดีมีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือถ้าความสะดวกและภาพพจน์ที่ดีมีมากขึ้นประสิทธิภาพของการให้บริการย่อมมีมากขึ้นด้วย แต่ถ้าความสะดวกและภาพพจน์ที่ดีมีน้อยลงประสิทธิภาพในการให้บริการย่อมมีน้อยลงด้วยเช่นเดียวกัน สำหรับราคาที่เป็นธรรมไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการแต่อย่างใด

เมื่อพิจารณา ระบบงานเพิ่มเติมพบว่า ความสะดวก ภาพพจน์ที่ดี เทคโนโลยีที่ทันสมัย และความรวดเร็วมีผลกับประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยถ้าความสะดวก ภาพพจน์ที่ดีเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความรวดเร็ว มีมากขึ้น ประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำย่อมมีมากขึ้น

แต่ถ้าความสะดวก ราคาที่เป็นธรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยและความรวดเร็วมีน้อยลง ประสิทธิภาพในการให้บริการย่อมมีน้อยลงด้วยเช่นเดียวกัน สำหรับราคาที่เป็นธรรม และกระบวนการการให้บริการไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

เมื่อพิจารณาการจัดการเพิ่มเติมพบว่าความสะดวก กระบวนการการให้บริการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสุภาพของบุคลากรและความน่าเชื่อถือมีผลกับประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยถ้า

ความสะดวก เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสุภาพของบุคลากรและ ความน่าเชื่อถือมีมากขึ้น ประสิทธิภาพในการให้บริการย่อมมีมากขึ้นด้วย แต่ถ้าความสะดวก เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสุภาพของบุคลากรและความน่าเชื่อถือมีน้อยลง ประสิทธิภาพในการให้บริการย่อมมีน้อยลงด้วย เช่นเดียวกัน สำหรับ กระบวนการการให้บริการถ้ามีมากขึ้นประสิทธิภาพในการให้บริการย่อมมีน้อยลง ส่วนราคาที่เป็นธรรม ภาพพจน์ที่ดี ความรวดเร็วและความเสมอภาคไม่มีผลต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำแต่อย่างใด

ตาราง 1 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ (N= 400)

Independent variable	Standard regression co-efficiency		
	กลยุทธ์	ระบบงาน	การจัดการ
ความสะดวก	.681***	.402***	.326***
ราคาที่เป็นธรรม	.071	.024	.051
ภาพพจน์ที่ดี	.108**	.117**	.059
กระบวนการให้บริการ		.126	-.165***
เทคโนโลยีที่ทันสมัย		.453***	.370***
ความรวดเร็ว		.092*	.029
ความสุภาพของบุคลากร			.126*
ความน่าเชื่อถือ			.176***
ความเสมอภาค			.028
R ²	.607	.700	.719
SEE	1.087	.954	.927
F	203.634	152.520	110.569

หมายเหตุ * = p<.05, ** = p<.01, *** = p<.001

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า ความสะดวก กระบวนการให้บริการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสุภาพของบุคลากร และความน่าเชื่อถือมีผลกระทบกับประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ควิก (Quick, 2017) และลีและโม (Lee & Mo, 2017)

เป็นไปตามสมมุติฐานที่กำหนดไว้ ยกเว้น ราคาที่เป็นธรรม ความรวดเร็ว และความเสมอภาค

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ความสะดวก ราคาที่เป็นธรรม กระบวนการในการให้บริการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสุภาพของบุคลากร และ ความน่าเชื่อถือ

มีผลกับประสิทธิภาพในการให้บริการ ดังนั้นในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการ บริษัทต้องเน้นไปที่ความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ ของผู้โดยสาร ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้บริการ ด้านความสะดวกสบายของยานพาหนะ กระบวนการทำงานที่ตรงต่อเวลา ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และจัดอบรมพนักงานที่ให้บริการให้มีความสุภาพอ่อนน้อมมีความจริงใจที่จะช่วยเหลือผู้โดยสารในกรณีที่มีปัญหาที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น โดยไม่เลือกชนชั้นวรรณะ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญส่งผลให้บริษัทมีความน่าเชื่อถือซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการให้บริการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

2.1 เนื่องจากตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวความคิด และสมมุติฐานที่กำหนดไว้ มีอำนาจอธิบายการผันแปรของความสะดวกกระบวนการในการให้บริการ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ความสะดวกของบุคลากร และความน่าเชื่อถือมี

ผลกระทบกับประสิทธิภาพในการให้บริการ แต่ก็มีตัวแปรอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องอีก ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา หรือวิจัยเพิ่มเติมถึงตัวแปร หรือปัจจัยอื่น ๆ อีก เช่น การประชาสัมพันธ์ สภาพแวดล้อมที่ให้บริการ หรือ ขนาดของยานพาหนะ

2.2 ควรมีการเพิ่มเทคนิควิธี สำหรับการวิเคราะห์การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้เกิดความหลากหลาย โดยใช้โปรแกรม LISREL AMOS และ EQS มาร่วมวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง เพื่อเพิ่มเนื้อหาสาระเชิงวิชาการในรูปแบบใหม่ที่แตกต่างในด้านการวิเคราะห์ และการประมวลผล เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาระยะยาว (longitudinal study) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการให้บริการของธุรกิจอื่น ๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เช่น ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว หรือธุรกิจด้านโรงแรม เพื่อเป็นกรณีศึกษาซึ่งสามารถนำมาเปรียบเทียบถึงข้อดีและข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ แล้วนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไข

เอกสารอ้างอิง

- กลยุทธ์การตั้งราคา. (2560). *กลยุทธ์การตั้งราคาเพื่อเพิ่มยอดขาย*. ค้นเมื่อ 27 มกราคม 2560 จาก <http://www.facebook.com>
- การจัดการ. (2560). *การจัดการหมายถึงอะไร?*. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2560 จาก <http://www.im2market.com>
- ข้อมูลสถิติผู้โดยสารที่ทำอากาศยานกรุงเทพ. (2559). *สถิติผู้โดยสารที่ทำอากาศยานกรุงเทพ*. ค้นเมื่อ 19 มีนาคม 2560 จาก <http://th.wikipedia.org>
- ปาริชาติ แก้วกระจ่าง. (2560). *เทคโนโลยีสารสนเทศกับกลยุทธ์ธุรกิจ*. ค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2560 จาก <http://www.sirikitdam.egat.com>
- สายการบินราคาประหยัด. (2560). *วิกิพีเดีย*. ค้นเมื่อ 29 มกราคม 2560 จาก <https://th.wikipedia.org>
- มงคล โสภณ. (2557). *สายการบินต้นทุนต่ำกับการเปลี่ยนแปลงแบบจำลองทางธุรกิจ*. ค้นเมื่อ 29 มกราคม 2560 จาก <https://jothailand744.wordpress.com>
- Harrington. (1913). *The twelve principles of efficiency*. Engineering Magazine. Retrieved 18 March 2017, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
- Jennex, M. E., Smolnik, S., & krosdell, D. (2017). Where to look for knowledge management success. *IEEE Xplore*. Retrieved 24 February 2017, from <http://ieeexplore.ieee.org>

- Lee, J., & Mo, J. (2017). Analysis of technological innovation and environmental performance improvement in aviation sector. *Environmental Research and Public Health*. Retrieved 18 March 2017, from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
- MacAfee, R. B., Glassman, M., & Honycutt Jr. E. D. (2017). The effects of culture and human resource management policies on supply chain management strategy. *Journal of Business Logistics*. Retrieved 24 February 2017, from <http://onlinelibrary.wiley.com>
- McAfee & Velde. (2017). Dynamic pricing in the airline industry. *Cite Seer*. Retrieved 18 March 2017, from <http://citeseerx.ist.edu>
- Nittaya. (2017). Good governance. *Nitt Edujob*. Retrieved 3 February 2017, from <http://oknation.nationtv.tv>
- O' Connell, J. F., & William, G. (2017). Passengers' perceptions of low-cost airlines and full-service carriers: A case study involving Ryanair, Aer Lingus, Air Asia and Malaysia Airlines. *Journal of Air Transport Management*. Retrieved 15 January 2017, from <http://journals.sagepub.com>
- Ona, A. (2017). Effects of different attentional strategies and practice on motor efficiency. *Perceptual and Motor Skills*. Retrieved 15 January 2017, from <http://journals.sagepub.com>
- Power, J. D., & Association. (2017). *Manager Online*. Retrieved 3 February 2017, from <http://www.manger.co.th>
- Quick, C. (2017). The 5 best low-cost airlines. *Fare Compare*. Retrieved 18 March 2017, from <http://www.farecompare.com>
- The Airline's Dilemma. (2017). Air fares 101-why do fares change all the time? *CheapAir.com*. Retrieved 27 January 2017, from <http://journals.sagepub.com>
- Word Traveler. (2016). *Siam Flight*. Retrieved 24 February 2016, from <http://www.napedu>
- Yamane, T. (1967). Elementary Sampling Theory. *England Cliffs*. New Jersey: Prentice- Hall.

พัฒนาการของนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย: การเปรียบเทียบกระบวนการ กำหนดนโยบายสาธารณะ

Developing an Old-Age Allowance Policies in Thailand: A Comparative Study of Public Policy Making

พรณิภา อาษาภา, รศ.ดร.ทิพาพร พิมพิสุทธิ

รศ.ดร.ปิยะนุช เงินคล้าย, ดร.สุรพงษ์ มาลี

ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง มหาวิทยาลัยรามคำแหง

pannipa_asapa@hotmail.com

บทคัดย่อ

คุณูปนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาพัฒนาการของกระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพในแต่ละยุคมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน (3) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ผลักดันนโยบายหรือผู้ประกอบการทางนโยบาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งมีโครงสร้างกับผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องหรือมีส่วนผลักดันนโยบาย จำนวน 7 ราย ผู้วิจัยเน้นการตรวจสอบแบบสามเส้า ด้านข้อมูล ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล และด้านทฤษฎี มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหาข้อมูลอยู่เสมอกับแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ไม่ติดยึดแหล่งข้อมูลใดแหล่งข้อมูลหนึ่งมากเกินไป

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ ชี้ว่า (1) นโยบายเบี้ยยังชีพเป็นผลมาจากการมาบรรจบกันของกระแสการเมือง กระแสปัญหา และกระแสนโยบาย สะท้อนลักษณะเด่นในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ของ 3 ยุค ได้แก่ ยุคนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นสวัสดิการแนวทางใหม่ให้เบี้ยยังชีพเฉพาะผู้ยากไร้ 200 บาทต่อเดือนตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 เริ่มจัดสรรงบประมาณในปี 2536 ในยุคของนายชวน หลีกภัย หลังจากนั้นมีการเปลี่ยนแปลงวิธิดำเนินการหลายครั้งเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะความเป็นจริงและผู้สูงอายุได้รับประโยชน์สูงสุด โดยมีการปรับเพิ่มเป็น 300 บาทและ 500 บาทต่อเดือนตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องต่อสภาวะเศรษฐกิจ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในปี 2551 ในยุคของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะเป็นให้ทุกคนแบบถ้วนหน้า ตรึงอัตราไว้ที่ 500 บาทต่อเดือน และในปี 2554 ยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ให้ทุกคน อัตราเป็นขั้นบันได 600-1,000 บาทต่อเดือน (2) ในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพที่แตกต่าง และผู้ที่มีบทบาทผลักดันนโยบาย พบว่า ยุคนายอานันท์ กลุ่มผลประโยชน์เป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการเข้าสู่วาระนโยบาย การตัดสินใจเชิงนโยบายโดยคณะทำงานฯ สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบเน้นการวิเคราะห์เชิงเทคนิค (technocratic) โดยมีนายอานันท์เป็นผู้สนับสนุนนโยบาย (policy advocate) ทำให้รัฐบาลมีนโยบายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้ 200 บาทต่อเดือน ยุคนายอภิสิทธิ์มีการพิจารณาข้อมูลย้อนกลับเห็นว่าเบี้ยยังชีพที่เลือกจ่ายไม่เป็นธรรม จึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงนโยบายเป็นให้ทุกคน 500 บาทต่อเดือน สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหา (managerial) โดยมีนายอภิสิทธิ์เป็นผู้ประกอบการนโยบายบริหารจัดการ (administrative policy entrepreneur) ส่วนยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นยุคต่อเนื่องของนโยบายที่เน้นเอาใจประชาชนเพื่อหวังผลการเลือกตั้ง พบว่าผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบประชานิยม (populist) ให้เบี้ยยังชีพอัตราขั้นบันได โดยมีนางสาวยิ่งลักษณ์เป็นผู้ประกอบการนโยบายทางการเมือง (political policy entrepreneur) ทั้งนี้ กระแสการเมืองเป็นการเปิดหน้าต่างนโยบาย (policy window) ให้ประเด็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นนโยบายของรัฐบาล ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเสนอว่าภาครัฐควรเร่งดำเนินการจัดตั้งระบบบำนาญแห่งชาติ เพื่อให้ในอนาคตการจ่ายเบี้ยยังชีพจะได้มีสัดส่วนลดลงไป

คำสำคัญ: เบี้ยยังชีพ, ผู้ประกอบการนโยบาย, หน้าต่างนโยบาย

Abstract

The objective of this dissertation is to (1) study developing an old-age allowance policies in Thailand, (2) study factors resulting in the similar or different allowance policies making process in each government time, and (3) study roles of the policy pushers or policy entrepreneurs. Qualitative research is adopted to analyze information from documents and in depth semi-structured interviews with seven role players involving or pushing the policies. The researcher focuses on triangulation of data, data collection methodology, and theory. Reliability of data is checked frequently with reliable references and not too much adhered to a data source.

Analysis of data from document and interview shows that: (1) Allowance Policy is resulted from the confluence of political stream, problem stream, and policy stream reflecting the prominent characteristic of the public policy making of three government times. In the time of Mr. Anand Panyarachun, new welfare approach providing allowance of Baht 200 per month only to the poor old-age persons had been approved by the cabinet resolution in March, B.E 2535 and the budget was subsequently allocated in the time of Mr. Chuan Leekpai in B.E 2536. Subsequently, several changes were made to the approach to suit with actual situation giving the most benefit to the old-age persons. The allowances was increased to Baht 300 per month and later to Baht 500 per month. Major change was made in B.E 2551 in the time of Mr. Abhisit Vejjajiva. Allowances of Baht 500 per month was provided to every old-age person. In B.E 2554, during the time of Ms. Yingluck Shinawatra, allowances was provided to every old-age person with the incremental rate of Baht 600 to 1,000 per month. (2) Regarding the factors influencing different old-age allowance policies making and regarding the policy entrepreneur, it is found that in the time of Mr. Anand, the interest group was the important factor of policy agenda setting. The policy decision made by working group reflects the policy making which is focused on technocratic analysis, where Mr. Anand is the policy advocate. This resulted in the poor old-age allowance policies of Baht 200 per month. In the period of Mr. Abhisit Vejjajiva, the past policy feedback showed that the selective allowance was not fair and change in policy was made to give every old-age person of Baht 500 per month. This reflects the managerial policy making to solve the problem where Mr. Abhisit is the administrative policy entrepreneur. In the time of Ms. Yingluck Shinawatra, the policy is continued to get popularity aiming to win the election. Feedback showed that old-age persons were still abandoned. This reflects the Populist policy making providing the incremental allowances, where Ms. Yingluck is the political policy entrepreneur. Political stream opens the policy window placing the old-age allowance issue as the government policy. This study recommends the government sector to expedite setting national pension fund to lower portion of the allowance expense in the future.

Keywords: old-age allowance, policy entrepreneur, policy window

บทนำ

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้ ให้ความสำคัญในการคุ้มครองทางสังคมให้กับผู้สูงอายุจะเน้นที่การสังเคราะห์ผู้สูงอายุเช่นกัน มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ

ให้กับผู้สูงอายุ ตามมาตรา 80 กำหนดไว้ว่า “ รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้” มาตรา 54 กำหนดไว้ว่า “ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้

เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

การศึกษาเบี้ยยังชีพในประเทศไทยเป็นนโยบายสาธารณะด้านสังคมที่มีความสำคัญและถือเป็นนวัตกรรมทางนโยบาย (policy innovation) ที่ตอบรับต่อสถานการณ์ด้านประชากรของประเทศ กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพมีความสลับซับซ้อนสะท้อนปรากฏการณ์และปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มผลประโยชน์และมีปัจจัยที่หลากหลายซึ่งมีผลกระทบต่อการกำหนดประเด็นนโยบาย การตัดสินใจนโยบาย และผลลัพธ์ของนโยบาย ในยุคของนายอานันท์ ปันยารชุนนายกรัฐมนตรีที่มาจากกรียัตอำนาจของกลุ่มทหาร จะมีความแตกต่างอย่างไรจากยุคของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและยุคของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีที่มาจากกรียัตเลือกตั้ง การวิจัยนี้จะช่วยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของนโยบายเบี้ยยังชีพตั้งแต่กำเนิดของนโยบาย การเปลี่ยนแปลงนโยบายและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของกระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพในแต่ละยุคมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ผลักดันนโยบายหรือผู้ประกอบการทางนโยบาย

การทบทวนวรรณกรรม

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะและรูปแบบของนโยบายสาธารณะ ผู้วิจัยทำการศึกษาทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ได้แก่ ตัวแบบต่าง ๆ และตัวแบบ multiple streams ของ Kingdon ซึ่งได้เสนอว่า กระแสการเมือง กระแสปัญหา และกระแสนโยบายที่ค่อนข้างเป็นอิสระต่อกัน แต่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อซึ่งเป็นสถานการณ์คับขันบางช่วง เราจะพบผู้ประกอบการทางนโยบายพยายามผลักดันข้อเสนอที่ตนคิดว่าดี กระแสทั้งสามจะมาบรรจบพบกันและการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดก็จะเกิดขึ้นมาจากจุดเชื่อมประสานนั่นเอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแบบของกระบวนการกำหนดนโยบาย ซึ่งสามารถอธิบายพัฒนาการของนโยบายว่ามาจากกระบวนการที่ประเด็นหรือปัญหาในสังคมได้รับความสนใจ จนกลายเป็นวาระสำคัญของรัฐบาล นำไปสู่การกำหนดทางเลือกและการตัดสินใจนโยบาย ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการแรก การกำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องเป็นวาระของรัฐบาล (agenda setting) Kingdon (1995, p. 196) กล่าวว่าหมายถึงเรื่องหรือปัญหาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือประชาชนกำลังให้ความสนใจ ในทำนองเดียวกัน Dunn (1994, p.16) กล่าวว่า การเข้าสู่วาระนโยบายหมายถึงปัญหาที่เป็นทางการได้รับการเลือกและกำหนดเป็นวาระของสาธารณะ ในขณะที่หลายปัญหาไม่ได้ถูกดำเนินการ และ Stewart, Hedge and Lester (2008, pp. 72-73) กล่าวถึงการมองกระบวนการเข้าสู่วาระนโยบายที่ได้รวมไว้แทบทุกอย่างของ Kingdon ว่าเกิดขึ้นจากการมาบรรจบกันของกระแสปัญหา กระแสนโยบาย และกระแสการเมือง

นอกจากนี้ในการศึกษาบุคคลที่เป็นผู้กำหนดวาระนโยบาย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีของหลายนักคิด อาทิ Stewart et.al.(2008, pp. 74-77) ได้แบ่งบุคคลที่เป็นผู้กำหนดวาระนโยบายไว้เป็น 3 มุมมอง ได้แก่ 1) ผู้กำหนดวาระนโยบายตามมุมมองแบบชนชั้นนำ 2) ผู้กำหนดวาระ

นโยบายตามมุมมองแบบกลุ่มผลประโยชน์ และ3) ผู้กำหนดวาระนโยบายตามมุมมองแบบรัฐบาลย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบ iron triangle เนื่องจากผลประโยชน์ของทุกฝ่ายจะประสานเข้าด้วยกันได้อย่างลงตัว และแนวคิดของ Dye (2008, pp. 29-32) กล่าวถึงการเข้าสู่วาระนโยบายที่มาจากล่างขึ้นบน ขับเคลื่อนโดยสังคมพหุนิยม และจากบนลงล่าง ที่เป็นการตัดสินใจนโยบายสาธารณะของชนชั้นนำ

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแบบประการที่ 2 ได้แก่ การกำหนดทางเลือกนโยบาย (alternative specification) ซึ่งนอกจากต้องมีข้อมูลย้อนหลังแล้ว ยังควรมีระบบข้อมูลในอนาคตด้วย มีจินตนาการในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ รวมทั้งต้องอาศัยดุลพินิจของผู้ทำการศึกษา เพื่อคิดค้นทางเลือกใหม่ไปปฏิบัติให้ปรากฏจริง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2558, หน้า 290-291, 356-360) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแบบประการที่ 3 ได้แก่ การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อเลือกทางเลือกต่างๆ ที่ระบุไว้แล้วนั้น โดย Anderson (1984, pp. 60-63) กล่าวว่า การตัดสินใจนโยบายควรจะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของคนส่วนใหญ่ และสะท้อนให้เห็นถึงบูรณาการของการใช้อำนาจ ส่วน Dunn (1994, pp. 176-178) นำเสนอการวิเคราะห์แบบหลายมุมมอง ซึ่งออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหา นโยบายที่มีความสลับซับซ้อนและการตัดสินใจนโยบาย ได้แก่ มุมมองทางเทคนิค มุมมองด้านองค์การ และมุมมองแบบบุคคล นอกจากนี้ Kingdon (1995, p. 183) กล่าวว่าผู้ประกอบการจะให้การหนุนหลังข้อเสนอของตนจนใจให้ผู้คนคล้อยตาม และทำหน้าที่เป็นนายหน้า (brokers) เจรจาต่อรองระหว่างผู้คนและสร้างการเชื่อมโยงที่สำคัญ และ Paul Sabatier and Jenkins-Smith, 1993 อ้างถึงใน Ana Claudia Niedhardt Capenlla (2012, p. 10) เรียกตัวแทนนโยบายที่ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่

เกลี่ยข้อขัดแย้งในรัฐบาลผสม (coalitions) ว่า policy broker

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกชนิดกึ่งมีโครงสร้างกับผู้บงการที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนผลักดันนโยบาย จำนวน 7 ราย ผู้วิจัยเน้นการตรวจสอบแบบสามเส้า (triangulation) ด้านข้อมูล (data triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลที่มาจากผู้ให้ข้อมูลหลายกลุ่ม เปรียบเทียบความจริงที่มาจากการทำงานต่างวาระกัน กล่าวคือ ผู้วิจัยจะตรวจสอบข้อมูลในประเด็นเดียวกันที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แต่ละกลุ่มได้แก่ (1) กลุ่มนักการเมือง ผู้มีอำนาจการตัดสินใจนโยบาย (2) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ (กลุ่มผู้มีส่วนร่วม) (3) กลุ่มผลประโยชน์ ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (methodology triangulation) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน จากเอกสารนโยบายทางราชการ เอกสารข้อมูลวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึก มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหาข้อมูลอยู่เสมอกับแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ ไม่ติดยึดแหล่งข้อมูลใดแหล่งข้อมูลหนึ่งมากเกินไป จึงเป็นการอุดช่องว่างในการเก็บข้อมูล ด้านทฤษฎี (theory triangulation) ผู้วิจัยใช้แนวคิดและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะที่หลากหลายพร้อมกับศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในบริบทต่างๆ อย่างลึกซึ้ง โดยได้รับการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนจากคณะกรรมการที่ปรึกษา

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการของกระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพในประเทศไทย

พบว่าพัฒนาการของกระบวนการกำหนด

นโยบายเบี้ยยังชีพในประเทศไทย ในยุคนายอานันท์ ปันยารชุน (พ.ศ. 2535) นโยบายเบี้ยยังชีพเกิดขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2535 เห็นชอบนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ. 2535-2554) และเห็นชอบในหลักการโครงการและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุ ที่จะดำเนินการในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) จำนวน 14 โครงการ สำหรับโครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชน (การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ) วงเงิน 57.6 ล้านบาท สำนักงบประมาณจะได้พิจารณาตั้งงบประมาณไว้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2536 ตามความจำเป็น (หนังสือสำนักงบประมาณที่ นร 0419/8714 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535) ผลลัพธ์ของนโยบายเบี้ยยังชีพ ด้วยอายุรัฐบาลที่สั้น เบี้ยยังชีพเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2536 ในยุคของนายชวน หลีกภัย ให้เบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุที่ยากไร้ หมู่บ้านละ 3-5 คน คนละ 200 บาทต่อเดือน จำนวน 20,000 คน เป็นเวลา 3 เดือนในปีแรก ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 12 ล้านบาท ได้รับความสนใจจากบุคคลภายนอกเป็นจำนวนมาก เบี้ยยังชีพได้รับงบประมาณสูงขึ้นในทุกปี มีการเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินการหลายครั้ง เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานะความเป็นจริงและผู้สูงอายุได้รับประโยชน์สูงสุด (ธิดา ศรีไพพรรณ, ม.ป.ป., หน้า 3) รวมทั้งปรับเพิ่มเบี้ยยังชีพเป็น 300 บาท และ 500 บาทตามลำดับ เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ ต่อมาใน ยุคนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (พ.ศ. 2551) จากข้อมูลย้อนกลับของนโยบายเบี้ยยังชีพที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2536-2551 แบบเลือกจ่าย พบว่าไม่เป็นธรรม คนจนจริงไม่ได้รับ เป็นปัญหาที่ส่งสัญญาณให้ได้รับความสนใจจากสังคมว่าถึงเวลาต้องมีการแก้ไข ลักษณะของนโยบายเบี้ยยังชีพฯ พรรค

ประชาธิปัตย์ผลักดันให้ทุกคนแบบถ้วนหน้า ตรึงอัตราไว้ที่ 500 บาทต่อเดือน ในชื่อ “โครงการสร้างหลักประกันด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุ” ผลลัพธ์ของนโยบาย การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญเป็นจ่ายเบี้ยยังชีพทุกคนแบบถ้วนหน้า มีผลทำให้งบประมาณเบี้ยยังชีพในปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นจากงบประมาณปี พ.ศ. 2551 แบบก้าวกระโดด จำนวนร้อยละ 184 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามโครงสร้างประชากรสังคมผู้สูงอายุ แต่อย่างไรก็ตาม ในปี 2554 พบว่า มีผู้สูงอายุร้อยละ 88.9 ที่ได้รับเงินบำนาญ/บำเหน็จหรือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากรัฐ (วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2557, หน้า 3, 105) เบี้ยยังชีพฯ แบบถ้วนหน้าได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบบำนาญภาครัฐ เมื่อรวมกับระบบบำนาญภาครัฐหลายระบบที่มีอยู่ จึงส่งผลให้ระบบบำนาญภาครัฐของประเทศไทยนั้น เป็นระบบถ้วนหน้า ส่วนในยุคของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (พ.ศ. 2554) ข้อมูลย้อนกลับของนโยบายก่อนหน้าว่าผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งจำนวนมาก ประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุลักษณะของนโยบายเบี้ยยังชีพฯ นางสาวยิ่งลักษณ์สั่งการ (top-down) ให้เบี้ยยังชีพทุกคน อัตราตามขั้นบันได 600-1,000 บาทต่อเดือน ผลลัพธ์ของนโยบาย เบี้ยยังชีพฯ แบบถ้วนหน้า เมื่อผนวกเข้ากับผลงานของรัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในการขยายความคุ้มครองทางสังคม อาทิ ประกาศใช้นโยบายการรักษาพยาบาลถ้วนหน้า นโยบายการศึกษาแบบไม่มีค่าใช้จ่าย มีผลทำให้ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างมากในการขยายความคุ้มครองทางสังคมแบบถ้วนหน้าภายในระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา (องค์การแรงงานระหว่างประเทศและคณะทำงานร่วมขององค์การสหประชาชาติในประเทศไทย พ.ศ. 2556, 2556, หน้า xii)

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละยุคมีความแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละยุคมีความแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อกระแสปัญหา กระแสนโยบาย และกระแสการเมือง มีความแตกต่างกัน โดยในยุคนายอานันท์ ปันยารชุน เกิดขึ้นมาจากกลุ่มผลประโยชน์ผลักดันนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุขึ้นเป็นประเด็นนโยบายของรัฐบาลส่วนยุคนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะและยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เกิดขึ้นมาจากพรรคการเมืองใช้เบี้ยยังชีพเป็นนโยบายหาเสียง จึงมีส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายขึ้นเป็นวาระของรัฐบาลได้สำเร็จ เนื่องจากต่อมาใช้เบี้ยยังชีพเป็นนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นใน 2 ยุคนี้ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพของพรรคการเมืองเพื่อใช้ในการหาเสียง

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลทำให้นโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นประเด็นเข้าสู่วาระนโยบาย (agenda setting) สิ่งที่ทำให้เบี้ยยังชีพกลายเป็นวาระขึ้นมาได้ ก็คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ในยุคของนายอานันท์ มาจากข้าราชการและกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งเป็นองค์กรตัวแทนของส่วนราชการ เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองโดยการเข้าพบและยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี (ปิยากร หวังมหพร, 2546, หน้า 142-143) ส่งผลให้มีการนำเรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุรวมเข้าไปไว้ในเรื่องที่รัฐบาลถือเป็นวาระ ซึ่งแตกต่างจากยุคนายอภิสิทธิ์และยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นเชิงการเมืองล้วน ๆ มาจากแนวนโยบายของพรรคการเมืองและจากข้อมูลสะท้อนกลับว่าเบี้ยยังชีพที่เลือกจ่าย ไม่เป็นธรรม ดังผลจากการสัมภาษณ์ ช่วงยุคนายอภิสิทธิ์ “...แนวคิดในการผลักดันนโยบาย พรรคประชาธิปัตย์จะต้องมีสวัสดิการช่วยเหลือคนกลุ่มต่างๆ...” (อดีตนายกรัฐมนตรี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กันยายน 2559) “...กระบวนการสร้างนโยบาย

สาธารณะเพื่อเสนอต่อรัฐบาลโดยมติของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติและมติของสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติในปี 2551-2554 ไม่มีเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ฉะนั้นเรื่องนี้เป็นเรื่องเกทับกันของพรรคการเมือง...” (ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุฯ, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 14 กันยายน 2559) “...คุณอภิสิทธิ์อยู่ ๆ เขาก็ให้เลย...” (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 21 กันยายน 2559) และในยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ “...ส.ส.ในพื้นที่สะท้อนปัญหานางสาวยิ่งลักษณ์ตัดสินใจเพิ่มเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุก่อน...” (อดีตเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 พฤศจิกายน 2559)

2.2 ปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลแต่ละยุคเลือกดำเนินมาตรการ (alternative specification) เบี้ยยังชีพที่แตกต่างกัน ในยุคนายอานันท์ เบี้ยยังชีพเป็นสวัสดิการแนวทางใหม่ ที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายภาครัฐและกระจายบริการให้ผู้สูงอายุได้ทั่วถึงมากขึ้น (กรมกิจการผู้สูงอายุ, ม.ป.บ., หน้า 1) ส่วนในยุคนายอภิสิทธิ์เพื่อแก้ปัญหาคนจนจริงไม่ได้รับ และยุคนางสาวยิ่งลักษณ์เพื่อแก้ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง ดังผลจากการสัมภาษณ์ ยุคนายอานันท์ “...นางสายสุรี จุติกุล รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะทำงานฯ เป็นผู้ตัดสินใจ เป็นจุดเปลี่ยนทำให้เกิดนโยบายเบี้ยยังชีพ...” (ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติและรองเลขาธิการสมาคมสภาผู้สูงอายุฯ, สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 11 ตุลาคม 2559)

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ (policy decision) เบี้ยยังชีพที่แตกต่างกันทั้ง 3 ยุค พบว่า การตัดสินใจนโยบายเป็นเรื่องของตัวผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย นั่นคือ ฝ่ายการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ทุกคนรับรู้ได้

ว่าต่อไปรัฐบาลจะดำเนินการอะไร ปัจจุบันที่เหมือนกันที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายทั้ง 3 ยุค นั่นคือสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณ ยุคนายอภิสิทธิ์และยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งก่อนจะมาเป็นรัฐบาล ดังผลจากการสัมภาษณ์“... เรื่องการตัดสินใจ เป็นเรื่องของตัวผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย นั่นคือ ฝ่ายการเมือง...” (หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต สำนักพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 28 กันยายน 2559) ยุคนายอานันท์ “...มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 เป็นจุดเปลี่ยนทำให้มีนโยบายผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงให้ความสำคัญแก่ยุคคุณอานันท์...” (ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และรองเลขาธิการสมาคมสภาผู้สูงอายุฯ, การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 11 ตุลาคม 2559) ยุคนายอภิสิทธิ์ “...เราออกเป็นนโยบายเร่งด่วน ตัดสินใจใช้อำนาจบริหาร...” (อดีตนายกรัฐมนตรี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 1 กันยายน 2559) ยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ “...ท่านนายกฯยิ่งลักษณ์เป็นผู้ตัดสินใจ...” (อดีตเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 9 พฤศจิกายน 2559)

สรุปพบว่า กระบวนการกำหนดนโยบายเปี่ยมยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละยุคมีความแตกต่างกัน ปัจจุบันที่ส่งผลทำให้นโยบายเปี่ยมยังชีพผู้สูงอายุเป็นประเด็นเข้าสู่วาระนโยบาย ในยุคนายอานันท์มาจากข้าราชการและกลุ่มผลประโยชน์ซึ่งเป็นองค์กรตัวแทนของส่วนราชการ เข้าไปมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ทางการเมืองโดยการเข้าพบและยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้มีการนำเรื่องสวัสดิการผู้สูงอายุรวมเข้าไปไว้ในเรื่องที่รัฐบาลถือ

เป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งแตกต่างจากยุคนายอภิสิทธิ์และยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ เป็นเชิงการเมืองล้วน ๆ มาจากแนวนโยบายของพรรคการเมืองและจากข้อมูลสะท้อนกลับจึงมีการตัดสินใจเพิ่มเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุ ปัจจุบันที่ทำให้รัฐบาลแต่ละยุคเลือกดำเนินมาตรการ เบี้ยยังชีพที่แตกต่างกัน ในยุคนายอานันท์ เบี้ยยังชีพเป็นสวัสดิการแนวทางใหม่ที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายภาครัฐและกระจายบริการให้ผู้สูงอายุได้ทั่วถึงมากขึ้น ส่วนในยุคนายอภิสิทธิ์เพื่อแก้ปัญหาคนจนจริงไม่ได้รับ และยุคนางสาวยิ่งลักษณ์เพื่อแก้ปัญหาผู้สูงอายุถูกทอดทิ้ง เป็นจุดเปลี่ยนทำให้เกิดนโยบายเบี้ยยังชีพ ปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายเป็นเรื่องของตัวผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย นั่นคือ ฝ่ายการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ทุกคนรับรู้ได้ว่าต่อไปรัฐบาลจะดำเนินการอะไร ปัจจุบันที่เหมือนกันที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายทั้ง 3 ยุค นั่นคือสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านงบประมาณ เป็นเรื่องของตัวผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย นั่นคือ ฝ่ายการเมือง

3.บทบาทของผู้ผลักดันนโยบายหรือผู้ประกอบการทางนโยบาย(policy entrepreneurs)

พบว่าบุคคลที่แสดงบทบาทผู้ประกอบการทางนโยบายและมีคุณสมบัติของผู้ประกอบการทางนโยบายอย่างน้อยในระดับหนึ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดของ Kingdon และ Roberts and King ด้านเจตนารมณ์ (intention) และด้านความพยายาม (action & effort) รวมทั้งด้านภาวะผู้นำ (leadership) คือนายกรัฐมนตรีนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนายกรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทั้ง 3 คน ผลักดันนโยบายเบี้ยยังชีพฯ ดังนี้ นายอานันท์ มีเจตนารมณ์ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ด้านความพยายาม มีนัยของการยินยอมพร้อมใจที่จะทุ่มเททรัพยากรที่มีอยู่ลงไป โดยจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาจัดทำแผนและโครงการสำหรับผู้สูงอายุเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา นายอานันท์ประกาศเน้น “ความโปร่งใส” (“อานันท์ฯ,” ม.ป.ป.) แสดงให้เห็นภาวะผู้นำ นายอภิสิทธิ์ ด้านเจตนารมณ์ความตั้งใจในการผลักดันนโยบายเบี้ยยังชีพอยู่บนพื้นฐานอุดมการณ์พรรค ด้านความพยายาม พบว่าเบี้ยยังชีพแบบเลือกจ่ายไม่เป็นธรรม คนจนจริงไม่ได้รับ จึงเปลี่ยนเป็นให้ทุกคนแบบถ้วนหน้า ด้านภาวะผู้นำ ตามแนวคิดของ Kingdon และ Roberts and King นายอภิสิทธิ์ เป็นผู้ประกอบการนโยบายใช้เบี้ยยังชีพเป็นนโยบายหาเสียงท่ามกลางแรงต้านทานจากนักวิชาการ สื่อมวลชนว่าจะเป็นภาระงบประมาณมหาศาล นอกจากนี้ นายอภิสิทธิ์ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลในรัฐบาลผสม(coalitions) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนโยบาย (policy broker) รักษาระดับข้อขัดแย้งทางการเมืองในรัฐบาลผสม ยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ ด้านเจตนารมณ์ จากปรัชญาของพรรคเพื่อไทยต้องการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านความพยายาม พบว่าผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งจำนวนมาก ด้านภาวะผู้นำ นางสาวยิ่งลักษณ์เป็นผู้ประกอบการทางนโยบาย สั่งการ (top-down) เพิ่มเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุก่อนประชาชนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ อัตราขึ้นบันได ใช้เบี้ยยังชีพเป็นนโยบายหาเสียง นางสาวยิ่งลักษณ์เป็นหัวหน้ารัฐบาลในรัฐบาลผสม(coalitions) ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนโยบาย (policy broker) รักษาระดับข้อขัดแย้งทางการเมืองในรัฐบาลผสม

สรุป พบว่าบุคคลที่แสดงบทบาทผู้ประกอบการทางนโยบายและมีคุณสมบัติของผู้ประกอบการทางนโยบายอย่างน้อยในระดับหนึ่งได้แก่ นายกรัฐมนตรีนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ

นายกรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทั้ง 3 คน ผลักดันนโยบายเบี้ยยังชีพฯ โดยนายอานันท์ มีเจตนารมณ์ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาพิจารณา นายอานันท์ประกาศเน้น “ความโปร่งใส” นายอภิสิทธิ์ ด้านเจตนารมณ์ นโยบายเบี้ยยังชีพฯมาจากแนวนโยบายของพรรค ประชาธิปัตย์ต้องการช่วยเหลือคนกลุ่มต่าง ๆ ด้านความพยายาม พบว่าเบี้ยยังชีพแบบเลือกจ่ายไม่เป็นธรรม ใช้เป็นนโยบายหาเสียงท่ามกลางแรงต้านทานจากนักวิชาการ สื่อมวลชนว่าจะเป็นภาระงบประมาณมหาศาล ด้านภาวะผู้นำนายอภิสิทธิ์ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนโยบาย (policy broker) รักษาระดับข้อขัดแย้งทางการเมืองในรัฐบาลผสม ส่วนนางสาวยิ่งลักษณ์ ด้านเจตนารมณ์ นโยบายเบี้ยยังชีพฯมาจากปรัชญาของพรรคเพื่อไทย ต้องการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิต ด้านความพยายาม พบว่าผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งจำนวนมาก ด้านภาวะผู้นำนางสาวยิ่งลักษณ์สั่งการ (top-down) เพิ่มเบี้ยยังชีพให้ผู้สูงอายุก่อนประชาชนกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ อัตราขึ้นบันได ใช้เบี้ยยังชีพเป็นนโยบายหาเสียง นางสาวยิ่งลักษณ์ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนนโยบาย (policy broker) รักษาระดับข้อขัดแย้งทางการเมืองในรัฐบาลผสม

การอภิปรายผล

1. พัฒนาการของกระบวนการกำหนด

นโยบายเบี้ยยังชีพฯในประเทศไทย

พัฒนาการของนโยบายเบี้ยยังชีพฯทั้ง 3 ยุคเกิดขึ้นมาได้จากเหตุการณ์ทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

2. ปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในแต่ละยุคมีความแตกต่างกัน

ปัจจัยที่ส่งผลให้กระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพฯในแต่ละยุคมีความแตกต่างกันมาจากกระแสการเมือง กระแสปัญหา และกระแส

นโยบายที่แตกต่างในแต่ละยุค การมาบรรจบกันของ 3 กระแสที่สะท้อนลักษณะเด่นในการกำหนดนโยบายเบี่ยงชีฟ้าและมีผู้ผลักดันนโยบายหรือผู้ประกอบการทางนโยบาย (policy entrepreneurs) ที่พร้อมจะทุ่มเทพยายามที่มีอยู่ลงไป คือ นายกรัฐมนตรีอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และนายกรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ผลการศึกษาไม่สามารถขยายงานวิจัยนี้เพื่อรวมพื้นที่อื่นและนวัตกรรมอื่น แต่ได้เปิดงานการวิจารณ์การกำหนดนโยบายเบี่ยงชีฟ้าของ 3 ยุคที่สะท้อนลักษณะเด่น สรุปได้ 3 แบบ ดังนี้

ยุคนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีที่มาจากการแต่งตั้งโดยคณะทหาร สมาคมสภาผู้สูงอายุเข้าพบและยื่นหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีขอให้รัฐบาลมีนโยบายเพื่อผู้สูงอายุ รัฐบาลจัดตั้งคณะทำงานฯ ขึ้นจัดทำแผนและโครงการสำหรับผู้สูงอายุเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาประกอบด้วย ข้าราชการเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงสะท้อนตัวแบบการกำหนดนโยบายแบบเน้นการวิเคราะห์เชิงเทคนิค (technocratic) ทำให้รัฐบาลมีนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว และเป็นจุดกำเนิดของเบี่ยงชีฟ้าผู้สูงอายุที่ยากไร้คนละ 200 บาทต่อเดือน เป็นแนวทางใหม่ในการจัดสวัสดิการ โดยมีนายอานันท์ทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนนโยบาย (policy advocate) ซึ่งการดำเนินการนี้เรียกว่า ผู้ประกอบการนโยบายเชิงเทคนิค (technocratic policy entrepreneur)

ยุคนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้ง นโยบายเกิดจากข้อมูลย้อนกลับของนโยบายก่อนหน้า (past policy feedback) ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 จนถึงปี พ.ศ. 2551 พบว่า เบี่ยงชีฟ้าที่เลือกจ่ายเฉพาะผู้ที่ยากไร้ ไม่เป็นธรรม ดุสถานะการคลังแล้วตัดสินใจว่า “รับได้” ให้ทุกคนแบบถ้วนหน้าตรึงอัตราไว้ที่ 500 บาทต่อเดือน เป็นการตัดสินใจ

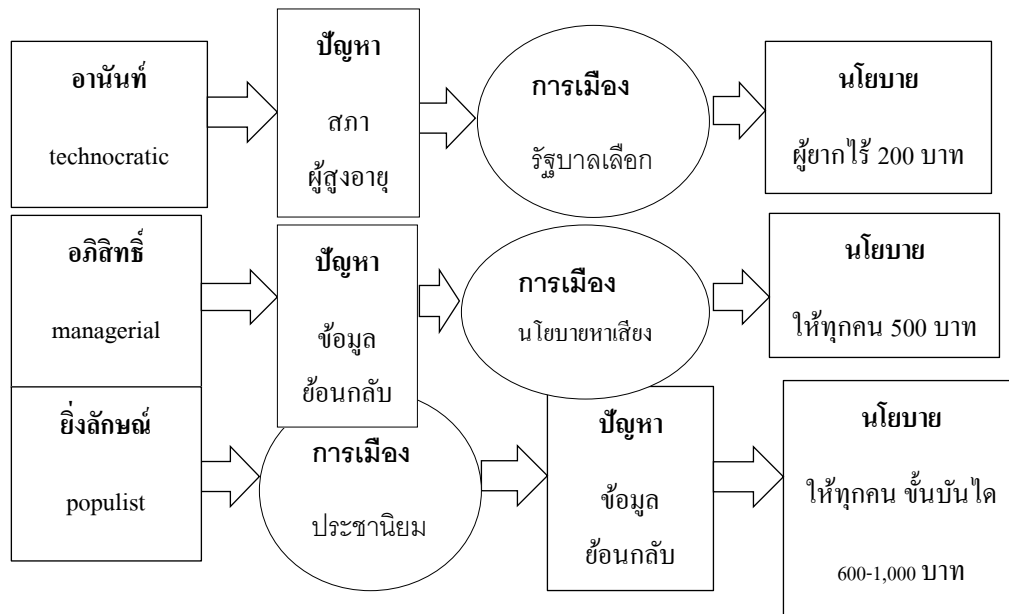
เชิงนโยบายที่เน้นประสิทธิภาพและกระบวนการบริหารจัดการสังคม สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบการบริหารจัดการเพื่อแก้ปัญหา (managerial) ซึ่งการดำเนินการนี้เรียกว่า ผู้ประกอบการนโยบายบริหารจัดการ (administrative policy entrepreneur) ใช้เป็นนโยบายหาเสียงและแถลงนโยบายต่อรัฐสภาขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ พร้อมทั้งผลักดันแก้ไขพระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2546 เพื่อมารองรับนโยบายของรัฐบาล ในมาตรา 11(11) และผลักดันพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ เพื่อให้ประชาชนออมเงินไว้ใช้ยามชราโดยภาครัฐจ่ายเงินสมทบ

ยุคนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การเมืองเป็นยุคต่อเนื่องของนโยบายที่เน้นเอาใจประชาชนเพื่อหวังผลการเลือกตั้ง เป็นกลยุทธ์การใช้ประโยชน์จากการมีเบี่ยงชีฟ้าว่า นโยบายเบี่ยงชีฟาน่าจะเป็นตัวที่ได้คะแนนเสียงกลับคืนมา นโยบายเกิดจากข้อมูลย้อนกลับของนโยบายก่อนหน้าว่า ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งจำนวนมากนางสาวยิ่งลักษณ์สั่งการ (top-down) ให้เบี่ยงชีฟ้าทุกคนเป็นขั้นบันได 600-1,000 บาทต่อเดือน สะท้อนการกำหนดนโยบายแบบประชานิยม (populist) นางสาวยิ่งลักษณ์ทำหน้าที่เป็นผู้ประกอบการนโยบาย ซึ่งการดำเนินการนี้เรียกว่า ผู้ประกอบการนโยบายทางการเมือง (political policy entrepreneur) ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งและแถลงนโยบายต่อรัฐสภา

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายการกำหนดนโยบายเบี่ยงชีฟ้าผู้สูงอายุในประเทศไทยของ 3 ยุค ที่เป็นผลมาจากการมาบรรจบกันของกระแสการเมือง กระแสปัญหา และกระแสนโยบาย และกระบวนการกำหนดนโยบายซึ่งประกอบด้วย การกำหนดประเด็นนโยบาย การกำหนดทางเลือกนโยบายและการตัดสินใจนโยบาย

รวมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่ผลักดันนโยบายในแต่ละยุค โดยคำนึงถึงปัจจัยรอบด้านและปัจจัยที่มีอิทธิพล

(dominant) ในแต่ละขั้นตอนของการกำหนดนโยบายได้เป็นอย่างดี ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบกระบวนการกำหนดนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุของ 3 ยุค

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ภาครัฐจะต้องเร่งสร้างระบบบำนาญแห่งชาติ กระตุ้นและประชาสัมพันธ์ให้ได้ผลอย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนเข้าสู่ระบบบำนาญให้มากที่สุด ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทางการเงินการคลังของประเทศ และในอนาคตการใช้เงินจากภาษีประชาชนจ่ายเป็นเบี้ยยังชีพฯ ดังกล่าวจะได้มีส่วนลดลงไป

2. นักวิชาการไทยได้นำตัวแบบ multiple streams ของ Kingdon เป็นนักวิชาการตะวันตก ซึ่งมีบริบทการเมืองแบบประชาธิปไตยมาปรับใช้ในการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะของประเทศไทยที่มีการรัฐประหารบ่อยครั้ง อาจไม่สามารถอธิบายบริบทประเทศไทยได้อย่างชัดเจน แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว แนวคิดนี้ยังสามารถวิเคราะห์แกนหลักของกระบวนการกำหนดนโยบายได้เป็นอย่างดี สรุปผล

การศึกษาว่าปัจจัยกระแสการเมืองมีอำนาจมากที่สุดในการกำหนดนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการเข้าสู่วาระนโยบาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เข้าใจตัวแบบของ Kingdon ในการศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้วิจัยมีความเห็นอย่างทำทหายว่า ตัวแบบของ Kingdon จะสามารถนำไปศึกษานโยบายสาธารณะด้านการเงิน ด้านการพลังงาน หรือนโยบายสาธารณะในขอบข่ายนโยบาย (policy area) อื่น ๆ ได้หรือไม่ มีข้อดีและข้อจำกัดสำหรับสังคมอย่างไร

2. ควรทำการศึกษาเจาะลึกบทบาทของผลักดันนโยบายหรือผู้ประกอบการทางนโยบาย (policy entrepreneurs) ในขอบเขตนโยบาย (policy area) อื่น ๆ และ ศึกษาภาคประชาชนว่า

มีบทบาทหรือไม่ อย่างไร

ภาคเอกชนที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย

3. ควรทำการศึกษาประชาคมนโยบาย

สาธารณะ

(policy community) เช่น ประชาคมนโยบายใน

เอกสารอ้างอิง

ปิยากร หวังมหาพร. (2546). นโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การแรงงานระหว่างประเทศและคณะทำงานร่วมขององค์การสหประชาชาติในประเทศไทย พ.ศ. 2556.

(2556). การประเมินการคุ้มครองทางสังคมจากการพิจารณาหรือระดับชาติเพื่อก้าวสู่ฐานการคุ้มครองทางสังคมภายใต้บริบทของประเทศไทย. ค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2559, จาก http://www.unicef.org/thailand/tha/ILO_TH.pdf

วรเวศม์ สุวรรณระดา. (2557). ปฏิรูปบำนาญภาคครัวเรือน. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2558). นโยบายสาธารณะ : แนวคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 28). กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์สมมาตร.

ธิดา ศรีไพพรรณ (ม.ป.ป.). เบี้ยยังชีพ: แนวทางใหม่ในการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ, เอกสารอัดสำเนา, กรมประชาสงเคราะห์. ม.ป.ท..

กรมกิจการผู้สูงอายุ, กองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ. (ม.ป.ป.). พัฒนาการดำเนินงานเรื่องเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในประเทศไทย. เอกสารอัดสำเนา.

อานันท์ ปันยารชุน. (ม.ป.ป.). บทบาททางการเมือง. ค้นเมื่อ 18 กันยายน 2561, จากฐานข้อมูลการเมืองการปกครองสถาบันพระปกเกล้า <http://wiki.kpi.ac.th>

Anderson, J. E. (1984). *Public Policy-Making* (Third Edition). New York: Holt, Rinehart and Winston.

Capella, Ana Claudia N. (2012). *Translating Ideas into Action: The Policy Entrepreneur Role at the Public Policy Process*. Retrieved November 29, 2017, from (PDF) paperroom.ipsa.org/paper_17991

Dunn, W.N. (1994). *Public Policy Analysis: An Introduction* (Second Edition). Prentice-Hall International, Inc.

Dye, T. R. (2011). *Understanding Public Policy* (13th. ed.). Pearson Education, Inc.

Kingdon, J.W. (1995). *Agendas Alternatives and Public Policies* (2nd ed.). New York: HarperCollins College Publishers.

Stewart, J., Hedge, D.M. and Lester, J.P. (2008). *Public Policy: An Evolutionary Approach* (Third Edition). Thomson Wadsworth.

Roberts, N. C. and King, P. J. (1991, April). Policy entrepreneurs: Their Activity Structure and Function in the Policy Process. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 1, 147-175.

คำแนะนำการส่งบทความ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารระดับชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดผลงานวิจัยและผลงานวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

1. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา เป็นวารสารราย 6 เดือน (2 ฉบับ/ปี) โดยมีกำหนดออก ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม
2. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาจัดพิมพ์เพื่อเป็นแหล่งตีพิมพ์เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้วิชาการ สำหรับคณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนนิสิต นักศึกษา

นโยบายพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

1. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาตีพิมพ์พิจารณาบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภายใต้เงื่อนไขว่าจะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร เอกสารการประชุม หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านบริหารการศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review)

กระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) ดังนี้

1. กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนทราบเมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความเรียบร้อยแล้ว
2. กองบรรณาธิการจะตรวจสอบบทความว่าอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวารสารหรือไม่ รวมถึงคุณภาพงานวิชาการ และประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ
3. ในกรณีที่กองบรรณาธิการพิจารณาเห็นควรรับบทความไว้พิจารณาตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะดำเนินการส่งบทความเพื่อกลั่นกรองต่อไป โดยจะส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 ท่าน ประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมจะลงตีพิมพ์หรือไม่ โดยกระบวนการกลั่นกรองนี้ทั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เขียนจะไม่ทราบข้อมูลของกันและกัน (Double-Blind Peer Review)
4. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพบทความแล้ว กองบรรณาธิการจะตัดสินใจโดยอิงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าบทความนั้นควรนำลงตีพิมพ์ หรือควรส่งให้ผู้เขียนแก้ไขก่อนส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินอีกครั้งหนึ่งหรือปฏิเสธการตีพิมพ์

1. ข้อกำหนดต้นฉบับ

1.1การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ผลงานที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ควรมีความยาวประมาณ 10-15 หน้ากระดาษ A4 บทความภาษาไทยพิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point บทความภาษาอังกฤษพิมพ์ด้วย ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับบทความ

- ขนาดกระดาษ A4
 - กรอบของข้อความ ในแต่ละหน้าให้มีขอบเขตดังนี้ จากขอบบนของกระดาษ 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.0 นิ้ว ขอบขวา 1.0 นิ้ว
 - หมายเลขหน้า ให้ใส่ไว้ในตำแหน่งด้านขวาตั้งแต่ต้นจนจบบทความ
- ระยะห่างระหว่างบรรทัด หนึ่งช่วงบรรทัดของเครื่องคอมพิวเตอร์ 8 point
- ตัวอักษร การจัดพิมพ์ต้นฉบับ ผลงานที่เสนอพิจารณาตีพิมพ์ควรมีความยาวประมาณ 10-20 หน้ากระดาษ A4 บทความภาษาไทยพิมพ์ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point บทความภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วย ด้วย Font THSarabun PSK ขนาดตัวอักษร 16 Point และพิมพ์ตามที่กำหนดดังนี้
- ขนาดกระดาษแยกเป็นสองคอลัมน์เดียว

รายการ	ลักษณะตัวอักษร	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร
ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ (Title)	ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่)	กำหนดตรงกลาง, ตัวหนา	ขนาด 18 point
ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)	ตัวหนา	กำหนดริมขวา (ไม่ต้องระบุตำแหน่งการพิมพ์หรือค่านำหน้าชื่อ)	ขนาด 14 point
ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน	ตัวปกติ	ด้านล่างการอ้างอิง	ขนาด 14 point
ชื่อบทคัดย่อ ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ	ตัวหนา	กำหนดกึ่งกลาง ตัวหนา	ขนาด 16 point
ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย	ตัวธรรมดา	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 14 point
คำสำคัญ (Keywords) ใช้ตัวอักษรภาษาไทย หรือ ภาษาอังกฤษ	ตัวหนา สำหรับหัวข้อ ตัวปกติ สำหรับเนื้อหา *ประมาณ 3-5 คำ	กำหนดชิดขอบซ้าย	ขนาด 14 point
เนื้อหาบทความ หัวข้อใหญ่	ตัวหนา	กำหนดชิดซ้าย	ขนาด 16 point
หัวข้อย่อย	ตัวหนา	ย่อหน้า 0.5 นิ้ว	ขนาด 16 point
เนื้อหา	ตัวปกติ	-	ขนาด 16 point
ข้อความในภาพและตาราง	ตัวปกติ	-	ขนาด 14 point
ข้อความอ้างอิง (ด้านล่าง)	ปกติ	-	ขนาด 14 point

2. ส่วนประกอบของบทความ

1. **บทความวิชาการ** หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับ เนื้อหาที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (สามารถมีหัวข้อหรือองค์ประกอบที่แตกต่าง)

1.1 ชื่อเรื่อง (Title)

1.2 บทคัดย่อ (Abstract) สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน และควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ให้มีจำนวนคำควรอยู่ระหว่าง 200-300 คำควรเป็นบทคัดย่อที่สั้น ใช้คำได้กระชับและให้สาระสำคัญตรงประเด็น

1.3 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูลทั้ง

1.4 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุ ถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

1.5 เนื้อหา (Body of Text) เป็นส่วนหลักของเนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นออกเป็นย่อๆ และมีการจัดเรียงลำดับเป็นหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

1.6 สรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน และกระชับ โดยมีการสรุป ปิดท้ายเนื้อหาที่เราได้นำเสนอไปแล้วว่ามีผลดี หรือผลเสียอย่างไร

1.7 เอกสารอ้างอิง (Reference) เขียนบรรณานุกรมในรูปแบบAPA (American Psychological Association)

2. **บทความวิจัย** ควรมีการนำเสนอผลการวิจัยที่ได้รับอย่างเป็นระบบ โดยควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ชื่อควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา

2.2 ชื่อผู้เขียนและหน่วยงานสังกัด ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือคำนำหน้าชื่อแต่ให้ระบุงานประจำและหน่วยงานสังกัดที่เชิงอรรถ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ควรมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 15 บรรทัด (การเขียนบทคัดย่อ คือการสรุปสาระสำคัญของเรื่องโดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการ และผลการวิจัย)

2.4 คำสำคัญ (Keyword) ระบุคำที่เป็นคำสำคัญของเนื้อหาเหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นการอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลที่นำไปสู่การวิจัยมีข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนหรือโต้แย้ง รวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.6 วัตถุประสงค์ (Research Objectives) ระบุถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

2.7 วิธีการวิจัย (Research Methodology) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจน

2.8 ผลการวิจัย (Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย การใช้ตารางหรือแผนภูมิไม่ควรเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิโดยมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบอย่างชัดเจน

2.9 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและตีความผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย

2.10 สรุป (Conclusion) สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยนั้นไปใช้ประโยชน์

2.11 เอกสารอ้างอิง (Reference) เขียนบรรณานุกรมในรูปแบบของ APA (American Psychological Association)

3. การเขียนเอกสารอ้างอิง

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาใช้รูปแบบการอ้างอิงของ APA (American Psychological Association)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In text citation)

ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Year Format)

ภาษาไทย (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์, เลขหน้า)

ภาษาอังกฤษ (นามสกุล, ปี ค.ศ.)

3.2 อ้างอิงในเนื้อหาจากสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา เอกสาร)

กรณีผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) หรือนามสกุลผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) ตามด้วยเครื่องหมาย (,) ปีที่พิมพ์ เครื่องหมาย (,) ตามด้วยหมายเลขหน้าเอกสารที่อ้างอิงใส่ไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(กิงกาน แก้วดี, 2556, หน้า 64)

กรณีที่สรุปเนื้อหาทั้งหมดทั้งเล่ม ไม่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ต้องระบุเลขหน้า

เช่น

(กิงกาน แก้วดี, 2556)

กรณีที่ผู้แต่งใช้ฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ นำหน้าให้คงไว้เหมือนที่ปรากฏในหน้าหนังสือ

เช่น

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2556)

กรณีผู้แต่งมีศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพ ไม่ต้องใส่ เช่น ศาสตราจารย์กุลพล แสงจันทร์ เป็น

(กุลพล แสงจันทร์, 2556)

การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่อง แต่ผู้แต่งคนเดียวกัน ให้เขียนชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วเรียงปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก

เช่น

(กุลพล แสงจันทร์, 2556; 2557)

กรณีผู้แต่ง 2 คน

กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนชื่อผู้แต่งคนที่ 1 ตามด้วยเครื่องหมาย (,) เว้นวรรคหนึ่ง ตามด้วย “และ” ไม่เว้นวรรค ตามด้วยผู้แต่งคนที่ 2

เช่น

(กิงกาน แก้วดีและประยงค์ ยิ่งยืน, 2556)

กรณีชาวต่างประเทศให้เขียนชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เว้นหนึ่งวรรคตามด้วยตัวอักษรชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) และเครื่องหมายมหัพภาค (.) ตามด้วยเครื่องหมาย “&” และเว้นหนึ่งวรรคตามด้วยชื่อสกุลคนที่ 2 แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้นแล้วใส่จุด

เช่น

(William, R., & Sales, B. D., (2008)

กรณีผู้แต่ง 3-6 คน

ชาวไทยใช้ชื่อ ชื่อสกุล คั่นเครื่องหมายจุลภาค (,) และเว้นวรรคหน้าผู้แต่งทุกคน และใช้คำว่า “และ” โดยไม่เว้นวรรค หน้าผู้แต่งคนสุดท้าย

เช่น

(กุลพล แสงจันทร์, เกียรติขจร เจริญยิ่ง, และสมหญิง ใจชื่อ. (2544).

กรณีชาวต่างประเทศให้เขียนชื่อสกุล ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน เว้นหนึ่งวรรคตามด้วยตัวอักษรชื่อต้น ชื่อกลาง (ถ้ามี) และใช้เครื่องหมาย “&” และเว้นหนึ่งวรรค หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายแล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (.) ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้นแล้วใส่จุด

เช่น

Salmon, M., Earman, J., Wilson, R. T., McGarry, D. D., & Hopman, D. (2009).

กรณีผู้แต่งเป็นสถาบัน

ให้ลงรายการด้วยหน่วยงานระดับสูงก่อน และตามด้วยหน่วยงานระดับรอง ลงมา

เช่น

(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, บัณฑิตวิทยาลัย, 2560)

เอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ลงชื่อแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ และเลขหน้า

เช่น

(การพัฒนา, 2556, หน้า 29)

กรณีไม่ใช่ผู้เขียน แต่เป็น ผู้รวบรวม เรียบเรียง ผู้แปล หรือบรรณาธิการ

ให้ลงรายการด้วยชื่อ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และบอกต่อท้ายว่าเป็น “ผู้รวบรวม” “ผู้เรียง” “บรรณาธิการ” หรือ “ผู้แปล”

เช่น

(โกวิท รักษาติ, บรรณาธิการ, 2556)

(Shah & Ratcliffe, editor, 2009)

อ้างอิงในเนื้อหาจากโสตทัศนวัสดุ

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบหรือผู้ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) และลักษณะของโสตทัศนวัสดุ

เช่น

(กระทรวงสาธารณสุข, 2556: CD-ROM)

การอ้างอิงในเนื้อหา จากระบบสารสนเทศออนไลน์ (WWW.)

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ค้น

ข้อมูล

เช่น

(มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2556)

(Suan Sunandha Rajabhat University), 2013)

4. การเขียนบรรณานุกรม

4.1 หนังสือ

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

4.2 บทความวารสาร

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่. หน้าแรก-หน้าสุดท้ายที่อ้างอิงถึง

-วารสารสืบค้นจากฐานข้อมูลไทย

ชื่อ ชื่อสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่, หน้าแรก-หน้าสุดท้าย, ค้นเมื่อ วัน เดือน ปี, จาก URL หรือ ชื่อฐานข้อมูล

4.3 รายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่ประชุม). ชื่อเรื่อง. วัน เดือน พ.ศ.(หน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

4.4 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา คณะ ชื่อมหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย

4.5 บรรณานุกรมจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานเจ้าของเว็บไซต์. (ปีที่เผยแพร่ข้อมูล). ชื่อเรื่อง. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี พ.ศ., จาก <http://www>.

4.6 บทความในนิตยสาร หรือ หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อคอลัมน์. (วัน เดือน ปี). ชื่อบทความ. ชื่อนิตยสารหรือ หนังสือพิมพ์, ปีที่, หน้า.

กรณีภาษาอังกฤษ จะใช้ว่า ปี, เดือน วัน (year, month day) และ p. หรือ pp.

4.7 การเขียนบรรณานุกรมแผ่นพับ

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต. (ปี). ชื่อเรื่อง. [แผ่นพับ]. สถานที่พิมพ์: ผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต.

4.8 อ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี/เดือน/วัน). ตำแหน่ง. สัมภาษณ์.

การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งไฟล์ต้นฉบับบทความ (Microsoft Word) และแบบฟอร์มนำเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในช่องทางของวารสารระบบออนไลน์ (Online Submission) เท่านั้น

กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณา จะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ประเมินจากภายนอกเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไขจะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ

บทนำ

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal lines designed to guide handwriting. Each set consists of three lines: a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. These sets are repeated vertically down the entire page, providing a template for practicing letter formation and alignment. The paper is otherwise blank, with no margins or additional markings.

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.
2.

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

1.
2.

การทบทวนกรรม

[illegible]

วิธีดำเนินการวิจัย

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple horizontal rows, each defined by two parallel dotted lines. The rows are evenly spaced across the entire page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings present.

ผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

อภิปรายผล

เอกสารอ้างอิง (ใช้รูปแบบการเขียนแบบ APA)

วันที่รับ

...../...../.....

ฉบับที่ตีพิมพ์

.....

การประเมินบทความวิจัย เพื่อลงพิมพ์ในวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

1. ประเภท บทความวิจัย
 - 1.1.ชื่อ (ผู้ยื่นบทความ).....
 - 1.2.สถาบัน/มหาวิทยาลัย.....
 - 1.3.สถานที่สามารถติดต่อได้.....
 - เบอร์โทร.....E-Mail.....
 2. ข้อมูล วันที่ได้รับบทความ.....
 3. ชื่อผู้รับบทความ.....
 4. วัน ที่ส่งคืนบทความประเมิน.....
 5. บทความที่ลงพิมพ์ในวารสารไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับใดมาก่อน
 6. กองบรรณาธิการจะไม่เปิดเผยแบบประเมินต่อผู้เขียนบทความ แต่อาจพิจารณาส่งข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะให้รับไปแก้ไข
 7. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์มีเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.00
- กรุณาประเมินทุกข้อหาโดยทำเครื่องหมาย ✓

หลักเกณฑ์การประเมิน	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความคิดสร้างสรรค์					
2. คุณค่าในเชิงวิชาการ					
3. ความถูกต้องเชิงวิชาการ					
4. ความสมบูรณ์ของบทความ					
4.1 บทคัดย่อภาษาไทย					
4.2 บทคัดย่อภาษาอังกฤษ					
4.3 คำสำคัญ					
4.4 บทนำ					
4.5 วัตถุประสงค์การวิจัย					
4.6 สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)					
4.7 การทบทวนวรรณกรรม					
4.8 วิธีดำเนินการวิจัย					
4.9 ผลการวิจัย					

หลักเกณฑ์การประเมิน	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
4.10 อภิปรายผล					
4.11 ข้อเสนอแนะ					
4.12 อ้างอิง					
5. ภาษาที่ใช้ในการเขียน					

8. ข้อเสนอแนะต่อบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. ผลสรุปการพิจารณาบทความ

- ☐ 1. รับผิดชอบบทความโดยไม่ต้องแก้ไข (Accept Submission)
- ☐ 2. แก้ไขบทความโดยให้บรรณาธิการพิจารณาอีกครั้ง (Revisions Required)
- ☐ 3. ผู้แต่งต้องแก้ไขบทความส่งกลับมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง (Resubmit for Review)
- ☐ 4. ปฏิเสธรับผิดชอบบทความ กรณีที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ขอบเขตของวารสาร และการเตรียมบทความ ทั้งนี้ให้ผู้แต่งส่งบทความตีพิมพ์ในวารสารอื่น (Resubmit Elsewhere)
- ☐ 5. ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ (Decline Submission)
- ☐ 6. พิจารณาข้อเสนอแนะของผู้ประเมินบทความ (See Comments)

10. ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ประเมินบทความ

- 10.1.....
- 10.2.....
- 10.3.....

ลงชื่อผู้ประเมิน.....

(.....)

วันที่.....